

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN
İŞLEYİŞİ: KÂĞITHANE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin ÜNAL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Fırat DEMİRKOL

İstanbul – 2022

TEZ TANITIM FORMU

- Yazar Adı Soyadı** : Hüseyin ÜNAL
- Tezin Dili** : Türkçe
- Tezin Adı** : Yerel Yönetimlerde Kent Konseylerinin İşleyişi: Kâğıthane Belediyesi Örneği
- Enstitü** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Anabilim Dalı** : Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
- Tezin Türü** : Yüksek Lisans
- Tezin Tarihi** : 26.01.2022
- Sayfa Sayısı** : 109
- Tez Danışmanları** : Dr. Öğr. Üyesi Fırat DEMİRKOL
- Dizin Terimleri** : Yerel yönetim, Kâğıthane, Kent Konseyi, Yerel Gündem 21, Siyasal Katılım
- Türkçe Özet** : Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki yerel katılım yöntemlerini incelemektir. Bu bağlamda çalışmada genelde, kent konseylerinin geçmişten günümüze kadarki gelişim evresi ve özelde de bir kent konseyi deneyimi olarak Kâğıthane Kent Konseyi uygulanması ele alınarak incelenmiştir.
- Dağıtım Listesi** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Hüseyin ÜNAL

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN
İŞLEYİŞİ: KÂĞITHANE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin ÜNAL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Fırat DEMİRKOL

İstanbul – 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hüseyin ÜNAL

... / ... / 2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hüseyin Ünal'ın Yerel Yönetimlerde Kent Konseylerinin İşleyişi: Kâğıthane Belediyesi Örneği adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi anabilim dalı, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Doç. Dr. Mustafa ULUÇAKAR

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Fırat DEMİRKOL

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Onur SARI

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2022

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Türkiye’de yerel yönetimler, halkın isteklerine daha hızlı cevap verip etkili kararların alınmasına imkân sağlaması nedeniyle demokrasi sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Özellikle de “Yerel Gündem 21” uygulamalarına dayanan ve son zamanlarda sayısında artış görülen kent konseyleri, halk katılımının arttırılması konusunda önemli işlevler üstlenmektedir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacı ile oluşturulan kent konseyleri kent yönetiminde hesap verilebilirlik, katılımcılık ve demokrasi kültürünün geliştirilmesi faaliyetlerini yerine getirmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki yerel katılım yöntemlerini incelemektir. Bu bağlamda çalışmada genelde, kent konseylerinin geçmişten günümüze kadarki gelişim evresi ve özelde de bir kent konseyi deneyimi olarak Kâğıthane Kent Konseyi uygulanması ele alınarak incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma 3 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde yerel yönetim kavramı, yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi ve ülkemizdeki yerel yönetim birimleri ele alınarak açıklanmıştır. İkinci bölümde öncelikle katılım kavramı ele alınmıştır. Ardından yerel yönetimlerde katılımdan bahsedilip yerel yönetimlerde katılım yöntemleri tek tek açıklanmaya çalışılmıştır. Buna ilave olarak günümüzde önemi artan kent konseylerinin gelişimi ve katılım konusundaki katkısı ele alınmıştır. Çalışmanın son bölümünü oluşturan üçüncü bölümde ise son yıllarda halkın yönetime katılımı konusunda belediyelerce hayata geçirilen uygulamalardan biri olan kent konseylerinden Kâğıthane Kent Konseyi örneği incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetim, Kâğıthane, Kent Konseyi, Yerel Gündem 21, Siyasal Katılım

SUMMARY

Local governments in Turkey constitute an important dimension of the democracy process as they respond to the wishes of the people more quickly and enable effective decisions to be taken. In particular, city councils, which are based on the "Local Agenda 21" practices and whose number has increased recently, undertake important functions in increasing public participation. The city councils, which were formed with the aim of strengthening local governments, carry out the activities of developing a culture of accountability, participation and democracy in the city administration. The main purpose of this study is to examine the local participation methods in our country. In this context, in this study, the development phase of the city councils from the past to the present and the implementation of the Kâğıthane City Council as a city council experience in particular has been examined. This research, in which the qualitative research method is used, consists of 3 parts. In the first part of the study, the concept of local government is explained by considering the historical development of local governments and local government units in our country. In the second part, firstly the concept of participation is discussed. Then, participation in local governments is mentioned and participation methods in local governments are tried to be explained one by one. In addition to this, the development of the city councils, whose importance is increasing today, and its contribution to participation are discussed. In the third part, which constitutes the last part of the study, the example of Kâğıthane City Council, one of the city councils, which is one of the practices implemented by the municipalities in recent years for the participation of the people in the administration, has been examined.

Keywords: Local government, Kâğıthane, City council, Local agenda 21, Political participation

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM YEREL YÖNETİMLER

1.1.Yerel Yönetimler.....	3
1.1.1.Yerel Yönetimlerin Tanımı.....	3
1.1.2.Yerel Yönetimlerin Gelişimi ve Demokrasi	7
1.1.2.1.Yerel Yönetimlerin Gelişimi	7
1.1.2.2.Yerel Yönetimler ve Demokrasi	9
1.2.Yerel Yönetimlerin Varlık Nedenleri	11
1.3.Yerel Yönetimlerde Temel İlkeler	14
1.3.1.Yerel Özerklik İlkesi.....	14
1.3.2.Halka Yakınlık / Hizmette Yerellik (Subsidiarity) İlkesi	16
1.3.3.Yerinden Yönetim İlkesi.....	17
1.4.Türkiye’de Yerel Yönetimler	20
1.5.Türkiye’de Yerel Yönetim Türleri	22
1.5.1.Belediyeler	22
1.5.1.1.Belediye Başkanı	25
1.5.1.2.Belediye Meclisi.....	26
1.5.1.3.Belediye Encümeni	26
1.5.2.Büyükşehir Belediyesi	27
1.5.2.1.Büyükşehir Belediye Başkanı	30
1.5.2.2.Büyükşehir Belediye Meclisi	30
1.5.2.3.Büyükşehir Belediye Encümeni	30
1.5.3.İl Özel İdaresi	30
1.5.3.1.Vali	32
1.5.3.2.İl Encümeni	32
1.5.3.3.İl Genel Meclisi.....	33
1.5.4.Köyler	33
1.5.4.1.Köy İhtiyar Meclisi	34
1.5.4.2.Köy Derneği	34
1.5.4.3.Muhtar	35
1.6.Avrupa Birliğinde Yerel Yönetim İlkeleri	35

İKİNCİ BÖLÜM KENT KONSEYLERİ

2.1.Kent ve Kentleşme Kavramları	38
2.2.Kentleşme Süreci ve Stratejileri	40
2.3.Kent ve Yönetişim	45
2.4.Kent Konseyleri ve Yönetişim	46
2.5.Kent Konseylerinin Kökeni	47
2.6.Türkiye’de Kent Konseyleri.....	50
2.7.Kent Konseylerinin Yapısı ve İşleyişi	53
2.8.Türkiye Kent Konseyleri Birliği	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN İŞLEYİŞİ: KÂĞITHANE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. İlçeye İlişkin Bilgiler	58
3.2.Kâğıthane Kent Konseyleri	60
3.2.1.Kâğıthane Kent Konseyi Organizasyon Yapısı	60
3.2.1.1.Gençlik Meclisi	61
3.2.1.2.Kadın Meclisi	62
3.2.1.3.Çocuk Meclisi	63
3.2.2.Kâğıthane Kent Konseyi’nin Faaliyetleri	63
3.2.2.1.Yapılan Çalışmalar	66
3.3.Kâğıthane Kent Konseyinin Temel Sorunları	75
3.3.1.Kâğıthane Kent Konseyinde İdari/Yönetimsel Sorunlar	76
3.3.2.Kâğıthane Kent Konseyinde Hukuksal Altyapı Kaynaklı Sorunlar.....	76
3.3.3.Kâğıthane Kent Konseyinde Ekonomik/Bütçe İle İlgili Sorunlar	76
SONUÇ.....	78
KAYNAKÇA	81
EKLER.....	89

KISALTMALAR

AÇEV	:	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
AKP	:	Adalet ve Kalkınma Partisi
AVM	:	Alışveriş Merkezi
AT	:	Avrupa Topluluğu
BM	:	Birleşmiş Milletler
BŞB	:	Büyükşehir Belediyesi
CHP	:	Cumhuriyet Halk Partisi
ECON	:	Ekonomi
IMF	:	Uluslararası Para Fonu
İSMEK	:	İstanbul Meslek Edindirme Kursları
OECD	:	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
UNESCAP	:	Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu
UNESCO	:	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
STK	:	Sivil Toplum Kuruluşu
TCMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TOBB	:	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
YG	:	Yerel Gündem

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Dünya Bankası ve BM Habitat tarafından tanımlanan şehir geliştirme stratejileri temaları.....	42
Tablo 2. Sürdürülebilir kentleşmenin yönleri.....	44

ÖNSÖZ

Çalışmamı hazırlarken geçirdiğim süreçte benden bilgi, beceri ve deneyimlerini esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Fırat DEMİRKOL'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Sevgili tez jürim Dr. Öğr. Üyesi Onur SARI'ya ve Doç. Dr. Mustafa ULUÇAKAR'a çalışmama vermiş oldukları önerilerinden ve katkılarından dolayı teşekkür ederim. Hayatımın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de tüm sıkıntıları ve mutlulukları benimle paylaşan, maddi ve manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan canımdan öte değerli babam Halil İbrahim ÜNAL'a ve annem Zeynep ÜNAL'a çok teşekkür ederim.

Her zaman desteğini arkamda hissettiğim sevgili can eşim Öğr. Üyesi Beyza Zeynep ÜNAL'a eğitimime katkılarından ve manevi desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

GİRİŞ

Ülkemizde yönetim yapısı olarak merkezi ve yerinden yönetim olmak üzere iki tür yönetim mevcuttur. Yerinden yönetim ilkesinin uygulanmakta olduğu yerel yönetimler, belirli bir alanda yaşamlarını sürdüren vatandaşların günlük ihtiyaçlarını karşılayıp gerekli kamusal hizmetleri yerine getiren yönetsel bir birimdir. Bu birimlerin karar organları belirli zamanlarda gerçekleştirilen seçimlerle göreve gelmektedir. Bu yönetim modelinde halkın yönetime katılımı ön plana çıkmıştır. Türkiye’de halkın yönetime katılması, yöneticilerden hizmetler talep edebilmesi Tanzimat dönemi ile yavaş yavaş şekillenmeye başlamıştır. Fakat günümüzde bile bu şekillenme tam anlamıyla halen tamamlanmış sayılmamaktadır. Bunun nedeninin tarihten gelen merkezden yönetim anlayışının halen geçerliliğini sürdürüyor olmasıdır. Yerel yönetimler merkezi yönetimlere göre halka en yakın hizmet birimidir ve bu sayede halkın beklentilerini daha hızlı bir şekilde gözlemleyip karşılayabilmektedirler. Ayrıca yerel yönetimler yerel halkın karar ve uygulama sürecine katılım sağlayıp etki etmesine de imkân sağlamaktadır. Merkezi yönetimlerde olağan siyasal katılım genel seçimler yoluyla olurken yerel yönetimlerde ise siyasal katılım sadece tek yöntemle sınırlı kalmayıp bu katılım danışma kurulları, halk kurultayları, şikâyet kutuları, kent konseyleri vb. birçok yöntemle de yerine getirmeye çalışmaktadır.

Günümüzde son zamanlarda ön plana çıkan katılım yöntemlerinden birisi de kent konseyleridir. Kent konseyleri, kent yaşamında kent ve hemşerilik vizyonunun geliştirilmesi, sosyal yardımlaşma, dayanışma, katılım, çevreye duyarlılık ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirebilmeyi hedefler. Kent konseylerinin temel varoluş nedeni ise katılımcı yönetim modelini uygulamaya sokmaktır.

Bu çalışma, yerel yönetimlerde katılım ve kent konseyleri çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde yerel yönetim kavramı, yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi ve ülkemizdeki yerel yönetim birimleri ele alınarak açıklanmıştır.

İkinci bölümde öncelikle katılım kavramı ele alınmıştır. Ardından yerel yönetimlerde katılımdan bahsedilip yerel yönetimlerde katılım yöntemleri tek tek açıklanmaya çalışılmıştır. Buna ilave olarak günümüzde önemi artan kent konseylerinin gelişimi ve katılım konusundaki katkısı ele alınmıştır.

Çalışmanın son bölümünü oluşturan üçüncü bölümde ise son yıllarda halkın yönetime katılması konusunda belediyelerce hayata geçirilen uygulamalardan biri olan kent konseylerinden Kâğıthane Kent Konseyi örneği ele alınmıştır. Son bölümde öncelikle Kâğıthane ilçesine dair genel bilgilere yer verilerek coğrafi yapısı ve tarihi ele alınmıştır. Ardından Kâğıthane Kent Konseyi'nin yasal oluşumu, yapısı ve bünyesindeki meclisler ile çalışma gruplarına değinilerek kent konseyinin yapmış olduğu çalışmalara dair bilgilere yer verilmiştir. Böylece Kâğıthane Kent Konseyi'nin İstanbul şehrine katkısı incelenmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER

1.1. Yerel Yönetimler

1.1.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı

Yerel yönetim kavramı günümüz koşullarında düşünüldüğünde, yerel topluluk düzeni içerisinde yaşayan kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan onlar adına kamu mal ve hizmetlerini yerine getiren ve aynı zamanda yerel halkın da kendilerince seçmiş olduğu organlar aracılığıyla yönetilen kurum olarak ifade edilmektedir (Tekeli, 1983, s. 3). Âdem-i merkeziyet olarak da bilinen yerel yönetim aslında merkezden yönetimin tam karşıtıdır (Bayrakçı, 2009, s. 9). Merkezi yönetimin zıttı olan bu kuruluşlar mali, idari ve personel açısından özerk olup kendilerine ait bütçeleri mevcuttur (Erdem vd., 2008, s. 309). Bu tür özelliklere sahip kuruluşların var olma nedenleri ise merkez tarafından tüm kamu hizmetlerinin herkese eşit şekilde sunulma imkânının olmamasıdır (Arslan, 2008, s. 269). Çünkü kamu hizmetlerinin tümünü bir an da ülke merkezlerinden yürütmek kolay değildir. Kolay olsa dahi hizmetlerdeki verimlilik ve etkinlik azalacağı için toplumsal fayda yerine getirilememektedir. Ayrıca mekânsal uzaklıkların oluşu, vatandaşın yönetime katılımı ve aynı zamanda vatandaşlara daha uygun hizmet sunulması tarzındaki sorun ve ihtiyaçlar zamanla yerel yönetimleri ortaya çıkarmıştır (Eryılmaz, 2011, s. 145). Yerel yönetimler bu noktada merkezi yönetime yardımcı olan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar mevcut yerel problemlere daha iyi çözüm bulup hızlı bir şekilde değerlendirme imkânına sahiptir. Ayrıca yerel halkın kendi problemlerine sahip çıkıp bu sorunları kendilerine en yakın yönetim birimlerinde yerine getirilmesi de demokratik kültürün gelişim göstermesine de katkı sağlamaktadır (Arslan, 2008, s. 269). Bu şekilde ortaya çıkan yerel yönetimler yerel halka en yakın konumda olup aynı zamanda en alt seviyedeki yönetim birimidir. Halkın ihtiyaçlarının çeşitli oluşu yerel halkın isteklerini yerine getirmekle sorumlu olan yerel yönetim birimlerinin de iş yükünün çeşitli olmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda ülkede meydana gelen gerek ekonomik gerekse sosyal birçok sorun da yerel yönetimlerin işleyiş durumunu etkilemektedir. Örneğin işsizlik, düzensiz kentleşmeler, çevre kirliliği veyahut konut problemi gibi bu tür konulara dair vatandaşlar yerel yönetimlerden her daim daha kaliteli ve tatmin edici hizmetler sunmalarını beklemektedir (Çakıcı ve Okur, 2007, s. 4). Bu anlamda yerel yönetimler yerine

getirmiş oldukları hizmetlerdeki başarıları sayesinde bir anlam kazanmaktadır. Bu başarı daha çok vatandaşların ortak gereksinimlerini en etkili biçimde yerine getirilip getirilmediğini yakından ilişkilidir. Bunun için yerel yönetimler mevcut çalışmalarında modern metotlardan yararlanmak zorunda olup bu durum özellikle personel istihdamında önemli hal almaktadır (Çelik vd., 2008, s. 91). Yerel yönetimler yerel demokrasinin yerine getirilmesi, yapılan hizmetlerde etkinliğin sağlanması ve gereksiz kaynak savurganlıklarının önüne geçilmesi gibi konulara destek olmaktadır. Bu tür katkılarının yanında yerel yönetimlerin bazı sakıncaları da mevcuttur. Aşırı şekilde uygulanan idari yerinden yönetimin ülke birliğini bozma olasılığı, hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında bazı aksaklıkların oluşması ve bunun yanında yerel yönetimlerin yerel düzeyde yerine getirmesi gereken bir takım işlerde nitelikli personelin bulunamayacağı şüphesi de yerel yönetimlerin sakıncaları arasında bulunmaktadır.

Yerel yönetimler siyasal olgunluğun gelişimi, demokratik anlayışın kabulü ve ülke barışının sağlanması açısından önemli kuruluşlar olduğu için yerel yönetimlerle demokrasi arasında yakın bir ilişki mevcuttur. Yerel yönetimler bu açıdan halkın demokratik eğitim kazanıp özgürleşmesi, demokrasinin gereği gibi yaşatılabilmesi ve aynı zamanda kurumların da demokratik yönetime yakınlığı konusunda önemli kuruluşlardandır (Bozkurt, 2014, s. 230). Bu sebeple yerel yönetimler günümüz açısından demokrasinin temel kurumları olarak görülüp yeri geldiğinde de demokrasi okulu şeklinde ifade edilmiş kuruluşlardır. Söz konusu demokrasi kavramı ise vatandaşların direk ya da temsilcileri aracılığıyla yönetimde etkin söz sahibi olabilmelerini ifade etmektedir. Bu konuda da yerel yönetimler etkin rol oynamakta olup halkın isteklerine yanıt vermektedir (Özdemir, 2011, s. 33). Genel olarak demokrasi denildiğinde akla gelen sadece temsil edilenlerin seçilmesi ve onlara yönetilenler adına karar alma ile uygulama hakkı tanınması anlayışı zamanla terk edilmiş ve demokrasi kavramı da birçok kavram gibi günümüzde yeni anlam kazanmıştır. Günümüzde demokrasinin mevcut anlamı temsilcilerin görevlendirilmesi yanında halkın katılım göstererek kendi sorunlarını açıkça dile getirmesi, mevcut sorunlarına alternatif çözüm yolları üretmesi ve gerekirse ortaya koyduğu çözümlerin yerine getirilmesinde katkıda bulunması olarak tanımlanmaktadır (İnan, 1998, s. 128). Halk tarafından yönetim olarak ifade edilen demokrasi kavramı temel olarak üç ilkeyi içerisinde bulundurmaktadır. İlk olarak siyasi kararlar bütün halkın katılabileceği

şekilde ele alınır. İkinci olarak mevcut olan siyasi kararlar ortak kararlarla alınır. Son olarak da siyasi kararlar yerel halkın siyasal eğitiminin devamlılığına olanak sağlayacak şekilde alınır. Farklı bir ifade ile tartışma, katılım ve siyasal eğitim demokrasinin asıl ilkeleri olarak ifade edilmektedir (Görün, 2006, s. 160). Bu şekilde ifade edilen demokrasinin uygulamasına bakıldığında ise iki çeşit uygulamanın olduğu görülmekte olup bunlar doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi şeklindedir. Doğrudan demokrasi nüfus yapılanması bakımından oldukça az olan yerlerde uygulanmakta olup o toplumu oluşturan kişilerin kendileri adına çıkmış olan kararlara tek tek oy vererek katılmaları şeklinde olan bir uygulamadır. Bu nedenden dolayı oldukça zor olan bir yöntemdir. Bu yöntemin zorluklarını bir nebze de olsa yenmek için bir diğer model olan temsili demokrasi yöntemi ortaya çıkmıştır.

Bu yöntem ile vatandaşlar egemenlik haklarını kullanmak adına genel ve eşit oy ile kendi temsilcilerini seçerler. Vatandaşlar bu şekilde egemenlik haklarını kullanma imkânına sahip olmuş olsa da zamanla bu modelden de hedeflenen bir sonuç elde edilememiştir. Çünkü bu yöntem ile de vatandaşlar sadece pasif bir konuma geçen ve seçimden seçime ancak oy kullanıp yönetimi etkileyebilme imkânı elde etmiştir. Fakat asıl istenen durum demokrasinin özüne uygun şekilde yönetilen vatandaşın her daim yönetimde söz hakkına sahip olmasıdır. Bunun üzerine demokratik işleyişe sahip bütün ülkelerde başka bir model olan katılımcı demokrasiye geçişin yolları aranmaktadır (Bayrakçı,2002,s.90). Son dönemlerde temsili demokrasi uygulamasının işleyişinde yaşanan olumsuzluklar katılımcı demokrasiyi ön plana çıkarmış olup daha çok reformcu özelliğe sahip olan bu uygulama temsili demokrasinin boşluklarını doldurup daha demokratik bir toplum yapısının da oluşmasına katkıda bulunma görevini üstlenmiştir (Görün, 2006, s. 165). Bu görevleri üstlenen katılımcı demokrasi uygulamasında asıl ön planda olan halkın güçlü katılımı sağlamasıdır. Çünkü katılım olgusu esasında demokratikleşmeyi içermekte olup esas özelliği yerel halkın geleceğini belirlemesine imkân sağlamış olmasıdır (Özdemir, 2011, s. 34). Bu özelliklere sahip olan katılımcı demokrasideki temel amaç ise halkın kendisiyle ilgili olan konularda söz hakkına sahip olması ve bu elde etmiş olduğu hak sayesinde de karar verme yoluyla katılımın her konuda sağlanması esastır. Bu sayede demokratik katılım sağlanıp halk etkin bir şekilde kararların oluşturulmasına ortak edilir (Mutlu, 2015, s. 477).

Yerel yönetimler ayrıca yönetime katılım, yapılan hizmetlerde yeterli etkinlik, özgürlük ve demokratik uygulamalar gibi bir takım demokratik değerleri bünyesinde bulundurmakta ve yerel demokrasiler şeklinde de adlandırılmaktadır. Bu noktada yerel demokrasi ise halkı direk ilgilendiren, gündelik yaşamında önemli yer tutan gerçek ve belirgin problemlerin gündeminin belirlendiği, görüşülüp ortak karara varıldığı küçük çaplı dünyadır (Önder ve Güler, 2016, s. 884-885). Yerel demokraside en temel nokta ise her daim yerel halkın yönetimde karar alma sürecine katılmasıdır (Tunçer, 2012, s. 140). Ayrıca katılımın dışında yerel demokrasinin gerçekleşebilmesi adına bazı şartların yerine getirilmesi de zorunludur. Bu şartlar ise seçilmiş temsilcilerin karar verme konusunda etkili olmaları, kamuoyuna karşı duyarlı olup yerel yönetim faaliyetleri konusunda vatandaşların bilgilendirilmesi ve onları ilgilendiren konulara aktif katılımlarının sağlanması şeklinde sıralamak mümkün olmaktadır (Bozkurt, 2014, s. 231). Aksi halde yönetimde demokrasinin yukarıdan aşağıya doğru şekillenmesi hem ulusal hem de yerel ölçek bazında demokratik ortamın oluşmasına engel bir durum olmaktadır (Görün, 2006, s. 162).

Ülkemizde yerel demokrasinin istenilen tarzda faaliyet gösterememesinin önemli nedenlerinden biri de yerel bir siyaset alanı tanımlanmış olmasına rağmen bu siyaset alanına karşılık gelen bir kamusal alanın örgütlenmemiş olmasıdır. Yani yerel siyaset alanı içerisinde yerel konuların tartışılabileceği kamusal bir alanın mevcut olmaması ve olsa dahi bu ortamın merkezi yönetimce işgal edilmiş olmasıdır. Bu anlamda yerel demokrasi amacına ulaşılması için yerel kamusal alanın merkezi yönetimin etkisinden en başta kurtulması gerekmektedir (Görün, 2006, s. 163).

Yerel yönetim organlarının seçimle başa gelişi ve yerel halkın seçimler dışında da yönetime katılma imkânına sahip oluşu yerel yönetimleri demokratik anlayışa yakınlıktır (Karakılçık, 2015, s. 42). Genel olarak demokratik açıdan bakıldığında Türkiye’de yerel yönetimler temsili demokrasi sistemi ile yürütülmektedir. Belirli sürelerle düzenlenen yerel temsilci seçimleri ile halkın yüksek katılımı hedeflenmektedir. Diğer yandan ise her bir parti grubu yerel seçimler sonucu kendi seçmenlerinden almış olduğu oy oranına göre belediye meclisinde halkı adına temsil hakkına kavuşup kararlarda söz sahibi olmaktadır (Kahraman, 2015, s. 24). Halk adına söz sahibi olunması için de yerel demokrasinin asıl ilk şartı, siyasal süreçlerin gizli bir şekilde yapılmasının aksine açık olarak tüm halkın görebileceği bir yöntemle işlemesi gerekmektedir (Pustu, 2005, s. 128).

1.1.2. Yerel Yönetimlerin Gelişimi ve Demokrasi

1.1.2.1. Yerel Yönetimlerin Gelişimi

Osmanlı Devleti'nde siyasi konularda söz hakkı olan tek makam saray iken siyasi kararlar ordu içinde şekillenmekteydi. Bu nedenle siyasal anlamda yerel yönetimlerin herhangi bir varlığından bahsetmekte imkânsızdır. Fakat bu durum o zaman için son derece normaldir. İmparatorluk ve krallık devrinin yoğun şekilde sürdüğü dönemde Osmanlı'da da ne siyasi ne de yönetim anlamında bir değişiklik beklenemezdi. Batı'da yerel yönetimler ile kentler uzun bir zaman içerisinde şekillenmeye çalışırken asıl görev ise burjuvaziye (tüccarlara aitti. Bu şekillenme sonucunda güçlenen yerel yönetimler ve kentler Batı'nın ayakta kalma çabalarının sonucunda meydana gelen bir süreçtir. Bu süreçte ise asıl rol ticaretten kaynaklı olsa da buna birde feodal sistemin çöküşü ile halk üzerindeki mevcut baskısı da eklenmelidir. Osmanlı'da ise saray haricinde hiçbir kurum karar alamamaktaydı. Fakat 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile merkezin elinde bulundurmuş olduğu siyasal güçte yavaş yavaş kırılmalar yaşanmıştır (Çukurçayır, 2013, s. 137).

Ülkemizde 1839 tarihinde ilan edilen Tanzimat Fermanı'yla birlikte yerel kurumlar artık yavaş yavaş modernleşmeye başlamıştır. Fakat Osmanlı'da yerel demokrasi düşüncesi tam anlamı ile gelişemediği için Tanzimat Fermanı'ndan önce bu hizmetler klasik kurumlarca yerine getirilmiştir. Ayrıca bu hizmetleri yerine getiren kuruluşların seçimi konusunda da halkın hiçbir etkisi olmamıştır. Aksine bu kuruluşlar merkezi yönetim temsilcilerince seçilmiştir. Seçilmiş olan klasik kuramların ise merkezi hükümete karşı özerkliği de olmamıştır (Dülger ve Güven, 2017, s. 45). Yerel hizmetleri yerine getiren farklı kurumlar olduğu gibi Osmanlı Devleti'nin idari bölümlere ayrılması da eyalet, sancak, kaza ve son olarak köy esasına göre biçimlenmekteydi. Bunların içerisinde eyalet ile sancak askeri birimler olup bunların yöneticileri kendi yerlerindeki güvenliği sağlayıp askerlerin yönetimleri ile ilgilenmekteydi. Bunlar bölgede varsa eğer eşkıyalardan bölgeyi korumak, bölgedeki kaleleri gözetmek, göçebeler ve kabileleri güvence altına almak, savaş vakti bölgede bulunan askerleri toplayıp beraber cepheye gitmek şeklinde birtakım işleri yerine getirmekteydi (Eryılmaz, 2011, s. 201).

Yerel hizmetleri yerine getirmekle görevli olanların içerisinde kadı, muhtesip, vakıf, vali ve loncalar bulunmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde her bir kadı belirli bir

sancak veyahut kaza bölgesine tayin edilip yerine getirmesi gereken görevlerle görevlendirilirdi. Yargı görevinin haricinde şehrin güvenliği, yönetimi, esnaf loncalarının denetlenmesi, pazar yerlerinin teftişi, narh ve fiyatların kontrol edilmesi, vakıf denetimleri, okullar ile camilerin yönetimlerinin denetlenmesi ayrıca temizlik ile alt yapı tesislerinin denetlenmesi gibi birçok alanda görevliydi (Ünal, 2011, s. 242).

Şehir hizmetlerinin yerine getirilmesi konusunda kadıların dışında vakıflar da önemli bir konuma sahipti. Vakıf, belli bir malı kamu yararına olacak şekilde bir hizmete veya hizmetlere devamlı olarak ayırmaktır. Selçuklu ve Osmanlı'da bireylerin sahip olduğu mallarının üzerinde yalnızca kendi hakkı olmayıp aksine içinde bulunduğu toplumunda aynı derecede hakkı olduğu inancı esastı. Bu nedenle varlıklı bireylerden de vakıf eseri yapmaları istenmekteydi. Çoğunlukla vakıf eseri yapanlar ise varlıklı kişiler olaraktan padişahlar ve diğer kamu görevlilerinden meydana gelmekteydi (Eryılmaz, 2011, s. 203). Hizmetlerin yürütülmesinde bir başka kurum ise lonca teşkilatıydı. Lonca teşkilatı esnaf birlikleri olaraktan bir nevi günümüz sivil toplum örgütleri şeklindeydiler. Loncalar merkezi hükümet ile halk arasında aracı rolde olup üyeleri arasında oluşan problemleri çözüme kavuşturup ayrıca hükümetin emirlerini de halka duyurma görevine sahip olmuşlardır. Ayrıca emirlere de uyulup uyulmadığını gözlemlemiştir (Ünal, 2011, s. 243).

Türkiye'de yerel yönetimler, Tanzimat dönemiyle beraber asıl olarak 1854 tarihinden sonra yavaş bir gelişim sergileyerek kurulmaya başlanmıştır. Ülkemizde yerel nitelikli hizmetlerin yerine getirilmesini ve aynı zamanda demokrasinin de hayatımızda gelişim göstermesinde önemli role sahip olan yerel yönetim birimlerimiz; belediyeler, il özel idareleri ve köylerdir. Köyleri ayrı tutacak olursak bugünkü yerel yönetimlerimizin temelleri tam olarak Tanzimat sonrasında atılmış ve belediyeler ile il özel idareleri ise batı örneklerine göre kurulmuştur. Osmanlı döneminde ilk belediyenin kurulmasına yönelik çalışmalar 1854-1856 tarihlerinde başlamıştır. İlk olarak İstanbul'da 1855 tarihinde belediye kurulmasına dair ilk girişimde bulunulmuştur (Erdem vd., 2008, s. 327). Şehremaneti adıyla kurulan belediyenin başına ise şehremini getirilmiştir. Azınlık kesimin daha fazla olduğu Galata-Beyoğlu'nda 1857'de Altıncı Belediye-i Daire kurulmuştur. Fransa il yönetim modeli örnek alınarak 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile de il özel idareleri kurulmuştur. Bu nizamname sayesinde Osmanlı Devleti'ndeki eyalet sistemi kaldırılıp bunun yerine ise vilayet düzeni benimsenmiştir. Biri genel biri de mahalli olmak üzere vilayetler

adına iki yönetim şekli benimsenmiştir. İl özel idareleri adına 1913 tarihli İdare-i Umumiyyet-i Vilayet Kanununda da belli başlı kararlara yer verilmiştir (Urhan, 2008, s. 86-87).

1.1.2.2.Yerel Yönetimler ve Demokrasi

Osmanlı Devleti zamanındaki yerel yönetim anlayışı Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte herhangi bir değişikliğe uğramadan aynı şekilde devam etmiştir. Yerel yönetimlerde demokrasinin temel gereksinimlerinden olan katılım, seçmenlere karşı hesap verme sorumlulukları ile çoğunluk ilkesi gibi önemli değerlerin hayata geçirilebilme olanağı daha kolay olmaktadır. Cumhuriyetin ilandan itibaren devletin birlik ve bütünlüğü tehlikeye düşer fikriyle yerel yönetimlere hem idari hem de mali özerklik verme konusunda temkinli yaklaşmıştır (Koçak ve Ekşi, 2010, s. 299). Cumhuriyet kurulduktan sonra yerel yönetimler konusunda da yeniliklere gidilmiştir. Osmanlı zamanında yıkılışı önleyebilmek amacıyla gerçekleştirilen değişiklikler aynı şekilde Cumhuriyet döneminde de yeni devletin güçlü hale gelmesi amacı ile yapılmaya devam etmiştir. Fakat Türk halkının tarihten bu zamana gelen merkeziyetçi durumu yani tek lider fikri yetki devrini, âdem-i merkeziyetçiliği zor duruma sokmuş olup bu durumun zorlukları ise halen yaşanmaktadır (Yiğit, 2008, s. 10). Çünkü Cumhuriyet dönemi ile beraber ilk olarak yerel yönetimler oluşturulup ardından da bu yapılanma geliştirilmek istenmiştir. Fakat Osmanlı zamanından gelmiş olan bir yerel yönetim geleneğinin mevcut olmaması günümüz yerel yönetim problemlerinin kaynağı olarak bilinmektedir (Çukurçayır, 2013, s. 147).

Genel olarak bakıldığında yerel yönetimler için Cumhuriyet dönemi yeni bir dönem olmuş olsa bile, belirli bir süre Osmanlı zamanındaki siyasal yapısını sürdürmüştür. Yerel yönetimler Osmanlı'nın son zamanlarında yavaş yavaş kurulmaya başlamış olsa da yapılan bazı ufak değişikliklerin haricinde Cumhuriyet dönemine aynı şekilde aktarılmıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde de yerel yönetimler konusunda köklü bir gelişme yaşanmamıştır. Bu dönemde de yine Osmanlı dönemindeki gibi yerel yönetimler, merkezi yönetimin taşra teşkilatı şeklinde görevini yerine getirmeye devam etmiştir (Nacak, 2007, s. 22-23). Bakıldığında Cumhuriyet'in ilanı ile kurulan yeni devletin yönetsel yapısı, âdemi merkeziyetçi yönetim yapısını öngören 1921 Anayasası'nın tersine merkeziyetçilik ilkesini ve 1924 Anayasasını temel almıştır. Merkeziyetçilik ilkesinin temel alınmasında dönemin şartları kadar

Osmanlı döneminden devralınmış olan mirasında etkileri söz konusu olmuştur. Hem 1924 Anayasası'nda hem de yönetimle ilgili konularda kendini gösteren ve Osmanlı'dan Cumhuriyet'e devredilen merkezîyetçilik zihniyeti yerel yönetimler adına yapılan düzenlemelerde de egemen olmaktadır (Karakılçık, 2015, s. 125).

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde öncelikle başkent olan Ankara'nın ve sonrasında Kurtuluş Savaşı nedeniyle Anadolu'nun yıkılan kentlerinin bayındırlaştırılması, Cumhuriyet yönetiminin değinmesi gereken öncelikli konulardandı. Cumhuriyet döneminde yerel yönetimler adına ilk olarak 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu çıkarılmıştır. Yine dönemin belediyeler adına yapmış olduğu yasal düzenlemeler sayesinde ilk olarak çıkarılan 1580 sayılı Belediye Yasası 1930 tarihinde kabul edilmiş ve ardından çıkarılan kanunlarla kentsel hizmetler adına yeni düzenlemeler yapılmıştır (Urhan, 2008, s. 87). Ayrıca yerel yönetimler konusunda atılan önemli adımlardan biri de 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu olmuştur. Yine 1987'de çıkarılan 3360 sayılı İl Özel idaresi Kanunu ile de il özel idareleri adına belirli düzenlemeler yapılmış olup 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı kanun, 3360 sayılı kanunun yerini almıştır. Belediyeler konusunda ise öncelikle 2004 yılında kabul edilmiş olan 5272 sayılı kanun iptal edilmiş ve ardından günümüzde de belediyelerin halen tabi olduğu 5393 sayılı Belediye Kanunu 2005 yılında kabul edilmiştir. Bunların dışında büyükşehirlerin yasallık kazandığı ve 1984'te çıkarılmış olan 3030 sayılı kanun, 5216 sayılı kanun ve 5393 sayılı kanun ile değiştirilmiştir. Daha sonradan bunu takiben de 6360 sayılı kanun kabul edilip halen yürürlükte (Çiçek, 2014, s. 59-60). Ülkemizde bilhassa yerel yönetimler üzerine yapılan reformlar 2000'lerde artış göstermeye başlamıştır. Yerel yönetimler alanında yapılan kanunlar, model arayışları gibi adımlarla devam etmekte olup son zamanlardaki büyük adımı ise 2012 tarihinde çıkarılan ve hükümlerinin önemli olan kısmının da 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olduğu 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu oluşturmaktadır (Oktay, 2016, s. 74).

Cumhuriyet döneminin genel olarak bakıldığında yerel yönetim anlayışı, merkezi yönetime bağlı olup ona ait bazı sorumlulukları üzerinden almış olsa da kendi kontrolünde olan yönetim anlayışına sahiptir. Türkiye'de yerel yönetimleri belediye, il özel idaresi ve köy oluşturmuş olmasına rağmen il özel idareleri ve köyler fiilen hem önemlerini hem de etkinliklerini kaybetmiştir. Yani varlıklarını devam ettirmeleri ile yoklukları arasında neredeyse bir fark kalmamıştır. Bu nedenle de yerel yönetim

denildiğinde ilk akla gelen belediyeler olmaktadır. İl özel idarelerinin zaman içinde işlevsiz hale gelmesine neden olan durum ise yetki ve sorumluluklarını kurulmuş olan bakanlıklara devretmiş olmasıdır. Aslında çağdaş bir şekilde gelişmek demek yerel yönetimlerin zamanla öne geçip merkezi yönetimlerin de yerel nitelikte olan birtakım hizmet ve işlerini yerel yönetimlere devretmesidir. Fakat ülkemizde tek parti düzeninin devamı olarak merkezi yönetimler güçlü hale gelirken yerel yönetimlerdeki durum ise bunun tersi durumdadır (Sarıkoc, 2002, s. 12).

1.2. Yerel Yönetimlerin Varlık Nedenleri

Yerel yönetimlerin tarihsel bir gelişimin sonucu olarak mı yoksa toplumsal ya da ekonomik nedenlerin etkisiyle mi ortaya çıktıkları meselesi, yerel yönetimlerin varlık nedenlerini inceleyen çalışmalarda hala tartışılmakta olan bir konudur. Ortaya çıkış gerekçelerini tamamen şu ya da bu nedene dayandırmak mümkün değilse bile, bu yönetimlerin belli amaçlara ulaşmak ve siyasal, yönetsel ve ekonomik yönden çeşitli ihtiyaçlara cevap vermek üzere tarihsel bir süreç sonunda var oldukları ve geliştikleri bilinmektedir. Aşağıda yerel yönetimlerin ortaya çıkış gayeleri toplumsal, tarihsel ve ekonomik olmak üzere üç farklı gerekçeye dayandırılarak açıklanmıştır.

İlk olarak, yerel yönetimlerin var oluşunu toplumsal nedenlere dayandıran görüşlere göre, yerel yönetimlerin gelişimi ile toplumsal gelişim arasında bir paralellik bulunmaktadır. Buna göre, bir ülkede yaşanan sanayileşme ve kentleşme hareketleri, o ülkenin yerel yönetimlerinin de gelişmesine yol açmaktadır. Bu görüşün dayandırıldığı nokta, toplumsal gelişim sürecinin, parçalara ayrılması olanaksız bir bütün olmasıdır. Örneğin okur-yazarlık oranı ile yerel yönetimler arasında yakın bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, kimi ülkelerde merkezi yönetim, okur-yazarlık oranının çok düşük olmasını, yerel yönetimleri hiç oluşturmamak için gerekçe olarak kullanmaktadır. Ayrıca, kentsel nüfusun artması ve kentsel hizmet türlerinin ve alanlarının çeşitlenmesinden dolayı, kamu hizmetlerinin sunumu için kolaylık sağlayacak birimlerin kurulması ve örgütsel yapılarında değişikliklere gidilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin yapısı da değişmekte ve üstlendikleri hizmetler sürekli artmaktadır.

Diğer yandan, toplumda katılım ve özgürlükçü ilkeler doğrultusunda yükselen demokrasi arzusu da yerel yönetimlerin varlığını ve gelişmelerini etkilemektedir. Görmez (2015, s. 22)' in ifadeleriyle, yerel yönetimlerin var oluş gerekçelerini

açıklayan toplumsal nedenler ile demokrasi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Zira toplumsal gelişme ancak eşitliğin ve özgürlüğün bulunduğu demokratik toplumlarda yaşanabilir. Yerel yönetimler ise demokratik değerlerin hem taşıyıcısı hem de besleyicisidir. Zira yerel yönetimlerin varlık nedeni, yerel nitelikteki hizmetlerin sunumuna yöneliktir. Yönetim alanı daraldıkça, yöneten ve yönetilen arasındaki mesafe de azalmaktadır. Buna bağlı olarak katılımcı demokrasi ilkesi ortaya çıkmaktadır.

Yerel yönetimlerin demokratik değerlerin yükselişiyle ortaya çıktıklarını kabul eden görüşlere göre, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmektedirler (Koçak, 2008, s. 16-17). Yerel yönetimlerin özellikle halkın katılımı ve denetimiyle kendisine yüklenen görevleri yerine getirmekte oluşu, bu yönetim birimlerinin demokrasinin beşiği ve okulu olarak görülmelerine neden olmuştur. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin kesin bir başlangıç tarihi olmamakla birlikte, demokrasi olgusunun yerel yönetimlerle ortaya çıktığı söylenebilir. Parlamenter demokrasi ile yönetilen Batı ülkelerinde ilk olarak yerel yönetimler, daha sonra merkezi yönetimler ortaya çıkmıştır (Toprak, 2014, s. 36). Diğer yandan, ulusal çapta demokrasi ilkesini hayata geçiremeyen ülkelerin, yerel yönetim yapılarında da demokratik değerlere sahip olmayışı, yerel yönetimlerin birer demokrasi aracı oluşlarına kanıt olarak gösterilmektedir (Görmez, 2015, s. 11).

İkinci olarak, yerel yönetimlerin var oluş nedenlerini bir takım tarihsel gerçekler içinde arayan görüşlere göre, yerel yönetimlerin kuruluşu zaman içinde kendiliğinden gerçekleşmiştir. Çünkü yerel yönetimler merkezi yönetimden önce veya sonra, yönetim sisteminin bir parçası olarak hizmet veren birimler olarak ortaya çıkmışlardır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin doğuşu asıl olarak komün geleneğiyle başlamıştır. Zaman geçtikçe yerel yönetim yapıları gelişerek ve farklılaşarak, bugünkü çağdaş yerel yönetim yapıları haline dönüşmüştür.

Merkezi yönetim geniş sınırlar içinde çeşitli görevleri yerine getirmektedir. Merkezin bu görevleri tek başına üstlenmesi hizmetlerin gereğince yerine getirilememesi ve işlerin gereğinden fazla vakit alması gibi sakıncalara neden olmaktadır. Ayrıca merkezi yönetimin yerel halkın ihtiyaçlarını tespit edebilmesi çok güçtür. Bu nedenle merkezi yönetim adına hareket edecek ve yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek yönetim birimlerine ihtiyaç vardır. Bunun için izlenebilecek iki çözüm yolu bulunmaktadır. Birincisi, merkezi yönetimin taşra uzantılarının

yetkilendirilmesidir ki, bu çözüm yolu hizmetlerin istenilen biçimde yerine getirilmesi için yeterli değildir. İkinci çözüm yolu ise, merkezi yönetimden ayrı tüzel kişiliğe sahip yerinden yönetim kuruluşlarına yani yerel yönetimlere yer verilmesidir. Böylece merkezi yönetimin gücü hafifletilmiş olacaktır. Tarihsel süreçte yerel yönetimler merkezi yönetimin birer parçası gibi hizmet görmüşlerdir. Bu şekilde yerel yönetimler, bazen devletin birer uzantısı olarak, bazen merkeze yardımcı bir eleman konumunda bazen ise merkezi yönetim adına bir takım kamu hizmetlerini yerine getirmişlerdir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin ortaya çıkışıyla ilgili olarak geleneksel motifin etkili olduğu düşünülmektedir (Koçak, 2008, s. 16-17).

Son olarak, yerel yönetimlerin varoluş gayeleri ekonomik nedenlere dayandırılmaktadır. Ekonomik nedenlerin temelindeki açıklamalar şöyledir: Merkezi yönetim, ülke sınırları içinde yaşayan toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılarken, ulusal menfaati gözetir ve aynı zamanda toplumu bir bütün olarak temsil eder. Merkezi yönetimin asıl görevi, vatandaşların bireysel arzu ve isteklerini yerine getirmekten öte, toplumun genelinde huzur ve güvenliği sağlamaktır. Bu doğrultuda, merkez tarafından ülkenin en ücra köşesine kadar geçerli olan bir takım kararlar alınır ve uygun şekilde uygulanır. Ancak bu durum, tüm kamu hizmetlerinin merkezi yönetim tarafından kararlaştırılması ve sunulmasına olanak tanımamaktadır. Böyle bir kamu idare şekli, hem rasyonellikten uzaktır hem de uygulanma ihtimali bulunmamaktadır. Çünkü ülke sınırları içerisinde yaşayan toplumu, her zaman için bir bütün halinde tasvip etmek mümkün değildir. Toplum, gereksinim duyduğu ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitlenir ve bölgesel özellikler göstermeye başlar. Bu, bir kısım mal ve hizmetlerin faydasının sınırlı bir bölgeye yönelik olması anlamına gelmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2007, s. 42).

Bu doğrultuda yerel olarak nitelendirilen ihtiyaçlar ortaya çıkar ki, merkezi yönetimin bu ihtiyaçları ayrı ayrı tespit etmesi çok zor belki de imkânsızdır. Örneğin, enerji üretimi ve dağıtımını ulusal ve hatta uluslararası düzenleme gerektiren bir kamu hizmetidir. Bu hizmetin merkezi yönetimce üstlenilmesi daha ekonomik olabilir. Ancak temizlik, kanalizasyon, otopark kent yollarının bakımı ve onarımı, imar, çevre gibi kamu hizmetlerinin ise yerel nitelikte oldukları genellikle kabul edilmektedir. Bu sebeple, birçok ülkede bu tarz yerel nitelikli hizmetler yerel yönetimlerce yerine getirilmektedir (Keleş, 2014, s. 26-27). Dolayısıyla, yerel ihtiyaçlara yönelik kararların alınmasının ve uygulanmasının yerel yönetimlere bırakılması daha rasyonel

olacaktır (Koçak, 2008, s. 17).

Yerel yönetimlerin ortaya çıkış sebebi olarak etkin ve verimli yönetim isteği, yerel hizmetlerin yerel yönetimler tarafından sunulmasının bir bakıma ekonomik gerekçesidir. Şöyle ki, ekonomik hayatta geçerli kurallardan biri kıt kaynaklardan mümkün oldukça en çok faydanın sağlanmasıdır. Özel sektörde üretim arz ve talep durumuna göre şekillenir ve tüketici tercihleri fiyatı belirler. Bu şekilde oluşan tam rekabet piyasasında, ne kadar malın, kimler için üretileceği ve hangi fiyattan satılacağı tespit edilebilir. Ancak kamusal hizmetlerin sunumunda böyle bir mekanizma bulunmamaktadır. Vatandaşlar oy birliği ile kamusal mal ve hizmetlerle ilgili taleplerini belli edebilirlerse, bu oy birliği piyasadaki fiyatın yerini tutabilir. Ancak, siyasal süreçte herkesin hem fikir (oy birliğinin) olduğu bir durum söz konusu değildir.

Diğer yandan yerel yönetimler, kendi hizmet alanlarındaki ihtiyaçları daha gerçekçi ve kolay belirleyebileceklerinden dolayı kaynak israfını merkezi yönetime oranla minimum noktaya indirebileceklerdir. Bu durumda yerel yönetimlerin üretip sunduğu hizmetlerden, merkezi yönetimin üretip sunacağı hizmetlere göre daha fazla verim sağlamak mümkündür. Tam tersi bir söylemle, yerel yönetimler aynı verimi merkezi yönetime göre daha az kaynakla sağlayabilirler. Yerel yönetimlerin bu noktada dikkat etmesi gereken husus, optimum hizmet alanını belirleyebilmesidir. Ekonomideki azalan maliyetler ilkesi çerçevesinde, yerel yönetimler hizmet alanını marjinal maliyetin yeniden yükselmeye başlayacağı minimum noktaya kadar genişletebilecektir (Görmez, 2015, s. 21).

1.3. Yerel Yönetimlerde Temel İlkeler

1.3.1. Yerel Özerklik İlkesi

Özerklik, bir kişinin ya da grubun, görevlerini yerine getirmesine izin verecek ve diğer gruplardan farklı kimliğini korumaya yetecek miktarda bağımsız olmasıdır. Yerel özerklik ise yerel toplulukları ilgilendiren meselelerde, kanunlara uygun olmak koşuluyla yerel makamların karar alma ve aldığı kararları uygulayabilme hak ve yetkisidir. Diğer bir ifadeyle yerel özerklik, bir yerel topluluğun, yerel nitelikteki işlerini kendi başına ve kendi oluşturduğu organları eliyle görebilmesi ve buna olanak verebilecek kaynaklara sahip olabilmesidir (Keleş, 1992, s. 54). Yerel yönetimler yürütülmesi kendilerine bırakılmış kamu hizmetlerine ilişkin kararları almak ve tercihler yapmak, bunları gerçekleştirebilecek mali kaynakları temin etmek ve

hizmetleri yürütmek için gerekli iç örgütlenmelerini kurmak açısından iki tür özerklikten yararlanırlar: idari özerklik ve mali özerkliktir.

İdari özerklik, yerel yönetimlerin merkezden bağımsız olarak, kendi karar organlarını yerel tercihler (seçimler) aracılığıyla seçebilmelerini, kamu personelini belirleyebilme özgürlüğünü ve seçilmiş organları aracılığıyla kararlar alma ve uygulayabilme serbestisini kapsamaktadır. Farklı bir söylemle, yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle iş başına gelmesi ve işlerini kendi organları eliyle dışarıdan hiçbir müdahale olmaksızın görmeleri ve tüzel kişilik sahibi bulunmaları, bu kuruluşlara demokratik ve özerk kuruluş niteliğini kazandırmaktadır (Keleş, 1992, s. 54). Bu, yerel yönetimlerin merkeze veya yerel halka olan yakınlığı arasındaki ince çizgiyi belirlemektedir. İç örgütlenmelerinde, karar alma ve aldığı kararları uygulayabilme konusunda hareket esnekliğine sahip yerel yönetimler, yerel demokrasiyi hayata geçirme ve yönetimde katılım ilkesini uygulanabilir kılma avantajına sahiptir.

Mali özerklik ise, yerel yönetimlerin merkezi yönetimin müdahalesi olmaksızın harcama önceliklerini belirleyebilmesi ve gelirlerini yükseltebilme yetkisi olarak tanımlanmaktadır. Daha basit bir ifadeyle, yerel yönetimlerin merkezden ayrı mal varlığı ve gelir kaynaklarına sahip olmaları ve bu kaynakları yerine getireceği hizmetler doğrultusunda kanunlara uygun olarak serbestçe kullanabilmeleri anlamına gelmektedir. Bununla beraber mali özerklik dendiğinde akla daha çok yerel yönetimlerin, yerel vergilerin oranını ve vergi matrahlarını dışardan bir etki olmaksızın belirleyebilmeleri ve yerel halkın tercihlerine uygun mal ve hizmet üretebilmeleri gelmektedir (Gündoğan, 2013, s. 157). Mali özerkliğin temini, mali kaynakların çoğunluğunun öz gelirlerden oluşması, öz gelirlerin oranlarını belirli sınırlar dâhilinde belirleyebilme gücü, merkezi yönetim yardımlarının şartsız verilmesi ve gelirlerini serbestçe harcaabilme unsurlarını kapsamaktadır (Oktay, 2016, s. 38).

İdari ve mali özerklik arasında, yerel yönetimlerin özerklik ilkesini geçerli kılma bakımından tamamlayıcılık ilişkisi vardır. Özerklik, yerel yönetimlerin örgütlenmelerinde olmazsa olmaz bir koşul niteliğindedir. Bunun dışında bu yönetimlerin kendisinden beklenen görevleri en iyi şekilde yerine getirmesi için sahip olması gereken elbette başka ilkeler de söz konusudur.

1.3.2. Halka Yakınlık / Hizmette Yerellik (Subsidiarity) İlkesi

“Halka yakınlık” ya da diğerk bir tabirle “hizmette yerellik” ilkesi, yabancı literatürdeki “subsidiarity” ilkesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. İlke, sunulacak kamu hizmetlerinde, hizmetlerin halka en yakın kurumlar aracılığı ile yürütülmesini savunmaktadır. Bunu savunmadaki amaç, hizmetlerin sunumunda ölçek ve etkililik kriterlerinin göz önüne alınmasıdır.

Halka yakınlık ilkesi, Avrupa Birliği (AB) gündemine özellikle 1989 ve sonrasında Maastricht Antlaşması öncesi müzakerelerde yoğun tartışmalarla girmiştir. Söz konusu ilke, Avrupa Topluluğu (AT)’den AB’ye geçiş sürecinde üye devletlerarasında en çok tartışılan konular arasında yer almış ve çekinceyle karşılanmıştır. Üye devletler AB’nin aşırı müdahaleci tavrından endişe etmişlerdir. Endişe duyulan diğerk bir husus ise, Avrupa bütünleşmesi sürecinde, üye devletlerdeki yerel yönetim birimlerinin yetki alanlarının birlik düzeyine kayma tehlikesidir. Bu sebeple Avrupa’da yerel ve bölgesel yönetimler kendi yetki alanlarını koruma çabalarına girişmiştir. Bu bağlamda eğitim, sağlık ve kültür gibi faaliyet alanlarındaki yetkilerinin ekonomik nedenlerle AB’ye kaydırılma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Alman eyaletleri (Landerler), yerellik ilkesinin en önemli savunucularından biri olmuşlardır (Şinik, 2001, s. 86-87).

Nitekim halka yakınlık ilkesi, AB’nin kurucu antlaşması olan Maastricht Antlaşması ile güncellik kazanmıştır. İlkenin amacı, AB’ye üye devletlerin alacağı kararlarda ve bu kararların uygulanması noktasında, üye devletlerin yetkilerini Birliğe karşı korumaktır. Bu nedenledir ki antlaşma açık bir biçimde devletlerin, ortak yetki alanlarındaki eylemlerinin yetersiz kalması ve birlik tarafından yapılacak bir müdahalenin daha etkili olması durumunda, birliğin eyleme geçmesini öngörmektedir (Çağlayan, 2011, s. 1).

İster federal ister üniter yapıda olsun, yerel yönetimlerini güçlendirme çabası içerisindeki tüm devletler, halka yakınlık ilkesini göz önünde tutarak, merkez ile yerel yönetimler arasındaki görev ve yetki bölüşümünü dengelemeye çalışmaktadır. Bir bakıma söz konusu ilke, bir kamu hizmeti hangi yönetim kademesinde teşkilatlandırılmalı?” sorusuna cevap aramaktadır. Buna göre, hizmet mümkünse halka en yakın yönetim kademesinde üretilip sunulmalıdır. Hizmetin tam kamusal (bölünemeyen) bir mal olması ya da ölçek ekonomisi nedeniyle yerel düzeyde,

hizmette verimlilik ilkesinin sağlanamaması gibi durumlarda ise, hizmetin üretim ve dağıtımının bir üst kademeye bırakılması öngörülmektedir. Sadece merkezi ve yerel yönetimler arasında değil, yerel yönetimlerin kendi içinde de uygulanması gereken halka yakınlık ilkesi, aynı zamanda yerinden yönetim anlayışıyla da örtüşmektedir.

1.3.3. Yerinden Yönetim İlkesi

Yerinden yönetim, vatandaşlara sunulacak kamu hizmetlerinin, merkezi yönetimin hiyerarşisi ve teşkilatı dışında ve ona karşı belli ölçülerde bağımsız kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmesidir (Önder ve Güler, 2016, s. 11). Yerinden yönetim, tıpkı merkezi yönetim gibi ancak onun farklı bir tarzı ya da zıttı niteliğinde münhasır özellikleri bulunan ayrı bir yönetim biçimini ifade etmektedir (Çakıcı ve Okur, 2007, s. 69). Devletler hem merkezi hem de yerinden yönetim sisteminin bir arada uygulanmasıyla yönetilirler. Bununla birlikte, yerinden yönetim kavramı yerel yönetim birimlerini nitelemektedir. Daha farklı bir söyleyişle, yerinden yönetim, yetkilerin üniter devletlerde merkezden yerel yönetimlere, federal devletlerde ise eyalet ya da yerel / bölgesel yönetimlere aktarıldığı bir sistemin adıdır.

Yerinden yönetim, uygulamada siyasal yerinden yönetim ve idari yerinden yönetim olarak iki farklı şekilde görülmektedir. Siyasal yerinden yönetim, federal yapıya sahip devletlerde uygulanabilirlik göstermektedir. Siyasal yerinden yönetimde, merkezden yerel ya da bölgesel yönetimlere aktarılan yetkiler, ilave olarak yasama gücüne ilişkin yetkileri de kapsamaktadır. Örneğin siyasal yerinden yönetimin uygulandığı devletlerde söz konusu birimlerin kendi kanunlarını yapmak ve kendi mahkemelerine sahip olmak gibi üst yetkileri vardır. Ülke federe devletleri içinde barındıran federal devlet tarafından temsil edilir (Kaymal, 2017, s. 119). İdari yerinden yönetimde ise yetkiler, yürütme gücüne ilişkindir ve bu tür bir yerinden yönetim sistemi üniter devletler için söz konusu olmaktadır. İdari yerinden yönetim sistemi yerel yönetimlere kendi kanunlarını yapma yetkisi vermez. Söz konusu yönetim birimleri merkezden ayrı birer kamu tüzel kişisi olarak, merkez tarafından çıkarılan kanunların sınırları dışına çıkamazlar. İdari yerinden yönetim de kendi içinde işlevsel yerinden yönetim ve coğrafi yerinden yönetim olarak iki kısma ayrılmaktadır.

İşlevsel yerinden yönetim, ekonomik, sosyal ve teknolojik hayatta meydana gelen değişikliklerden ötürü bazı hizmetlerin uzmanlık gerektirmesi sonucu uygulanması zorunlu hale gelen bir sistemdir. Yer ya da mekândan bağımsız bir

şekilde sadece sunulacak hizmetin niteliğinden kaynaklanan sebeplerden ötürü, merkez bu hizmetleri kendisinden bağımsız kamu tüzel kişilerine bırakmaktadır. Kaymal (2017, s. 122)'ın da ifade ettiği gibi, bir kamu hizmetinin, sahip olduğu özellikler ve teknik yapısının uzmanlığı gerektirmesi nedeniyle, merkez tarafından yerine getirilemeyeceği anlaşıldığında, bu hizmete bağımsız bir varlık tanınma yoluna gidilmektedir. Hizmetlerin gerekliliğine ve türüne göre oluşturulduklarından dolayı, işlevsel yerinden yönetim kuruluşlarının sayılarını önceden belirlemek mümkün değildir.

Coğrafi yerinden yönetim kuruluşları ise belli bir coğrafi alandaki insanların ortak ve yerel ihtiyaçlarının karşılanması için oluşturulmuşlardır. Anayasalarca bu tarz kuruluşların türü ve sayıları ilgili maddelerde açıkça gösterilmektedir. Merkez yönetimin tek elden ulaşamayacağı bu coğrafi alanlara, merkezin tüzel kişiliğinden ayrı olarak oluşturulan kuruluşlar aracılığıyla hizmet verilmek istenmektedir. Hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarında özerklik verilen hizmete tanınmışken; yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarında özerklik belli bir alandaki yerel topluluğa tanınmıştır. İlkinde verilen hizmetin türü tek ve bellidir. İkincisinde ise ilgili coğrafi alanın sınırları içinde, mahalli ve müşterek olmak kaydıyla verilen hizmetler sayı ve çeşit olarak fazladır (Sobacı, 2005, s. 9).

Yerinden yönetim kuruluşlarının işlevsel yerinden yönetim kuruluşları ve coğrafi yerinden yönetim kuruluşları olarak iki kısma ayrılması anlam karmaşasına yol açabilmektedir. Burada söz konusu karmaşa Gözler ve Kaplan (2011, s. 181-182)'nın da ifade ettiği gibi, coğrafi yönetim kuruluşlarına yerel yerinden yönetim (mahalli adem-i merkeziyet) ya da kısaca yerel yönetimler (mahalli idareler) denilmesinden kaynaklanmaktadır. Oysa yerinden yönetim, sistemin ya da yönetim biçiminin kendisidir. Merkezden özerk yerel birimlere yetki aktarılmasını öngörür. Yerel yönetimler ise yerinden yönetim kuruluşları olarak hizmet veren kamu tüzel kişilerini ifade etmektedir. Yerinden yönetim kavramı, yerel yönetimleri de içine alan daha geniş bir kavramdır. Yerel yönetimler, yerinden yönetim sisteminin öngördüğü yönetim biçiminin uygulayıcı birimleridir. Yerinden yönetim sistemi, yönetim biçimi ya da ilke gibi soyut kavramları karşılarken; yerel yönetimler, yerinden yönetim ilkesince kurulmuş teşkilatlanma ya da örgütlenmeleri ifade etmek için kullanılır.

Benzer şekilde Mutlu (2015)' de yerel yönetimler ile yerinden yönetimin birbirleriyle ilişkili kavramlar olduklarını belirtir ancak bu ilişkinin karşılıklı olarak

benzer anlamlar taşımadığını ilave eder. Diğer bir söyleyişle, yerel yönetimler yerinden yönetim sisteminde bir tür modeli temsil ederken, yerinden yönetim her zaman yerel yönetimlere yakın ya da onun farklı bir türü olarak düşünülemez. Aynı zamanda, farklı yapıdaki yerel yönetimler birbirinden farklı yerinden yönetim sistemlerini temsil edilebilirler. Miller, yerel yönetimleri, yerinden yönetimin en üst seviyesi, yetki devri modeli” olarak tasvip eder.

Yerinden yönetim, merkezi yönetimin tepeden aşağı doğru inen yönetim anlayışına tamamen ters bir mantıkla cevap vermektedir ve aynı coğrafi alanı paylaşan insanların ortak sorunlarına yerinden” çözümler aramaktadır. Mümkün olduğunca, yönetim kademesinin en alt kademesinden başlayarak, yerel ihtiyaçlar onlara en yakın yönetimler aracılığı ile giderilmektedir. İdeal yerinden yönetim sistemi, merkezi otoriteden yerel yönetimlere ve başındaki yerel yöneticilere açık bir biçimde yetki ve sorumluluk aktarmak için gösterilen siyasi iradedir. Siyasi bir taahhüt niteliğindeki bu girişim, yönetimde merkezi otoritenin fonksiyonları üzerine bir kez daha düşünülmesini sağlar (Çiçek, 2014, s. 7).

Diğer yandan, üniter yapıya sahip ve özellikle koyu merkezîyetçi ülkelerde yerinden yönetim bir tehlike olarak algılanabilmektedir. Ağırlıklı uygulanan yerinden yönetim sisteminin, ülkenin birliğini tehlikeye sokabileceği ve ülkedeki genel yönetim yapısının federalizme doğru gidebileceği düşünülebilir. Bunun dışında, yerinden yönetimin sınırsız uygulanması yönetimden beklenen etkinliği tam tersine çevirebilir. Merkezi yönetimden tamamen bağımsız yerinden yönetim uygulamaları, kamu hizmetlerinin bölüşümünde bölgesel adaletsizliklere neden olabilir. Ayrıca, yerinden yönetimin yararlarına yerel elitlerce el konulması da mümkündür. Şöyle ki; yerel yönetimler üzerinde güçlü etki ve kontrol kurabilen yerel elitler, yerel politikaları kendi menfaatleri doğrultusunda kullanabilmek adına yerel yönetimleri ve yöneticilerini kolayca etkileyebilmektedir (Kaymal, 2017, s. 117). Diğer bir ifadeyle, küçük belediyelerde oligarşik yapılar haline gelme eğilimi söz konusu olabilmektedir. O halde, sistemden beklenen faydaların kazanılması için yerinden yönetim sistemi, merkezi yönetim sisteminin bir alternatifi olarak değil merkezi yönetimin sakıncalarını bertaraf edecek tamamlayıcı bir sistem olarak düşünülmelidir.

1.4. Türkiye’de Yerel Yönetimler

Türkiye’de yerel yönetimlerin geçmişi Osmanlı Devleti’ne dayanmaktadır. Ancak konunun açıklamasına geçmeden önce, Anayasa’da yerel yönetimler ile ilgili maddelere değinmekte fayda olacağı düşünülmektedir. Anayasa’da 123, 126 ve 127. maddelerde yerel yönetimler ele alınmaktadır. Madde 123’te, idarenin bütünlüğü ifade edilmektedir. Buna göre idarenin kuruluş ve görevleri merkezden ve yerinden yönetim esaslarına dayanmaktadır. Madde 126’da merkezi idare, madde 127’de mahalli idareler açıklanmıştır.

Yerel yönetimler, Osmanlı zamanında 1864 yılında Tuna Vilayet Nizamnamesi ile kurulmuşlardır. Böylece eyaletlerin yerini vilayet sistemi almıştır. İller, genel ve özel yönetim olarak iki bölüm şeklinde kategorize edilmiş ve tüzel kişiliği olmayan Vilayet Umumi Meclisleri kurulmuştur. Bu değişikliğin nedeninin devletin parçalanma döneminde olmasından dolayı “merkeziyetçiliği güçlendirme” olduğu söylenebilir (Çukurçayır, 2013, s. 123).

Yerel yönetimler ilk olarak Batı Avrupa feodal toplumunun içerisinde güç bulan orta çağ şehirlerinin ticari açıdan merkezi konuma gelmesi sürecinde ortaya çıkan özerk yapılar biçiminde düşünülebilir. Burada yeni yeni güç kazanmaya başlayan tüccarlar sınıfının da büyük rolü vardır (Çiçek, 2014, s. 7-39).

Ülkemizde ise yönetsel ve toplumsal alanda yeniyi arama süreciyle bu durum görünür olmaya başlamıştır. Tarihimizde ilk defa 1854’te belediye İstanbul şehremaneti ile kurulmuştur ve şehremini tarafından yönetimi yürütülmüştür. 1857 yılında Beyoğlu’nda “6. Belediye-i Daire” kurulmuştur. 1864 tarihinde ise “Vilayet Nizamnamesi İl Özel İdareleri” oluşturulmuştur. 1923 sonrası döneme gelindiğinde de önce savaş sürecinde yıpranan şehirlerin restorasyonu esas amaç olarak belirlenmiştir. 1921 Anayasası ile birlikte yerel yönetimlere tüzel kişilikleri verilmiş ve daha demokratik bir yapılanmaya gidilmiştir. 1924 Anayasası ile yerel yönetimlerin yetki alanları sınırlanmıştır. 1924’te çıkarılan Köy Kanunu ile köylere tüzel kişilik verilmiştir.

1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ardından birtakım düzenlemelerle de yerinden yönetim yapıları güç kazanmıştır. Şehirlerin böylesine yüksek bir hızla büyümeleri şehirselleşmenin klasik belediyeçilik görüşüyle çözülmesinin imkânsız olduğu gerçeğini gözler önüne sermiştir. 1984’te

yürürlüğe giren 3030 sayılı Kanun ile büyük şehirlerde çift kademeli belediyeçilik anlayışı benimsenmiştir. 1960'larda Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur. Bu adımla birlikte söz konusu dönemde dünyada yaşanan değişim rüzgârından Türkiye'nin de etkilenmiş olduğu görülebilmektedir. 1961 Anayasası ile yerel yönetimler anlamında hak ve özgürlüklerin kapsamı artırılmıştır (Çiçek, 2014, s. 7-39).

1580 sayılı Kanun 2005'e kadar Belediye Kanunu olarak yürürlükte kalmıştır. Belediyelere geniş bir yetki ve görev alanı sunan kanun, 1929'da yaşanan Büyük Buhran ve devletin ekonomi üzerindeki rolünde yaşanan değişiklikler nedeniyle böyle bir yapıya sahiptir. 1580 sayılı kanun ile beraber belediyelerde eşitlik sağlanması hedeflenmiştir. Çok partili hayata geçiş sonrasında belediye sayısında ciddi oranda artış gözlemlenmektedir. 1945-1960 yılları arasındaki dönemde 412 yeni belediye kurulmuştur. Tabii buradaki temel etken şehirleşmenin artışıyla iktidara gelen partilerin bu alanı siyasal çıkarları için kullanmaları ve rant kapısı olarak görmeleridir.

1960 yılında yaşanan askeri darbe ile belediyelerin yönetimi valiliklere ve kaymakamlıklara bırakılmıştır (Eryılmaz, 2004, s. 8). 1960'lı yıllarda kırdan şehre yaşanan göç dalgası ile şehirlerde ciddi sorunlar ortaya çıkmış ve sınırlı imkânları bulunan belediyeler hızla artış gösteren sorunlara çözüm üretme noktasında problemlerle karşılaşmışlardır. 1973'te yapılan seçimler sonrasında, büyük şehirlerde belediye başkanlıkları ile meclis üyeliklerini çoğunlukla Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin kazanmış olması sonucunda, merkezi yönetimle yerel yönetimlerde farklı partilerin iktidarı elde etmesiyle birlikte bu büyük şehirlerde yerel-merkez çekişmesinin şiddeti artmıştır. CHP'li belediyelerin hazırladığı bazı projeler merkezi yönetim tarafından bloke edilmiştir. 1978 yılında CHP hükümeti, parti içi demokrasi ve yerel yönetimlerin demokratikliği başlıklarını koruma altına alma amacıyla Yerel Yönetimler Bakanlığını kurmuştur. 1980 darbesi sonrasında bütün belediye başkanları görevlerinden azledilmiş, tüm yerel yönetim meclisleri dağıtılmıştır. 1981 yılında çıkarılan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile belediyelerin gelirleri yükseltilmiştir. Bu uygulamanın temel hedefi, yerel yönetimlerin özerkliğinin arttırılmasından ziyade, ağırlaşan şehir problemlerini çözüme kavuşturmak ve yerel yönetimlerin sağlanan kaynaklar sonucunda depolitize edilerek merkezi yönetim etkisi altına alınmasıdır (Çiçek, 2014, s. 7-39).

Son yıllara kadar gelen dönemde, Osmanlı mirası sayılan il özel idareleri ile ilgili birçok düzenleme yapılmıştır. Ancak bunların en önemlisi olarak kabul edilen düzenlemenin, 2012 yılında yapılan 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” olduğu düşünülmektedir. Bu kanunla il özel idarelerinin yanında, ülkemizdeki yerinden yönetim birimlerinin tamamına farklılıklar getirilmiştir. Kanunun getirdikleri, çalışmanın “il özel idareler” bölümünde açıklanmaktadır.

Yerel yönetimler, halkın kimliklerini soya bağlı teşkilatlanmaya değil, toprağa bağlı olarak teşkilatlanmaya çalışmaktadır. Böylece insanlar, kimliklerini yaşadıkları yer ile kazanmışlardır. Bu doğrultuda 6360 sayılı kanun incelendiğinde, birçok köyün tüzel kişiliğinin kaldırılması ve mahalleye çevrilmeleri tehlikeli olarak görülmektedir. Bireylerin kendilerini ait hissettikleri ve kimliklerini kazandıkları köylerin yok edilmesi, yerel yönetim ve demokrasi arasındaki ilişkiyi zedelemektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu madde 3’teki tanımlamaya göre Büyükşehir Belediyesi: “En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” şeklinde tanımlanmıştır.

Türkiye’de ilk büyükşehir yönetimi örneği 1854 yılında kurulan İstanbul Şehremaneti’nde görülmüştür. Bu kurum 1957’de 14 belediye dairesine ayrılmış ve Galata ve Beyoğlu’nda da belediye daireleri kurulmuştur. Türkiye’de 18.328 köy bulunmaktadır (<https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> E.T.:15/05/2021). Tarihte ilk olarak köyler, mali, dini ve sosyal ilişkilerin yaşadığı birlikler olarak kurulmuştur. Kamu yönetimlerinin en küçük birimi olan köyler okullar, cami, otlak, yaylaklar gibi kamu malları ile bağ, tarla, toplu veya dağınık evler, bahçelerden oluşan teşkilatlardır (Çiçek, 2014, s. 7-39).

1.5. Türkiye’de Yerel Yönetim Türleri

1.5.1. Belediyeler

Türk Dil Kurumu (TDK)’ nca yapılan tanıma göre belediye; il, ilçe, kasaba ya

da belde gibi yerlerde temizlik işi, aydınlatma durumu, sularla ilgili konular, toplu taşıma meselesi ve esnafın denetimi tarzındaki durumlarda kamu hizmetlerine bakan ve bu birimin organları yerel halkça seçilmiş olup tüzel kişiliği de bulunan örgüt şeklinde olan birimdir şeklinde tanımlaması yapılmıştır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Belediyeler en yaygın ve en gelişmiş yerel yönetim kuruluşu olup, bir beldenin ve orada bulunan halkın yerel nitelikteki ortak ihtiyaçlarını gidermek için kurulan aynı zamanda karar verme organları seçmenlerce seçilerek göreve getirilen idari ve mali özerkliğe sahip tüzel kişisidir. Günümüzde yerel yönetimler, yerel yönetim kuruluşları içerisinde en önemlisi olarak tanımlanıp ülkemizde 150 yıllık bir geçmişe sahiptir (Mutlu, 2015, s. 475). Türkiye’de Tanzimat sonrası dönemde bu yapı görülmüş ve ilk belediye örgütü İstanbul’da 1854’te kurulmuştur (Çukurçayır, 2013, s. 178). Kurulmasına rağmen belediyenin ne tüzel kişiliği ne de özerkliği bulunmaktadır. Çıkarılan 1868 tarihli düzenlemeyle belediyeler yaygınlaştırılmaya çalışılmış ve 1876 Kanuni Esasi ile de belediyelere tüzel kişilik öngörülmüştür. Ardından hemen yasa hazırlansa da yapılan mevzuat çalışmaları belediyelerin tam anlamıyla bir yerel yönetim kuruluşu olmasına yetmemiştir (Karakılçık, 2015, s. 148). Fakat cumhuriyetin kurulmasıyla beraber eski sistemin kalıntılarının temizlenmesine dair birtakım yeni düzenlemeler yapılmaya başlanıp yeni bir yönetim sistemi oluşturmak ve eski sistemde mevcut olan ikili yapıdan kaynaklı problemlerin hallolması amaçlanmıştır. (Emini, 2009, s. 33). Böylelikle Türkiye’de yerel halka en yakın birim olan belediyeler, 1930 tarihinde genel anlamda hukuki niteliklere sahip belediyeler olarak ortaya çıkmıştır (Erdem vd., 2008, s. 338).

1930 tarihinde yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu Türkiye’de belediyecilik alanında büyük katkılar sağlamış bir kanun olup belediyelerin yapısını yeniden oluşturmasına rağmen 75 yıllık uygulanmasının ardından yürürlükten kaldırılarak yerini 2005 yılında kabul olan 5393 sayılı Belediye Kanunu’na devretmiştir (Eryılmaz, 2011, s. 166). Yerini başka bir kanuna devreden 1580 sayılı Belediye Kanununun demokrasi yönünden önemli niteliği hiçbir şekilde cinsiyet ayrımı yapmadan uygun yaş şartına erişmiş her vatandaşa belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı vermiş olmasıdır. Ayrıca kadınlar ilk kez o yıl düzenlenen belediye seçimlerinde siyasal haklarını da kullanma hakkına sahip olmuştur (Eryılmaz, 2002, s.15). Ayrıca yine bu kanunla yerel halk meclis toplantılarına tamamen katılma hakkı elde etmişken konuşma hakkına sahip değildir. Halk doğrudan katılımında bulunamayıp

yani alınan kararlarla ilgili düşüncelerini belirtemeyip sadece katılımında bulunup izleyebilmektedir (Sarıkoce, 2002, s. 93-94).

2005 tarihinde kabul edilen yeni kanunun temel niteliği ise belediyelerin sahip olduğu görev ve yetki bakımından iyileştirilmesi, demokratiklik açısından da yerellik ilkesi ile yerel özerklik şartı gibi kabul görülen ilkelere uyum sağlayıp hizmet sunmaktır. Yani 5393 sayılı yeni kanun geleneksel bürokratik yönetimden yeni kamu işletmeciliğine doğru bir geçişi sağlayarak yönetim alanında bir dönüşümü gerçekleştirmiştir (Eren, 2011, s. 92).

Türkiye’de belediyelerde demokrasi ve yönetime halkın katılma ilkelerinin geliştirilip güçlendirilmesi 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Bu yönde yapılan yeniliklerle muhtarlar, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları, üniversite ve sendika üyelerinin oy hakları olmadan kendi alanlarıyla ilgili konuların görüşüldüğü meclisteki ihtisas komisyonlarına katılıp fikir beyan etme hakkına sahip görülmüşlerdir (Çelik vd., 2008, s. 93). Böylece kanunda belediye idarelerinin artık daha demokratik, halk katılımına dayalı ve şeffaf olmasına imkân sunacak birtakım düzenlemelere yer verilmiştir. Bunun dışında belediyelerin söz konusu şekle gelebilmesi için belediye meclisleri ile ihtisas komisyonlarına sivil toplum örgütleri ve halkın katılım sağlayıp fikir belirtmesine dair düzenlemeler de yapılmıştır (Aktaş ve Gürbüz, 2015, s. 28).

Katılım hakkının önemli bir tarafının da bilgi edinme hakkıyla bağlantılı olduğu bilinmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun birkaç maddesinde bu konuya dair düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemeler asıl olarak halkın, belediye meclisi faaliyetleri ile ilgili konularda bilgilendirilmesine dairdir. Örneğin kanunun 20. maddesinde belirtildiği gibi meclis toplantılarının yapılacağı yer ve zamanın önceden halka bildirilmesinin gerekliliği ve aynı zamanda yapılacak toplantıların da belde halkına karşı açık olduğunun belirtilmesi, yine kanunun 21. maddesinde belirtilmiş olan meclis gündeminin halka farklı yollarla önceden duyurulması, aynı şekilde kesinleşmiş olan meclis kararlarının özet hallerinin de yedi gün içerisinde belli yöntemlerle halka duyurulması durumunu düzenleyen 23. Madde ve bir de 24. maddede olduğu gibi meclis ihtisas komisyon raporlarının da açık olduğu ve varsa isteyen bireylere meclisçe maliyetlerini aşmamak şartıyla belli bedelle verilmesini öngören madde bu nitelikte düzenlenmiştir (Akın ve Pektaş, 2010, s. 39).

Belediyeler adına çıkarılan yasalarda yapılan değişikliklerle bir yerde belediye kurulması adına belirlenen nüfus kıstasları farklı olmuştur. 1580 sayılı Kanun belediye kurulabilmesi için 2000 nüfus şartını koyarken, 2005 tarihli bir diğer kanun olan 5393 sayılı Belediye Kanunu ise 5000 olarak bu sayıyı değiştirmiştir. Böylece nüfus olarak 2000'den az olan belediyeler kapatılırken ayrıca nüfusu 5000'in altında olan yerlerdeyse belediye kurulması yasak hale getirilmiştir. Getirilen bu nüfus şartı ile belediyelerde belirli bir büyüklüğün sağlanması hedeflenmiş olup belediyelerin kuruluş ölçekleri büyütülmüştür (Urhan, 2008, s. 90). Ayrıca belediyelerinin kurulmasında önemli aşamalardan biri olan cumhurbaşkanı onayı kaldırılıp yeni kanunla belediyelerin müşterek kararname ile kurulması hükmü getirilmiştir. Yine 5393 sayılı Belediye Kanunu'yla belediye sınırlarının belediye meclis kararı ve kaymakamın görüşü dâhilinde valinin izniyle kesinleşeceği belirtilmekte olup böylece belediyelerin özerkliği artırılmıştır (Alıcı, 2007, s. 8). Bir başka değişiklikle de 1580 sayılı yasada her Türk nüfus kütüğüne yerli olarak yazılmış olduğu yerin hemşerisidir şeklinde yer bulan tanımlama 5393 sayılı kanunda değiştirilerek herkes ikamet etmiş olduğu beldenin hemşerisidir şeklini almıştır. Bu yapılan değişiklikle hemşerilerin belediyelerin kararlarına katılmaları ve aynı zamanda yapılan hizmetlerden de yararlanmalarına dair yeni kriterler esas alınmıştır (Urhan, 2008, s. 93). Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere 5393 sayılı kanun katılımcılık fikrinin geliştirilmesi adına önemli işleve sahiptir. Kent konseyi de kanunda tanımlanmış olup yönetişimi diğer bir anlatımla katılımı yerel düzeyde yerine getirme hedefinde olan bir yapılandırma (Erkul, vd., 2013, s. 90). Bu açıdan kanunlara bakıldığında önceki 1580 sayılı kanunda belediyelerdeki katılım anlayışı doğrultusunda kent parlamentosu, kent meclisi, kent konseyi yapıları oluşmuştur. Daha sonra bu yapılandırmalar çıkarılmış olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda kent konseyleri şeklinde tekrardan düzenlenmiştir (Yaman ve Küçükşen, 2018, s. 254).

Belde isimlerinin değiştirilmesi 1580 sayılı kanuna göre belediye meclisi kararı ile il idare kurulu kararı ve ardından da Danıştay'ın fikri alınıp Bakanlar Kurulu onayı ile yapılmakta iken 5393 sayılı yeni kanunda ise bu değiştirilmiştir (Alıcı, 2007, s. 8). Belediyenin mevcut organları belediye meclisi, başkanı ve encümenidir.

1.5.1.1. Belediye Başkanı

Belediye başkanı, belediyenin başı hem de tüzel kişiliğin temsil edenidir. Başkan, belediye sınırlarında yaşamını devam ettiren yerel halkça seçilip göreve gelir

(Çağlayan, 2011, s. 96). Ülkemizde 1963 yılından önce bu şekilde belediye başkan seçimleri olmazken 1963 tarih ve 307 sayılı yasanın çıkması ile belediye başkanının doğrudan halk tarafından seçilerek göreve gelmesi benimsenmiştir (Keleş 1992, s. 199). Göreve geldiğinde de görev süresi boyunca belediye başkanı siyasi partilerde görev alamaz, profesyonel spor kulüplerine de başkanlık edemeyip yönetimde dahi bulunamaz (Karakılçık, 2015, s. 161). Genel olarak mevcut görevleri ise; belediye birimini idare ederek bu birimin mevcut haklarını korumak, belediyeyi belirli plana göre uygun şekilde yönetmek, belediyeyi belli yerlerde örneğin törenlerde ya da buna benzer devlet dairelerinde temsil etmek ya da vekil tayin etmek, belediye personellerini atamak, orada yaşayan tüm halk için her türlü önlemlerde bulunmak, bütçeyi uygulamak vb. gibi görev ve yetkileri mevcuttur (Çukurçayır, 2013, s. 197).

1.5.1.2.Belediye Meclisi

Belediyenin karar organı olarak görevde bulunan bu birim 2972 sayılı Mahalli idareler ile Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Yasa hükümleri çerçevesinde beldedeki yerel halkça seçilmiş olup seçimleri de her beşer yılda bir olur. Seçim dönemleri bitmeden seçimler tekrarlanırsa, seçilmiş olan belediye meclisi üyeleri, kalan zaman için görevlerini yerine getirirler (Çağlayan, 2011, s. 86).

Belediye meclisinin bazı görevleri ise şu şekildedir (Erdem vd., 2008, s. 342):

- Bütçenin, kesin hesabın ve bunun dışında belediye çalışma çizelgesinin görüşülmesi ve belli bir karara bağlanması,
- Bütçede bazı değişiklikler ve aktarmalar yapmak,
- Belediye tarafından yapılacak hizmetler karşılığında belediyece alınması gereken ücretlerin hazırlanması,
- Belediyelerdeki taşınır- taşınmaz malların kullanılmasına dair kararların verilmesi,
- Belediye kolluk yönetmeliklerini inceleyip onaylamak.

1.5.1.3.Belediye Encümeni

Belediye encümeni belediyenin hem yürütme hem de danışma organı sıfatına sahiptir. Belediye encümeni seçim yoluyla gelmiş olanlar ve birim amirlerinden oluşmaktadır. Oluşumdaki mevcut üyeler bir yıllık görev sürelerini tamamlamış

olsalar bile tekrardan seçilebilme ya da atanabilme imkânına sahiptirler. Belediye encümenine belediye başkanı başkanlık etmesi haricinde başkanın olmadığı toplantılara başkan tarafından bizzat görevlendirilmiş olan başkan yardımcısı ya da encümen üyesi görevi yürütüp başkanlık yapma hakkına sahiptir. Mevcut encümen gündemleri ise belediye başkanınca hazırlanır (Eryılmaz, 2011, s. 174-175).

1.5.2. Büyükşehir Belediyesi

Hızlı kentleşme sonucunda büyüyen nüfus artışı yaşayan ve aynı zamanda bir takım teftişlerin dışında kalan yerlerin belli bir düzene konması, farklı yerel yönetim birimleri arasında iş birliği oluşturulması ve imar planları noktasında problemler yerel yönetimlerin tekrardan ele alınma ihtiyacı büyükşehir uygulamasını gündeme çıkarmıştır. Büyük şehirlerde ortaya çıkan kentleşme sorunları ve bu şehirlerin yeni yönetim modelleriyle yönetilmesi arayışlarını hızlandırmış olup ülkemizde 1980'li yıllarda bir takım adımlar atılmıştır (Karakılçık, 2015, s. 174). Ülkemizde 1984 yılı büyükşehir belediye modelinin uygulanmaya geçtiği yıldır (Arıkboğa, 2013, s. 50). Türkiye'de ilk belediye teşkilatı 1855 yılında kurulmuş ve 1857'de ise Fransa'dan örnek alınmış olan model dâhilinde İstanbul on dört belediye dairesine ayrılmış, Galata ve Beyoğlu semtlerinde Altıncı Belediye Dairesi Kurulmuştur. 1868'de iki kademeli yapıya geçilmiş olup bu yapılanma ilk metropoliten yönetim örneği olmuştur. Belediye sayısı 1877'de yirmiye yükselmiş ve ardından İstanbul tek bir belediye olup dokuz bölüme ayrılmıştır. 1930'da çıkarılmış olan 1580 sayılı kanunla nüfusu 2000'den çok bulunan yerleşim yerleri belediye olarak kabul edilmiştir. İlk olarak 1894'te çıkmış olan 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile üç büyük kentte iki kademeli büyükşehir modeli oluşturulmuş ve ardından 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 3030 sayılı kanun ile değiştirilmiştir (Kaymal, 2017, s. 1140).

Büyükşehir Belediyesi düzenlemelerinin kaynağı 1982 Anayasası'nın 127. Maddesine dayanmakta olup buna göre büyük yerleşim alanları adına özel yönetim şekilleri getirilebilmektedir. 1984'te yürürlüğe girmiş olan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunuyla Ankara, İzmir ve İstanbul'da iki kademeli belediye kurulmuştur. Bu durumda bir yerde büyükşehir belediyesi kurulabilmesi için belediye sınırları içerisinde çok sayıda ilçenin bulunması şart yoksa öncelikle merkezi idarece en az iki ilçe kurulması belirtilmiştir (İzci ve Turan, 2013, s. 123). 3030 sayılı kanunun uygulanması ile meydana gelen büyük problemlerden birisi yerel düzeyde yeni vesayet

denetimine yer vermesidir. Büyükşehirlerde büyükşehir yönetimlerine geçilmiş ve vesayet yer değiştirmiştir. Kamu yönetiminin genel bazı özelliklerinden de kaynaklanan sorunlar mevcuttur. Bunların bir kısmı denetim sorunu, kaynak sorunu, yöntemlerin artık eskimiş oluşu, araştırmaların yetersizliği şeklinde sıralanabilmektedir (Karakılçık, 2015, s. 175). Ülkemizde 1984'te yürürlüğe girmiş olan ve yirmi yıldan beri uygulanmada yerini alan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu birçok eleştiriye maruz kalıp yerini 2004'te kabul edilmiş olan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na devretmiştir (Eryılmaz, 2011, s. 178). Cumhurbaşkanınca Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ne geri gönderilmeyen 5216 sayılı kanun ilk başta üçlü kademelenmeye dayalı büyükşehir belediyesi yönetim sistemini sürdürmeyi öngörmüştür. Fakat bunun haricinde birtakım değişiklikler olmuştur. Büyükşehir belediyesi, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre en az üç ilçe ya da ilk kademe belediyesini içinde bulunduran ve bu belediyeler arasında uyumu sağlayan; idari ve mali özerkliği bulunan ve karar organı seçmenlerce seçilip oluşturulan kamu tüzel kişisi şeklinde tanımlanmıştır (Zengin, 2014, s. 97). Çıkarılan bu yeni kanun eski görev ve organları korumakla beraber çağdaş yönetim fikrine uygun olarak etkinlik ve demokratiklik için bazı değişiklikler öngörmüştür. Anakent yönetimi adına düzenleme yapan 5216 sayılı kanun birçok kavram ve gelişmelere yer vermiştir (Çukurçayır, 2013, s. 240). İlk olarak bu kanun büyükşehir belediyeleri için önemli olan idari ve mali özerkliğe sahiptir ifadesini açıkça belirtmiştir (Zengin, 2014, s. 97). Büyükşehir olabilmenin ilk şartından biri olan nüfus şartı 3030 sayılı kanunda bulunmazken; 5216 sayılı kanunun ilk koşullardan birisidir. Buna göre belediye sınırlarında bulunan ve aynı zamanda bu sınırlara en çok on kilometre uzaklıkta olan yerleşim yerlerinden son nüfus sayımına göre nüfusu 750 000'den çok olan il belediyeleri fiziki yerleşim şartları ile ekonomik seviyeleri de göz önünde bulundurularak yasayla büyükşehir belediyesi olabilecektir (Karakılçık, 2015, s. 176). Yine bir başka getirilen değişiklikle 5216 sayılı Kanun'da bütçe de olmak üzere büyükşehir belediye işlemlerinin valice onaylanması işlemine son verilmiştir. Böylece valinin büyükşehir belediyesi karar organları işlemleri konusundaki denetimi hukukilik denetimiyle sınırlandırılmış olup seçim sonucu iş başına gelen karar ve yürütme organlarının görevlerine de sadece yargı kararlarıyla son verilebileceği belirtilmiştir (Urhan, 2008, s. 92).

Türkiye’de neredeyse 160 yıllık bir geçmişe sahip olan yerel yönetimlerdeki ilk uygulamalardan biri de il ölçekli yeni büyükşehir veya büyükşehir belediyesi uygulamasıdır. Bu uygulama 5216 sayılı kanun ile yeniden düzenlenen büyükşehir uygulamasının 2012 tarihli ve 6360 sayılı yeni büyükşehir yasasıyla tamamen farklı bir şekle dönüşmüştür. 6360 sayılı kanunla 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ortadan kaldırılmayıp bazı yerlerinde değişimler olmuştur (Karakılçık, 2015, s. 183). Yapılan değişimle kanun 2014 yılında uygulamaya geçerek; yeni büyükşehir kurulma şartları, mevcut büyükşehirlere ek olarak 14 tane yeni büyükşehir belediyesinin kurulması, belediyelerin sorumluluklarının artması, var olan il özel idaresi yapılanmalarının kaldırılması, taşra mülki yönetiminde yeni yapı meydana getirilmesi aynı zamanda yeni ilçelerin kuruluşu şeklinde birtakım geniş çaplı etkileri kapsamaktadır (Oktay, 2016, s. 79-80). Bunların haricinde yine kanunla nüfusu 2000’den az olan belediyeler köye dönüştürülmüş; iki kademeli olarak kurulmuş olan büyükşehir belediyesi modelinde, belirli bir nüfus şartına bağlanmadan bu iki modelden ötürü yeni büyükşehir belediyesi sınırlarında olan belde belediyesi ve köyler tam anlamıyla tüzel kişiliklerini kaybetmiş olup mahalleye dönüştürülmüştür; yine Büyükşehir Belediyesi olabilmek adına gereken şart değiştirilerek il nüfusunun 750.000’den fazla olması şeklinde değiştirilmiştir; Büyükşehir Belediyesi (BŞB) ilçe belediyesi olabilmekteki nüfus kıstası ise 50.000’den 20.000’e düşürülmüştür; il özel idareleri kaldırılıp yerlerine o illerde, valiliklere bağlı birim olan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları oluşturulmuştur (Zengin, 2014, s. 103). Yine 6360 sayılı yeni büyükşehir düzenlemesi ile getirilen bir başka değişimse il belde belediyeleri yani ilk kademe belediyeleri uygulaması kaldırılmış olup yalnızca ilçe belediyelerine yer verilmiştir (Karakılçık, 2015, s. 176).

Kanuna farklı eleştiriler yapılmasının yanında yerel demokrasiye olan katkı konusu da tartışmalıdır. Çünkü bu kanun sayesinde kırsal alanda yaşayan halkın büyükşehir yönetiminde söz sahibi olmuş olması bazı kişilerce demokratik katılım açısından olumlu görülürken bunun yanında köylerin tüzel kişiliklerinin köyde yaşayan halka danışılmadan kaldırılmış olması demokratikliğe ters olduğunu ve hatta Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’na uygun olmadığını savunanlar mevcuttur. Bunun haricinde bir başka eleştiri ise kırsal yerlerin yönetiminin de aynı zamanda büyükşehir belediyesinin yönetimine alınmasının hizmette yerellik ilkesini zedelediğine dair eleştirilerde yapılmıştır (Kaymal, 2017, s. 1147).

1.5.2.1.Büyükşehir Belediye Başkanı

Büyükşehir belediye başkanı hem yürütme organı hem de büyükşehir belediyesinin başı ve tüzel kişiliğin temsilcisi olup seçmenler tarafından doğrudan seçilip 5 yıllığına göreve getirilen kişidir (Karakılçık, 2015, s. 179). Göreve getirilen büyükşehir belediye başkanı görev süresi boyunca spor kulüplerinin başkanlığı görevini yapamaz ve yönetiminde de bulunmaz (Eryılmaz, 2011, s. 182).

Büyükşehir belediyesi başkan vekili de meclisin ilk toplantısında seçilir diğer bir anlatımla 5393 sayılı kanundaki usullere göre belirlenir. Fakat ilçe belediye başkanları başkanvekili olamamaktadır (Karakılçık, 2015, s. 179).

1.5.2.2.Büyükşehir Belediye Meclisi

Büyükşehir belediyesinin karar organı büyükşehir belediye meclisidir. Bu karar organı birtakım üyelerden meydana gelmektedir. Büyükşehir belediye başkanı bu meclisin de başkanı olup onun haricinde diğer ilçe belediyelerinin başkanları da meclisin doğal üyesidir (Karakılçık, 2015, s. 178).

1.5.2.3.Büyükşehir Belediye Encümeni

Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanı başkanlığında meclisin her yılın ilk olağan toplantısında kendi üyeleri içinden bir yıl için gizli oyla belirleyeceği 5 üye ile biri genel sekreter, birisi mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirlerinden seçmiş olacağı toplam 5 üyeden meydana gelir. Başkanın bulunamadığı toplantılarda genel sekreter onun yerine başkanlık yapar (Çukurçayır, 2013, s. 255).

1.5.3. İl Özel İdaresi

İl Özel idareleri Anayasanın 127. maddesinde belirtilen ve Türkiye’de uygulanan yerel yönetim türlerinden biridir (Keleş, 1992, s. 106). İl sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek gereksinimlerini karşılamak adına hem idari hem de mali özerkliğe sahip olup karar organları seçmenlerce seçilip oluşturulan kamu tüzelliğine sahip kuruluştur il özel idareleri (Erdem vd., 2008, s. 329). Bu kuruluşlar merkezi yönetim ile diğer yerel yönetimler içinde belediyeler ve köylerde veyahut bunlar arasında ortak yerel hizmetleri yerine getiren ara düzey yerel yönetim birimi şeklinde de ifade edilir (Eryılmaz, 2011, s. 155). İl Özel İdarelerinin kuruluşu ise bir

yerleşim yerinin kanunla il olması durumunda başka bir işlem gerektirmeden otomatikman gerçekleşir (Bakkal vd., 2010, s. 65).

Tarihsel açıdan bakıldığında en eski yerel yönetim birimlerinden olan il özel idarelerinin ortaya çıkışı Osmanlı'ya dayanır ve kuruluşu da 1864 Vilayet Nizamnamesi ile olmuştur. Kurulan bu il özel idaresi modeli ilk olarak Tuna Vilayetinde uygulanmıştır. Nizamnameyle eyalet sisteminden başka bir sistem olan vilayet sistemine geçiş olmuş ve böylece il özel idaresi uygulamasına da başlanmıştır (Karakılçık, 2015, s. 134). İl özel idareleri, görev ve kuruluş yapısına dair en kapsamlı değişimi ise 1913'de geçici kanun olarak yürürlüğe konulan İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanun-u Muvakkat-ı ile yaşamıştır. Yapılan bazı değişimlerin ardından 1987'de çıkarılan 3360 sayılı yasa ile tekrar düzenlenerek söz konusu olan kanun, İl Özel İdaresi Kanunu şeklinde değiştirilmiştir (Eryılmaz, 2011, s. 155-156). Değişime gidilmesine rağmen 3360 sayılı yasa ile geçici yasa arasında ne etkinlik ne de yapıları yönünde bir değişiklik bulunmamaktadır. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetinin 2002'de iktidara gelmesi ile genel ve yerel yönetimler adına yasa tasarısı hazırlanmış ve meclise sunulmuş olup il özel idarelerine dair son düzenleme ise 2005'te çıkarılmış olan 5302 sayılı yasadır (Çukurçayır, 2013, s. 264-265). 5302 sayılı yasa ile il özel idarelerine verilmiş olan görevler, bir önceki 3360 sayılı yasayla verilen görevlerden çok farklı olmayıp neredeyse yeni yasayla eski görevler tekrar bu kurumlara verilmiştir (Sobacı, 2005, s. 39). Aynı zamanda yürürlükte olan bu yasayla il özel idarelerine birçok görev verilmiştir. Fakat birçok görev verilmesine rağmen görevlerin merkezi idarece üstlenilmiş olması bu kuramları zamanla etkisiz hale getirmiştir (Karakılçık, 2015, s. 137). Buna ek olarak sonraki yıllarda yapılan birtakım düzenlemelerle il özel idareleri adına yine bazı değişikliklere gidilmiş ve çıkarılan 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile toplamda otuz ildeki il özel yönetimler ortadan kaldırılıp bunların görevleri başka birimlere devredilmiştir (Karakılçık, 2015, s. 138).

Demokrasi yönünden bakıldığında ise 5302 sayılı kanunla il özel idarelerinde de demokrasinin gelişmesi adına bazı uygulamalar yapılmıştır. Kanunla il genel meclisine başkanını kendi içinden seçebilme şansı tanınmıştır ve yine demokratik yapının gelişimi adına yeni kanunla meclis içerisinde oluşan İhtisas Komisyonlarının kurulması fikri de belirtilmiştir (Çelik vd., 2008, s. 93-94).

Eryılmaz'a göre il özel idarelerinin yasada belirtilmiş olan bu görevlerinde etkili olabilmesi için bazı önemli noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Öncelikle bu

kurumlara verilen görevlerin çoğu aynı zamanda bazı bakanlıkların ve başka merkezi yönetim kuruluşlarının da görev ve yetkileri içinde bulunduğu için ilgili bakanlık ve diğer kamu kuruluşlarının bu konudaki mevcut yetkilerini il özel idarelerine yasal bir düzenleme ile devretmesi veyahut uygun şekilde paylaşması sağlandığı takdirde etkili olmaları mümkündür (Eryılmaz, 2011, s. 157).

3360 sayılı eski İl Özel İdaresi Kanunu'na göre il özel idareleri vali, İl Daimi Encümeni ve İl Genel Meclisi olmak üzere üç organdan oluşurken; 5302 sayılı kanunla bu organlardan sadece birinin ismi değiştirilerek İl Daimi Encümeni, İl Encümeni olmuş ve böylece yine üçlü yapı korunmuştur (Sobacı, 2005, s. 40).

1.5.3.1.Vali

Valinin mevcut görevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Karakılıçık, 2015, s. 143-144):

- Kurumsal yapıyı sevk ve idare etmek,
- Stratejik plan çerçevesinde bütçeyi, personeli ve faaliyetleri yönetmek, performans ölçütlerini belirlemek ve uygulamak,
- İdareyi temsil etme,
- İl encümenine başkanlık etmek,
- Taşınır ya da taşınamayan malları yönetmek,
- Gelir ve alacakları tahsil etmek,
- Özel idarenin personelini atamak,
- İşletmeleri ve bağlı kuruluşları teftiş etmek,
- Şartsız bağışları kabul etmek,
- İl halkının rahatlığı, sağlığı ve esenliği adına önlemde bulunmak,
- Bütçeden yoksullar için ayrılan ödeneği kullanmak,
- Yasaca verilen diğer görevleri yapmak.

1.5.3.2.İl Encümeni

Encümen, haftada en az bir kez önceden belirlenmiş olan gün ve saatte toplanır. Acil, olağan durumlarda başkan olan vali encümeni toplantıya çağırabilir. Encümen

ise üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanıp katılanların da salt çoğunluğuyla kararları verir. Fakat oyların eşit olması halinde başkanın olduğu taraf çoğunluk kabul edilir. Oylamada çekimser oy kullanılamaz. Ayrıca encümen gündemi vali tarafından bizzat hazırlanır. Encümen üyeleri ise gündem maddesi teklifinde bulunabilir (Bilgen, 2012, s. 71).

1.5.3.3. İl Genel Meclisi

İl genel meclisi, ilin seçmenlerince seçilen üyelerden oluşan il özel idaresinin karar organıdır. Karar organı olan il genel meclisinin seçimleri ise tek dereceli, eşit, gizli, serbest, genel oy ve açık sayım-döküm esasları çerçevesinde yargının denetim ve yönetimi altında yerine getirilmektedir (Kahraman, 2010, s. 5).

İl özel idaresi kanunu ile il genel meclisi karar özetlerinin toplantıyı izleyen en geç yedi gün içerisinde farklı şekillerde halka söylenmesi, ihtisas komisyonları raporlarının aleniliği ve halka haber verilmesi aynı zamanda dileyenlere de belirli bedel karşılığında verilmesi, il genel meclisinin soru, genel görüşme ve faaliyet raporlarını değerlendirme yolu sayesinde bilgi edinme ve denetleme görevini kullanması açıklık ve aynı zamanda şeffaflık ilkelerinin belirmesi şeklinde kabul görebilir (Çelik vd., 2008, s. 94).

1.5.4. Köyler

Cumhuriyet döneminde yerel yönetimler adına yapılan ilk düzenleme köyler için olmuştur (Çiçek, 2014, s. 59). Köyler, belediyeler ve il özel idareleri gibi olmayıp onların aksine Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren var olmuştur. Çünkü insanların gereksinimlerini karşılayıp onların toplumsallaşması adına gerekli olan yönetim birimi köylerdir. Tanzimat'tan önce imamlar, kadıların yardımcısı olup birtakım görevlerde bulunurken aynı zamanda buldukları yerlerde de bazı görevleri mevcuttu. Fakat görevleri yerine getirme konusunda imamların yetersiz olması üzerine zamanla bu alanda yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Böylelikle 1829 tarihinde muhtarlıklar kurulmuştur. Daha sonradan 1858'de Osmanlı zamanındaki idari reform çalışmalarıyla da köyler ilk kez idari bir birim olarak belirtilmiştir (Dülger ve Güven, 2017, s. 50). Köylere dair ilk yasal düzenleme öncelikle 1864 Vilayet Nizamnamesi ile olmuştur. Fakat bu düzenleme ile köylere herhangi bir tüzel kişilik verilmemiş olup; 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu ile tüzel kişilik verilmiştir. Çıkarılmış olan bu yasaya göre köyler üç biçimde ifade edilmiştir. Bunlar ise; nüfusun sayısı, mevcut

yerleşimin yapısı ve son olarak tüzel kişilik yönünden elde edilmiş özellikler şeklinde sayılabilir. Tüm bu özellikler ve nüfus sayısı yönünden mevcut nüfusu 2000'den az olan yerleşim yerleri köy adı altında tanımlanmıştır (Karakılçık, 2015, s. 203).

Köyler, yerel yönetimler içerisinde nüfus ve coğrafi alan açısından en küçük birim olarak geçim kaynakları daha çok hayvancılık ve tarıma yönelik gelişmiştir (Dülger ve Güven, 2017, s. 51).

1.5.4.1.Köy İhtiyar Meclisi

Köy idaresinin organlarından biri olan köy ihtiyar meclisi köyün, karar ve danışma organı olarak iki tür üyeden oluşur. Bu üyeler seçimle gelenler ve doğal üyelerdir. Seçilmiş üyeler, köy derneğince tek dereceli ve çoğunluk yöntemiyle seçilirler.

Köy ihtiyar meclisinin birtakım görevleri bulunmaktadır. Bu görevleri ise şu şekilde sıralanabilir (Karakılçık, 2015, s. 208):

- Köyde köyün gelirleri olarak gösterilen salma ve imece kararını vermek,
- Muhtarın yapmış olduğu harcamaları denetim altına almak,
- Köylülerin arasındaki husumetleri çözmeye çalışmak,
- Köyün bütçesini kabul etme,
- İmece kararını verdikten sonra imeceye katılım sağlamayanlara cezalarını vermek,
- Kamulaştırmaya karar vermek gibi mevcut görevleri bulunmaktadır.

1.5.4.2.Köy Derneği

Köyde mevcut bulunan kadın ve erkek seçmenlerin oluşturmuş olduğu, köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerini seçen kuruldur. Köydeki tüm seçmenlerden oluşur ve bu yönüyle köyün seçim kuruludur (Karakılçık, 2015, s. 208).

Köy derneğinin asıl temel görevleri şunlardır (Eryılmaz, 2011, s. 93):

- Köy muhtarını hem de ihtiyar meclisinin üyelerini seçmek,
- Yerine getirilmesi kişiye bağlı olan birtakım işlerin zorunlu hale getirilmesinde kararı vermek,

- Köyün başka bir köy ile birleşmesi ya da ayrılması durumuna gerekli kararı vermek şeklinde önemli kararları bulunmaktadır.

1.5.4.3.Muhtar

Muhtar, köy derneğince çoğunluk sistemine göre ihtiyar meclisi üyeliğine seçilebilme koşullarına uyanlar arasından seçilmektedir. Olabilme şartları arasında ise öncelikle 25 yaşını tamamlamış olmak, en az 6 aydır köyde yaşamak ve birde okuma yazma bilmek gibi temel şartları bulunmaktadır. Seçilecek olan muhtar köy idaresinin başı konumunda olup yürütme organı ve temsilcisi hem de köyde devletin de bir temsilcisi konumundadır. Kendisine verilen görevleri yerine getirmeyen muhtar ise ilgili il veyahut ilçe idare kurulunca görevden uzaklaştırılabilmektedir (Bilgen, 2012, s. 78).

Muhtar, devlet memuru gibi alması gereken maaşını devletten alır. Verdiği tüm kararlar hem valinin hem de kaymakamın vesayet denetimine tabidir. Bu kişiler muhtarın öngörmüş olduğu kararları eğer ki uygun bulmazsa verilen kararı bozabilirler. Fakat bu konuda son kararı yine de köylüler vermektedir (Karakılıçık, 2015, s. 2099)

1.6. Avrupa Birliğinde Yerel Yönetim İlkeleri

Yerel yönetimler, halka en yakın kurumlar olarak günümüz modern devletinde önemli işlevleri olan birçok hizmetin halka sunulmasında çabukluğu ve kolaylığı sağlamaktadır. Yalnızca kamu hizmetlerinin sunulması konusunda değil demokratikleşme konusunda da yerel yönetimler büyük bir öneme sahiptir. Avrupa Birliği kurumsal yapısı içinde yerel yönetimler için çerçeve çizen bazı temel kavramlar söz konusudur. Bu temel kavramlar; özerklik şartı, yerellik ilkesi, bölgeler komitesi, Avrupa kentsel şartı, mekânsal gelişme perspektifi, lobi faaliyetleri, teşvikler ve destek programları olarak aşağıda ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Avrupa Kent Konseyi temel ilkeleri altı maddeden oluşmaktadır.

- **Özerklik şartı:** Bu Şart, bir önsöz ve üç bölümden oluşmaktadır. Şartın birinci bölümünde, Özerk Yerel Yönetimlerin kapsamı, sınırları, idari denetimi, mali kaynakları gibi nitelikleri ayrıntılı bir biçimde detaylandırılmıştır. Yerel Yönetimlerin sınırlarının korunması, yerel makamlar için idari kaynaklar ve örgütlenme, yerel makamların faaliyetlerinin idari denetimleri ve mali

kaynakları, yerel makamların birlik kurma ve katılma hakkı ve Özerk Yerel Yönetimlerin yasal olarak korunması ile ilgili düzenlemeler, Şartın birinci bölümündeki diğer maddelerde detaylandırılmıştır. Şartın ikinci bölümünde, imzacı devletlere düşen yükümlülükler sıralanmıştır. Üçüncü bölümde ise yürürlüğe girme, onay, çekilme gibi uygulama ve yürürlüklerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 11.03.2018).

- **Yerellik ilkesi:** Yerellik ilkesi merkez ile yerel idareler arasındaki ilişkileri inceleyerek yerel idarelerin birbirleri ile olan ilişkilerini düzenlemektedir. Burada üst pozisyonda bulunan idari birimin alt pozisyonda bulunan idari birime yardım etmesi beklenilmektedir. Bu ilkenin uygulanabileceği üç alan sayılmaktadır. Bunlardan birincisi, “uluslararası örgütler ile üye devletler arasında yetkilerin/görevlerin bölüştürüldüğü uluslararası alan”, ikincisi, “yetkilerin/görevlerin bir ülkede var olan yönetim birimleri arasında bölüştürüldüğü alan”, üçüncüsü ise, “yetkilerin/görevlerin kamu ve özel kesim arasında paylaştırıldığı alan” olarak tasvir edilmektedir (Yıldırım, 2014, 132).
- **Bölgeler komitesi:** Avrupa Birliği'nin kronikleşen sorunlarının çözümü için Bölgeler Komitesi kurulmuştur. Bir danışma organı olarak görev yapan Bölgeler Komitesi'ne danışılması gereken konular, “ekonomik ve sosyal dayanışma (bölgesel politikalar ve yapısal fonlar), tüm Avrupa'yı kapsayan ulaştırma, telekomünikasyon ve enerji şebekeleri, kamu sağlığı, eğitim, gençlik ve kültür sorunları, istihdam politikaları, mesleki eğitim ve sosyal politikalar, çevre sorunları ve ulaşım sorunları” şeklinde sıralanmaktadır (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Bölgeler Komitesi, 12.03.2018).
- **Avrupa kentsel şartı:** Avrupa Kentsel Şartı, iyi bir kent yönetiminin sahip olması gereken nitelikleri, yükümlülükleri tanımlayabilmek ve kentlilerin yaşam kalitesini yükseltebilmek adına, Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında ortaya konulmuş, kent yaşamı üzerine belirli ilkeler içeren önemli bir belgedir (Tataroğlu, 2019).
- **Avrupa mekânsal gelişme perspektifi:** Avrupa Birliği'nde mekânsal gelişmenin sağlanabilmesi için rehber olması amaçlanan ve üzerinde mutabakata varılan üç politika belirlenmiştir. Bu politikalardan birincisi, “dengeli ve çok-merkezli bir kentsel sistemin gelişimi ve yeni bir kent- kır

ilişkinin sağlanması”, ikincisi, “bilgi edinme ve bilgiye eşit erişimin sağlanması”, üçüncüsü ise, “sürdürülebilir kalkınma, doğanın ve kültürel mirasın korunmasıdır”. Bu belge kapsamında ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde mekânsal politikalardan sorumlu otoritelerden, “a) Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifini bölgeleri ile ilgili mekânsal kalkınma politikalarının oluşumunda dikkate almaları, b) Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi’ni, sınır-ötesi, ulus-ötesi ve bölgelerarası iş birliği planlanması ve uygulanmasında dikkate alınarak süreçlere yansıtılması” beklenilmektedir (ESDP, European Spatial Development Perspective, 14.03.2018).

- **Lobi faaliyetleri, teşvikler ve destek programları:** Avrupa Birliği’ndeki Bölgesel ve Yerel Yönetimler incelenirken değinilmesi gereken bir diğer önemli bölüm Birlikteki lobi ve kulis faaliyetleri ile teşvikler ve destek programlarıdır. Lobicilik en genel tanımı ile “karar mekanizmalarını etkilemek amacıyla yapılan özel girişimler” olarak ifade edilmektedir (Çerçi, 2006, 11). Dolayısı ile lobi ve kulis faaliyetleri bugün siyasal katılım ve özellikle sivil toplum kuruluşları için son derece önemlidir.

Avrupa Birliği yerel yönetimlerin söz konusu işlevlerini daha rahat yerine getirebilmeleri ve merkezi idarenin yükünü azaltmaları amacı ile son yıllarda yoğun bir çaba içine girdiği görülmektedir. Bu amaç ile kendi yerel yönetimlerine giderek daha çok önem vermekte ve bütünleştirici rol üstlenmeleri için onlara daha özerk yapılar sağlamaya çalışmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

KENT KONSEYLERİ

2.1. Kent ve Kentleşme Kavramları

Kent ile ilgili yapılan tanımlamalarda toplumsal, idari ve demografik ölçütler kullanılmıştır. Yapılan bu tanımlamalar kentin farklı yönlerini göstermektedir. Ancak kullanılan bu ölçütler kent tanımı yapmak için tek başına yeterli değildir. Ayrıca bu ölçütleri kullanan araştırmacılar arasında ortak bir görüş birliği yoktur (Kurt, 2006, s. 3). TDK Sözlüğünde kent kavramı; “toplumsal olarak sürekli gelişmekte olan, toplumun birçok ihtiyacını karşılayan, köylere oranla nüfusun fazla ve tarımın az olduğu yerleşme birimi” (kaynak) olarak açıklanmaktadır. Gordon Childe, yerleşim yerlerinin büyüklüğünü; mesleklerde ki uzmanlaşmadan dolayı nüfusta çeşitlilik, kültürel eserler yapımı için sermayenin olması, ticaret ve bilimsel gelişmeler olarak ifade etmiştir. Kent bilimcilerden Manuel Castells, kentle ilgili tanımlama yaparken toplu tüketime dikkat çekmiştir. Lefebvre ve Harvey’in yaptığı kent tanımlamalarında ise mekân kavramı üzerinde durulmaktadır. Latince kökü “civitas” olan kent Avrupa Kentsel Şartı’nda iki farklı şekilde tanımlanmıştır. Bir tanıma göre, yapısal olarak insanların oluşturduğu toplulukların bir araya geldikleri yer, diğer tanıma göre ise toplumun temelini oluşturan tarihi bir oluşumdur (Avrupa Kentsel Şartı, 1996, s. 6). Bal (2006, s. 30) kenti şu şekilde tanımlamıştır: “Ekonomik olarak faaliyet gösteren, bütün ürünlerin olduğu, farklı meslek gruplarının oluşturduğu nüfusun yoğunlaştığı, sivil toplum kuruluşlarının etkin olduğu, yerel ve uluslararası ilişki ağlarına sahip bir topluluktur”.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), nüfus ölçütüne göre kentleri dört sınıfa ayırmaktadır. Bunlar (OECD, 2013, s. 4);

- Küçük kentsel alanlar, nüfusu 200 bin altında olan bölgeler
- Orta ölçekli kentsel alanlar, nüfusu 200 bin-500 bin arasında olan bölgeler
- Metropolitan alan, nüfusu 500 bin-1,5 milyon arasında olan bölgeler
- Büyük metropolitan alanlar, 1,5 milyondan fazla olan bölgelerdir.

Avrupa Komisyonu ise son dönemlerde kentlerle alakalı bir derecelendirme yöntemi belirlemiştir. Bu yöntemle göre kentler üç sınıfa ayrılmaktadır. Bunlar; nüfusun en az yarısının yaşadığı yoğun kent merkezleri, hem kırsal hem de kentsel alanları barındıran orta yoğunluktaki alanlar ve nüfusun yarısından fazlasının kırsal alanlarda yaşadığı az yoğunluklu alanlardır (Dijkstara ve Poelman, 2014, s. 6).

Türkiye de kamu yönetimi mevzuatında kent tanımlamaları nüfus ölçütüne göre yapılmıştır. Örneğin 5393 sayılı Belediye Yasasına göre nüfusu 5000'nin üzerinde olan yerler kent sayılmış ve buralarda belediye teşkilatı kurulacağı belirtilmiştir. Nüfusu 5000 ile 750 bin arasında olan yerler belediye, 750 binden fazla olan yerler ise büyükşehir belediyesi olarak sınıflandırılmıştır.

Kent kavramı ile kentleşme kavramı birbirlerini tamamlayan iki kavram olduğu için beraber ele alınmalıdır (Erkan, 2004, s. 23). Çünkü kentlerin olduğu yerde kentleşme görülmektedir. Her ne kadar Antik Çağ'a dayandırılrsa da kentleşme, sanayi devrimi ile başlamıştır (Bulut, 2000, s. 30). Kentleşme; sanayinin gelişmesi ve ekonomik gelişmeler sonucu kırsaldaki insanların kentlileşmesi şeklinde tanımlanabilir (Peng vd. 2010, s. 2). Sanayi ve ekonomik büyüme kent sayısını arttırmıştır. Kent sayısının artması sonucu da toplumda mesleki uzmanlaşma, sivil toplum örgütleri ve iş bölümü kavramları ortaya çıkmıştır (Eraslan, 2008, s. 42). Kentlileşme, insanların kırsaldan kentlere göç etmesi ile olur (Peng vd. 2010, s. 2).

Bu bağlamda kentleşme, dar ve geniş olarak iki şekilde tanımlanabilir. Dar anlamda kentleşme; demografik özellikte olup kent sayısı ve kentlerde yaşayan insan sayısının artmasıdır. Kentlerin nüfusu doğum oranlarının ölüm oranlarını geçmesi ve kırsaldan kentlere göçün artması ile artar. Gelişmekte olan ülkelerde kentlerdeki doğum oranı azaldığından bu artış daha çok göçlerle olur. (Erkan, 2004, s. 23). Geniş anlamda kentleşme, sadece nüfus hareketi değil, toplumdaki sosyal ve ekonomik değişimler, uzmanlaşma, örgütlenme ve iş bölümünün artması, sanayinin gelişmesi ve buna bağlı olarak kentlerin büyümesi, kent sayısının artması olarak tanımlanabilir (Keleş, 2012a, s. 31).

Kentleşme, insanlığın bir bütün olarak temel özelliklerinden biridir. İnsanların kırsal alanlardan ve etkinliklerden kasabalara ve şehirlere doğru ilerlemesi, ekonomik gelişme ve teknolojik değişime ayrılmaz bir biçimde bağlı karmaşık bir süreçtir. Şehirler binlerce yıl boyunca varlığını sürdürmüş ancak nispeten yakın bir zamanda

(son 200 yıl) insan nüfusunun büyük bir kısmı şehirlere taşınmıştır. Neolitik Devrimden sonra yerleşmiş tarım, daha yüksek yoğunlukta insan yerleşimine izin vermiştir (Bairoch, 1988, s. 13-15).

2.2. Kentleşme Süreci ve Stratejileri

Kentleşme, içinde bulunduğumuz süreçte dünya ekonomisini etkileyen en önemli ve etkin dört eğilimden biri olarak kabul edilmektedir. Diğer üç etkin güç ise küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve beşerî sermaye-finans-ticaret üçgenidir (Dobbs vd, 2015, s. 5). Bu yıkıcı etkenler, toplumun sosyo-ekonomik yapılarını kökten değiştiren ulusal ekonomilerin araçları olarak kabul edilmektedir (Mangır, 2016, s. 23). Endüstri Devrimi'nin başından bugüne her gün bu trendlerin etkilerini hissettiğimize dair yaygın bir inanç bulunmaktadır. Bu etkilerin yanı sıra, bu eğilimler ulusal ekonomiler için de fırsat sunuyor. Bu nedenle, kentlerdeki karar vericilerin bu eğilimleri politika seçeneği olarak görmeleri ve iç ekonomileri bu eğilimlere uyarlamaları önemlidir. Bu üç eğilim dışında, kentleşmeyi kentsel nüfusun büyümesine katkıda bulunmak için kırsal alanlardan kentsel alanlara kaymış bir nüfus olarak tanımlamamız gerekiyor.

Kentleşme, sanayi altyapısını, işgücünü, çevreyi ve sosyo-ekonomik olanakları birleştiren bütünleştirici bir güce sahiptir (Dobbs vd, 2015, s. 8). Dolayısıyla kentleşmenin ekonomi açısından hayati etkileri vardır. Bugün şehir, güçlü bir ekonomik büyüme motoru haline gelmiş olması kentleşmenin tüm aktörlerinin bir araya gelmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda şehirler, sosyal ve ekonomik etkileşimle birlikte yeni yatırım ortamı haline gelmiştir. Zira 1990-2025 yılları arasında dünyada yaklaşık 3 milyar tüketici sınıfı olacak ve bunların çoğu Türkiye gibi gelişmekte olan piyasa ekonomilerinde yaşayacaktır (Dobbs, 2015, s. 21-22). Bu nedenle, günümüz hayatında, şehirler önceki on yıllardan daha fazla oranda tüketici vatandaşların yaşadığı yerler haline gelmiştir. Şehirlerdeki karar vericiler ise bu tüketici sınıfının yaşam standartlarını iyileştirmek için yenilikçi hizmetler vermeye zorlanmaktadır. Dolayısıyla şehirler, entegre yaklaşımın benimsenmesiyle, bu yeni vatandaş türlerinin beklentilerini yalnızca etkili şehir yönetimi politikalarıyla karşılayabilir. Küresel üretimin yaklaşık yarısının 2010-2025 yılları arasında gelişmekte olan pazarlara ait 440 şehirden üretilmesi beklenmektedir (Dobbs vd., 2015, s. 5). Bu gelişmelere rağmen, bugün dünyada birçok şehir ekonomik

durgunlukla karşı karşıyadır ve vatandaşların ve şehir sakinlerinin ekonomik sorunlarının çözümü en önemli gündemlerden birisi haline gelmiştir.

Bununla birlikte günümüzde şehirlerin kırsala karşın yükseldiği bir gerçektir. Barber için şehirler, ulus-devletlerin işlevsizliğinden kaynaklanan küresel bir yönetim projesi için en makul tek olası çözümü sağlamaktadır (Barber, 2013, s. 2017). Bu bağlamda şehirlerin dünya kalkınmasında artan bir öneme sahip olması gerektiği yorumları yapılmıştır (Engelke, 2013). Zira uzaktan ve bürokratik yönetimin etkisizliği, vatandaşlardan demokratik ve duygusal olarak uzak ve zayıf bir yönetimin etkin olmayacağı açıktır (Curtis, 2016, s. 456). Buna karşın şehirlerin dünya (çevre) siyasetindeki yükselişinin “devletin tükenmesinin bir belirtisi olarak değil, bir uyum olarak görülmesi gerekmektedir (Dierwechter, 2018, s. 3).

Bu noktalardan hareketle Şehir Geliştirme Stratejileri şehirlerin ekonomik, sosyal ve demokratik yönden optimum seviyede temsil, refah ve medeniyeti artırıcı faktörleri içeren, hükümet ve yerel yönetim için model ortaya koyan bir strateji türüdür. Bu strateji özellikle belediye yönetimlerinde halka daha yakın ve etkin bir hizmet vermenin ve bütünleşmenin temel kıstaslarını içermektedir. Zira sadece demokratik alanda değil ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda da önemli menfaatleri olacak kıstaslar ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda şehir geliştirme stratejileri, konuma, içeriğe ve aktörlerin katılımına bağlı olarak farklı formlar almaktadır (Rasoolimanesh vd. 2012). Dolayısıyla şehirler için hedef ve temalar farklılaşmaktadır. Dünya Bankası ile Birleşmiş Milletler(BM) Habitat gibi iki uluslararası kuruluş, bazı gelişmekte olan ülkelerde Şehir Geliştirme Stratejileri kurmuş ve finanse etmiştir. Sırasıyla dört ve beş temaya odaklanan Dünya Bankası ve BM Habitat’ın ortak noktaları tabloda gösterilmiştir (ECON, 2005). Bu temalar arasında yer alan yönetim oldukça etkili ve vazgeçilmez bir faktördür. Zira halk ile ana karar vericiler arasındaki yakınlık nedeniyle yönetim, düşük gelirli ve savunmasız insanlardaki olumsuz etkileri azaltmakta, kamu, özel sektör, sivil toplum ve işgücü piyasası arasında katalizör rolü yapan kritik bir rol oynamaktadır.

Tablo 1. Dünya Bankası ve BM Habitat tarafından tanımlanan şehir geliştirme stratejileri temaları

Dünya Bankası	BM – Habitat
Yaşanabilirlik: Yoksullar sağlıklı ve onurlu bir yaşam standardı yakalarlar	Barınma: Yeterli barınma ve temel hizmetler; güvenli kullanım süresi; Arazi ve krediye erişim
Rekabet Edebilirlik: İstikrarlı, geniş tabanlı istihdam, gelir ve yatırım artışı	Toplumsal Gelişme ve Yoksulluğun Azaltılması: Güvenli ve sağlıklı bir yaşam için eşit fırsatlar; Sosyal bütünleşme; dezavantajlı gruplar için destek; cinsiyet eşitliği
İyi yönetim: Tüm toplulukların kent toplumuna katılması ve temsil edilmesi; yerel yönetimin hesap verebilirliği, bütünlüğü ve şeffaflığı	Ekonomik Gelişme: Daha güçlü küçük ve mikro işletmeler; Kamu Özel Sektör Ortaklıkları; üretken istihdama erişim
Hesap verebilirlik: Yerel yönetimlerin sağlam finansal yönetimi	Yönetişim: sivil katılım; şeffaf, hesap verebilir ve verimli yönetim; sağlam finansal yönetim, ademi merkezîyetçilik ve güçlü yerel makamlar
	Çevre Yönetimi: Dengeli yerleşim yapıları; su yönetimi; kirliliği azaltmak; afet önleme; çevreye duyarlı ulaşım vb.

Kaynak: ECON Analysis, & Centre for Local Government, U., Sydney. (2005). *The Impacts of City Development Strategies*. Oslo Broadway. <https://www.citiesalliance.org/sites/default/files/cds-impact-study-final-report-August-11-2015>

Birleşmiş Milletler Konferansında 1972 yılında, kentsel zorluklara cevap olarak, sürdürülebilir kalkınma kavramını ortaya atmıştır (Whitehead, 2003, s. 1199). Zira küreselleşme, âdemi merkezîyetçilik ve hızlı nüfus artışı gibi bazı ana eğilimler nedeniyle şehirler bazı zorluklarla karşılaşmış; sosyal eşitsizlikler, gecekondu ve iklim değişikliği gibi sorunlar ekonomik, sosyal ve çevresel koşullara etki etmiştir. Ekonomik, sosyal, çevresel ve yönetim yönlerinde, kentsel kalkınmaya cevap vermek için sürdürülebilir kalkınmanın zorunlu olduğu ise özellikle iki binli yıllardan itibaren dile getirilmeye başlanmıştır (Malkina-Pykh, 2002, s. 100).

Kentsel sürdürülebilirlik iki ana bölümde sınıflandırılabilir; i) Kentsel sürdürülebilirlik veya sürdürülebilir şehir ve ii) sürdürülebilir kentsel gelişim veya sürdürülebilir kentleşme. Kentsel sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir şehir terimleri, temel insan ihtiyaçlarının karşılanması bağlamında, kaynakların doğru kullanımı, doğal çevrenin korunması, en az yenilenemeyen kaynakların kullanılması, ekonomik büyüme ve çeşitlilik, toplumun kendine güveni, bireysel refah gibi uygun koşullara uygulanır (Shen vd. 2011, s.22 ve Roy, 2009, s. 280). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Şehirler Programına göre, sürdürülebilir bir kentin gelişimi, devam eden

doğal kaynaklara bağlıdır. Sürdürülebilir bir Şehir, kalkınma başarılarını tehdit edebilecek çevresel maceralardan istikrarlı bir koruma sağlar (Whitehead 2003). Whitehead'e (2003, s. 1188) göre, "sürdürülebilir kentin, kapitalizmin sosyal, ekonomik ve ekolojik çelişkilerinin yönetildiği ve stratejik olarak ele alındığı bir ekonomik alanı temsil ettiği" iddia edilmektedir. Sürdürülebilir kentsel gelişim uygun koşullara yönelik dinamik bir sürece uygulanır, bu süreçte çevresel, ekonomik, sosyal ve yönetim sürdürülebilirliğine eşit olarak dikkat edilir (Shen vd., 2011, s. 18-20).

Bu bağlamda demokratik, ekonomik, çevresel ve sosyal ihtiyaçları dengelemek için sürdürülebilir kentleşmeye ihtiyaç vardır. Saha ve Paterson'ın (2008) çalışması sürdürülebilir kentleşmenin üç yönünü tanımlamıştır.

- i) Çevrenin Korunması,
- ii) Ekonomik Kalkınma,
- iii) Sosyal Adalet ve Eşitlik.

Bu faktörlerin tamamı kentlerde yaşayan halkın hayattan alacakları tatmini yükseltmenin araçlarıdır. Dolayısıyla bu faaliyetler sürdürülebilirliği sağlamak için yerel yönetim ve kentsel planı değerlendirmek için de kullanılmıştır.

Tablo 2. Sürdürülebilir kentleşmenin yönleri

Çevresel Koruma	Ekonomik Gelişme	Sosyal Adalet ve Eşitlik
Tüketicilere sunulan alternatif enerji	Tarımsal koruma imar	Uygun fiyatlı konut hükümleri
Enerji tasarrufu çalışmaları (yeşil bina gereklilikleri hariç)	Tarla ıslahı	Hizmet sektörü ve düşük gelirli çalışanlar için günlük bakım hizmetleri
Çevresel site tasarım yönetmelikleri	Küme veya hedefli ekonomik kalkınma	Evsiz önleme ve müdahale programları
Yeşil geliştirme programı	Eko-endüstriyel park geliştirme	Dâhil edici ve teşvik edici imar
Şehir hükümeti tarafından yenilenebilir enerji kullanımı	Dolgu geliştirme	İş - konut dengesi
Geri dönüşüm programı	Kalkınma Haklarının Satın Alınması ve / veya Kalkınma Haklarının Devri	Yaşama ücreti yönetmeliği
Toplum için çevre eğitimi programları	Çevre dostu kalkınma için vergi teşvikleri	Yerel gelir sübvansiyonları ile toplu taşıma erişimi
Yeşil tedarik	Kentsel büyüme sınırı ve / veya kentsel hizmet sınırı	Mahalle planlama
Su kalitesi koruma	İş tutma programları	Sürdürülebilir gıda sistemleri veya gıda güvenliği programları
Çevreye duyarlı alan koruması	Güçlendirme / işletme bölgeleri	Kadın / azınlık odaklı işletme Toplumsal Kalkınma Şirketleri (CDC'ler) ve yatırım programları
Açık alan koruma programı	Yerel işletme programları	Gençlik fırsatı ve çete karşıtı programlar
Şehir içi toplu taşıma araçlarının işletilmesi (otobüsler ve /veya trenler)		
Ulaştırma talep yönetimi		
Ekolojik denge		

Kaynak: Saha, D., & Paterson, R. G. (2008). Local government efforts to promote the “Three Es” of sustainable development: survey in medium to large cities in the United States. *Journal of Planning Education and Research*, 28(1), 21-37.

Sonuç olarak sürdürülebilir kentleşme halkın sosyal, ekonomik ve psikolojik tatminini yükseltecek tüm etkenleri içinde barındırmaktadır. Bununla birlikte bu çalışmada, halkın bu stratejik kamu politikasına katılımı ancak halkın temsil edildiği kurumlarla ortaya çıkacağı için kent konseyleri sürdürülebilir kalkınmanın en önemli etkenlerinden birisi olarak görülmektedir.

2.3. Kent ve Yönetişim

Yerel yönetimler, kentsel alanları daha demokratik bir yönetime doğru hareket ettirmede önemli bir role sahiptir. Ancak bunun için uluslararası ajanslar ve yatırımcılar, özel şirketler ve işletmeler, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve vatandaşlar dâhil olmak üzere bölgesel veya ulusal düzeydeki idareler gibi temel ekonomik, politik ve sosyal paydaşlarla etkileşime girmeleri gerekmektedir (Bulkeley ve Betsill, 2005, s. 13; Corfee-Morlot vd., 2009, s. 57). Yerel yönetimler, ulaştırma, atık yönetimi, şehir planlama, yapılaşma, su yönetimi ve refah gibi sektörlerde yasal yeterlilik ve kaynaklar açısından genel olarak önemli yetkilere sahiptir. Bu nedenle, planlama ve sektörler arası eylemler yoluyla, diğer yerel aktörlerle ortaklaşa olan yerel yetkililer, işlere, konutlara ve şehir hizmetlerine erişim sağlayan sürdürülebilir şehirler yaratmayı amaçlayan politikalar geliştirebilirler. Yerel yönetimlerin içindeki ve dışındaki farklı aktörler arasında ortaklıklar oluşturmak, kentin ekonomik ve demokratik işleyişini yönetmek için önemlidir. Zira bir alanda tanımlanan kurallar ve politikalar, diğer sektörlerin politikalarını görmezden gelirse veya başkaları iş birliği yapmazsa, kapsamı sınırlı olabilir (Osmond vd. 2008, s. 55). Bununla birlikte, yerel aktörler yasal güçlerinde de sınırlıdır ve diğer yönetim seviyelerinden destek almaları gerekir. Bu nedenle kentler için çok düzeyli yönetim, demokratik kent politikaları için hem zorlu hem de zorunlu bir çerçevedir. Geçmişte başarılı olan yönetim yapıları (hava kirliliğiyle mücadele gibi) yeni zorluklar için (iklim değişikliği ve göç dalgaları gibi) uygun olmayabilir (de Oliveira, 2009 ve 2011). Bu bağlamda yerel yönetimler için karar verme sürecine farklı seviyelerde aktörleri dâhil etmek ve politikaların olumlu bir şekilde uygulanmasını sağlamak için eylemlerini koordine etmek esastır (Bulkeley ve Betsill, 2005, s. 44).

Bununla birlikte “tek boyutlu” bir yönetim modeli yoktur. Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (BM Habitat) ve Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (UNESCAP) gibi uluslararası kuruluşlar, kentsel yönetişimin mevcut yapılarını değerlendirmek için göstergeler geliştirmek için çalışmışlardır. Bu bağlamda yönetim değerlendirmek için genel olarak dört ana ilke önerilmektedir: etkinlik ve verimlilik, eşitlik, katılım ve şeffaflık ve hesap verilebilirlik (BM Habitat, 2002).

Uluslar üstü devlet kurumlarının ve uygulamalarının güçlü rolünü tanımak da önemlidir. Uluslararası kuruluşlar artık politika ağı ve transferinde giderek daha

önemli bir rol oynamaktadır. Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), BM, OECD, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve uluslararası STK'lar gibi kuruluşlar, farklı küresel bölgelerde yapısal uyum reformları ve neoliberal politikaların geliştirilmesinde teşvik edici rol oynamıştır. Bu kuruluşlar tarafından yönetim ilkelerinin teşvik edilmesi, birçok ülke için, kontrol ettikleri finansal kaynaklar nedeniyle karşı koyamayacakları ve bu kaynaklara erişebildikleri, dayandıkları neoliberal ekonomik ilkelere uygunluğu şartına bağlıdır (Brugmann, 2007, s. 344). Son yıllarda iyi yönetişimin ne olduğu konusunda önemli uygulamalar ele alınmıştır (Kjaer, 2009, s. 145). BM Habitat, UNESCO, Dünya Bankası ve OECD arasında aktif vatandaşlığı ve daha katılımcı demokrasi biçimlerini teşvik etmek ve sübvansiyon ve yerel demokrasinin prensiplerini vurgulayan âdemi merkezîyetçiliklere doğru bir eğilim teşvik edilmiştir (Guarneros ve Geddes, 2010, s. 48).

Neoliberal “özgür” pazarın dünyaya yaydığı ekonomik ve sosyal güçlerin en önemli mekânsal boyutu olan kentleşme ve küresel kent sistemi, çağdaş yerel yönetişimi şekillendiren dördüncü bir faktör kümesidir. Tahminler, 2030 yılında dünya kentsel nüfusun toplam nüfusun %60'ına ulaşacağını gösteriyor. Aynı yıl içinde Avrupa, Kuzey Amerika ve Latin Amerika ve Karayipler nüfusu %80, Afrika ve Asya %50'nin üzerinde olacak; Latin Amerika ve Karayipler, Afrika ve Asya ile 1950 ve 2030 yılları arasında kentleşme oranlarında en yüksek büyümeye sahip bölgeler (The Economist, 2007). Güneyde, gecekondu mahallelerinin ve peri-kentsel yerleşimlerin katlanarak büyümesi muazzam oranlara sahip olacaktır (Davis, 2004, s. 5-34).

Bu gerçekler, gittikçe artan bir şekilde kentleşmiş bir dünyadaki yerel yönetişimin genellikle kentsel yönetimle eşitlenmiştir. Mayer'in (2007, s. 90) görüşünde, küresel bir rekabet ortamına uyum için stratejiler içeren kentsel girişimciliğin ortaya çıkmasıyla şehirler bugün daha rekabetçi (küresel) bir çevre ile karşı karşıyadırlar. Bu bağlamda yerel yönetimlerle pazarlama, işletme bölgeleri, vergi indirimleri, kamu-özel ortaklıkları ve yeni yerel güçlendirici biçimleri yerleştirmek için alınmış önlemler ortaya çıkmış, aynı zamanda yeni sosyal kontrol ve çalışma politikaları stratejileri için de yeni ilerlemeler sağlanmıştır.

2.4. Kent Konseyleri ve Yönetişim

Yerel yönetim mekanizması olarak kent konseyler önemli bir araçtır. Bu bağlamda demokratik kültürün ilerletilmesi, idare eden ve edilen arasında etkileşim

sağlanması, saydam, kontrol edilebilir, katılımcı ve meşru bir idare anlayışı vasıtasıyla kamu hizmetlerinde verimli ve etkili olmanın yerelde de gerçekleşmesi önem arz etmektedir. Buna bağlı olarak yerel idarelerin karar alma aşamalarına toplumun dâhil olmasını sağlayacak yen sistemler ortaya çıkmıştır. Bu sistemlerin zirvesinde merkezinde Yerel Gündem 21 (YG 21) olan Kent Konseyleri bulunmaktadır. Kent konseyleri ülkemizde Yerel Gündem 21 anlayışının icra edilme yöntemi olduğundan ilk olarak Yerel Gündem 21 ile birlikte incelenmelidir. Yerel Gündem 21'lerin kaynağı BM'nin 1992 yılında Rio Zirvesi'nde, sürdürülebilir kalkınmanın yapılabilmesi amacıyla yeni bir küresel birliğin temeli olarak geliştirdiği Gündem 21'dir. Bu zirvede G21 başlığı bölümünde, problemlerin yerel özellikli olmasından dolayı yerel idarelere önem verilmiş, problemlerin giderilmesi ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel idarelerin katılımının çok önemli olduğu belirtilmiştir (Bulut, 2013, s. 101).

2.5. Kent Konseylerinin Kökeni

Kent konseylerinin kökenini incelediğimizde karşımıza temel olarak Gündem 21, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Kentsel Şartı çıkmaktadır. Gündem 21, Rio Konferansı'nın ana unsurlarından biri olup, sürdürülebilir kalkınmayı amaçlayan, çevre ile kalkınma arasında denge sağlayan, küresel anlaşma ve politik vaatleri barındıran üst düzey bir plandır (Sağır, 2003, s. 29) 1980'den sonra uluslararası kurumlardan BM ve Dünya Bankası sürdürülebilir kalkınma modeli üzerinde durmuştur (Güneş ve Baykal, 2010, s. 24).

Kent konseylerinin kaynak noktası BM'nin 1992'de Rio da Janeiro'da düzenlenen Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda imzalanan "Gündem 21" Eylem Programı'dır. Kent konseyler yerel demokrasi ve yönetimin güçlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Yerel Gündem 21, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi projesi olarak adlandırılmaktadırlar.

Brundtland Raporu ile süren sürdürülebilir kalkınma konusu, BM Çevre ve Kalkınma Konferansı ile zirveye çıkmıştır. Rio şehrinde düzenlenen bu konferansa 117 devlet başkanı katılmış ve konferansın bitiminde 800 sayfa olan Gündem 21 hazırlanarak kabul edilmiştir. Hazırlanan bu plan ile sürdürülebilir kalkınma günümüzün ortak amacı kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler üyeleri tarafından bu amacı gerçekleştirmek için eylem planları oluşturulmuştur.

Gündem 21'de küresel birlik ve çok aktörlük gibi hususlar bulunmaktadır.

Ayrıca temel aktörler de hükümetler olup, sivil toplum örgütleri, gönüllü oluşumlar ve halkla beraber olmaya çok önem verilmiştir (Göktürk ve Kavili, 2002, s. 237-238). Gündem 21'in amaçlarından biri, "21. Yüzyılın tehdit ve tehlikelerine karşı dünyamızı korumak ve güvenli olmasını vurgulamaktır" (Ökmen ve Görmez, 2009, s. 109).

Gündem 21 Eylem Planı ulusal, uluslararası ve yerelde olmak üzere çok kapsamlı olarak ele alınmış, bu kapsamda yerel yönetimler çok önemli görülmüş ve "Yerel Gündem 21" kavramı ortaya konulmuştur. Yerel Gündem 21 çalışmalarında amaç, çağımızda yaşanabilir kentler için yerel halkla ortak iş birliğidir (Toprak, 2012, s. 26). Yerel Gündem 21, yeni bir kavram olarak ortaya çıkmış, yerel seviyede sürdürülebilir kalkınma fikrini faaliyete geçirmeyi hedeflemiş ve sivil toplum örgütleri gibi kuruluşlarla beraber yerel yönetimlerin liderliğinde kendi bölgelerindeki sorunları çözmeye strateji oluşturmaları kararına varmışlardır. Yerel Gündem 21'ler, uluslararası alanlarda temelinde katılım olan bir plan olarak kabul edilir (Toprak, 2008, s. 133). Katılım hem yöneten hem de yönetilenler açısından bir eğitim sürecidir. Katılma ise bireyin ve devletin gelişmesi için önemlidir (Güneş ve Baykal, 2010, s. 6).

Gündem 21, 1992 yılında BM Çevre ve Kalkınma Konferansı Yeryüzü Zirvesi'nde kabul edilen bir belgedir. Bu belgenin 28.bölüm başlığında "Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri" yer almaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından İstanbul'da 1996 yılında düzenlenen Habitat II "İnsan Yerleşimleri Konferansı- Kent Zirvesi'nde belirtilen Yerel Gündem 21'in dayanağı işte bu "Gündem 21"dir.

Gündem 21, Rio de Janeiro şehrinde BM tarafından 1992 yılında düzenlenen Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda imzalanmıştır. Bu eylem planı üç ana kısım ve bir tamamlayıcı kısımdan ve 40 bölümden oluşmuştur.

Birinci Kısım: Sosyal ve ekonomik konular incelenmiştir. 1994 Kahire Konferansı'nda "Nüfus", 1995 Kopenhag Konferansı'nda "Yoksullukla Mücadele", 1996 İstanbul Konferansı'nda "İnsan Yerleşimleri" konuları üzerinde durulmuştur.

İkinci Kısım: Çevre koruma ve kaynak kullanımı konuları incelenmiştir. Bu konular kapsamında atmosferin korunması gerekliliği, ormanların azalmasını engelleme, çölleşme ile mücadele, su kaynaklarının korunmasını sağlama, biyolojik çeşitliliğin korunması, katı ve sıvı atıklarla ilgili yöntemler sayılabilir.

Üçüncü Kısım: Temel aktörlerin rollerinin artırılmasıdır. 1995 Pekin

Konferansı'nda; halk, sivil toplum örgütleri, özel sektör, yerel yönetimler, sendikalar, kadınlar, çocuklar, gençler.

Tamamlayıcı Kısım: Mali kaynaklar ve mekanizmalar, teknoloji alışverişi, bilimin ve bilginin fonksiyonu, eğitim ve öğretim, uluslararası düzenlemeler ve iş birlikleri.

Gündem 21'in 28. bölümünde, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşebilmesi için yerel yönetimlerden aktif katılım olması gerektiği belirtilmiştir. Gündem 21'de 2509 adet hareket planı olup bunların üçte ikisi yerel yönetimlerin katılımını gerekli kılmaktadır.

Gündem 21'de ifade edilen problem ve çözümlerin birçoğu yerel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma için yerel yönetimler çok önemlidir. Bu konuda halkı yerel yönetimler eğitebilir. Yerel düzeydeki çalışmalar, ulusal ve uluslararası alanda olup, bilgi paylaşımı, eğitim ve danışma konularında iş birliğini sağlar.

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında hazırlanan Avrupa Kentsel Şartı kapsamında Avrupa kentlerinde yaşayan sakinlerin sahip olduğu haklar (Council of Europe, 1992) belirlenmiştir. Bu şartlar kent sakinlerinin güvenlik, sağlıklı ve temiz çevre, istihdam, konut, spor, ulaşım ve dolaşım, sağlık, doğal zenginlikler, kişisel bütünlük ilkeleri geçerlidir. Çalışmanın konusu kapsamında yerel yönetimle bağlantılı aşağıdaki ilkeler açıklanmaktadır (Güneş ve Baykal, 2010, s. 6-26).

- Katılım: Kent yönetimlerinde kurumlar arası dayanışmayı arttırmak ve gereksiz bürokrasiyi ortadan kaldırmak, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerini benimsemek.
- Sürdürülebilir kalkınma: Ekonomik kalkınma ve çevreyi koruma konuları arasında yerel yönetimlerin uyum sağlamaları.
- Belediyeler arası iş birliği: Bireylerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine katılma hususunda konusunda özgür olmaları.
- Eşitlik: Yerel yönetimlerin tüm bireylere hiçbir konuda ayırım yapmadan herkese eşit şartların sunulmasını sağlaması.

2.6. Türkiye’de Kent Konseyleri

Kent konseyleri; Türkiye’de 90’lı yılların ortalarında başlamış ve yapısal uyum politikaları çerçevesinde yerel düzeyde şeffaflığı ve hesap verebilirliği sağlamak ve mali disiplini oluşturmak amacıyla kurulmuştur (Şahin, 2011, s. 175). Türkiye’de Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği’ne dayanarak kurulmuş yapılardır (Toprak, 2012, s. 239).

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde “Kent konseyi, kent hayatında; kent vizyonunun gerçekleştirilmesi, hemşerilik anlayışının geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreyi koruma ve çevresel duyarlık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini gerçekleştirmeye çalışır”, şeklinde tanımlanır. (Toprak, 2012, s. 239). Kent konseyi ile ilgili çıkan bu kanun, katılım ve yerel demokrasinin kurumsal hale getirilmesi ve geniş bir kitleye yayılması hususunda çok büyük etki yaratmıştır (Öner, 2005, s. 82). Kent konseylerinin temel amaçları; katılımı arttırmak, yerel politikalar yapmak, kentli olma anlayışını ve hemşerilik bilincini geliştirmektir (Toprak, 2012, s. 426-433).

Hemşeri ifadesi belediye kanunlarında zamanla değişikliğe uğramıştır. 1930 tarihli 1580 sayılı ilk modern belediye kanununda nüfus kütüğüne yazılan yerin hemşerisi ifadesi yer alırken, 5393 sayılı yeni belediye kanununda ise ikamet edilen yerin hemşerisi ifadesi bulunmaktadır (Toprak, 2012, s. 426-433). 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 13. maddesinde, o beldede oturanların belediye kararlarına ve faaliyetlerine katılma haklarının olduğu, yapılan hizmetlerin hukuka uygunluğu açısından yargıya götürme haklarının bulunduğu belirtilmiştir (Belediye Kanunu, 2005).

Yeni düzenlemelerle beldede yaşayanların belediyenin karar alma süreçlerine katılmaları ve sunulan hizmetten yararlanmaları hususlarında birçok değişiklik yapılmıştır. İhtisas komisyonları oluşturularak halkın yerel hizmetlere katılımı sağlanmıştır. Bu komisyonlar alanında uzman kişiler ve sivil toplum örgütlerinin katkılarıyla oluşturulmuştur. Yerel katılım ile ilgili bir diğer yenilik ise planlar hazırlanırken üniversitelerden, meslek odalarından, sivil toplum örgütleri ve muhtarlardan görüş alınmasıdır (Toprak, 2012, s. 426-432). 5393 sayılı Belediye Kanunu katılımcılık konusunda büyük ve önemli yenilikler getirmiştir.

5393 Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde Kent Konseyinin amacını; "kentli olma bilincinin arttırılması, kentin görünümünün iyileştirilmesi, çevrenin korunması, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, şeffaflık ve hesap verebilirlik, katılım, sürdürülebilir kalkınma" olarak ifade etmektedir. Kent konseyini oluşturanlar: Kamu kurumları, meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, muhtarlar, noterler ve siyasal partiler temsilcileridir.

Belediyeler daha aktif, etkili ve verimli çalışmaları için kent konseylerine her türlü desteği yaparlar, çalışmalar için gerekli yardımları yaparlar. Belediye meclisinin yaptığı ilk toplantıda kent konseyinin fikirleri ve görüşleri gündeme alınır (Belediye Kanunu, 2005). Kent konseylerinin bütçesi belediye bütçesi olup kendi bütçesi ve harcama yetkisi yoktur. Ayrıca aldığı kararlar sadece bir öneri olup tavsiye niteliğindedir. Kent konseylerinin faaliyetleri kapsamında yapılan konferanslar, paneller ve seminerlerin masrafları belediye tarafından karşılanmaktadır.

Kent konseylerinin oluşturulma yetkisi belediyelere 5393 sayılı belediye kanunu ile verilmiştir. Kent konseylerinin oluşumu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı kapsamında kent konseyleri halk meclislerine uygundur.

Kent Konseyi Yönetmeliği 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi temel alınarak çıkarılmıştır. Bu yönetmelik 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. Ayrıca bu yönetmelikte bazı değişiklikler yapılmış ve 6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı Resmî Gazete'de bu değişiklikler yayınlanmıştır.

Kent Konseyi Yönetmeliğinde kent konseyinin görevleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Demokratik katılımın arttırılması ve tabana yayılmasını sağlamak, ortak yaşam ve hemşerilik anlayışını yaygınlaştırmak, çok farklı katılımcıların olduğu yönetim şekli benimsenmesi ve devam ettirmek.
- Sürdürülebilir kalkınma modeli uygulamak ve bu alanda meydana gelen sorunların çözümü için planlar hazırlayıp uygulamak,
- Kentin tamamını kapsayacak şekilde herkesin katılabildiği, ortak bir akıl ile faaliyetlerin planlanması ve uygulanması için stratejiler oluşturmak,
- Daha fazla katılımı sağlamak, demokrasi anlayışını geliştirmek ve uzlaşma kültürünü yaygınlaştırmak,

- Kentin kimliğini oluşturan ve kentle özdeşleşmiş olan doğasına, tarihine sahip çıkıp kültürünü korumak,
- Kent kaynaklarını eşit, hakkaniyetli ve verimli kullanmayı sağlamak,
- Kentte hayat kalitesini yükseltecek planlar hazırlamak, çevreyi koruyan ve çevreye duyarlı programlar hazırlamak, sürdürülebilir gelişme bilinci ile yoksulluğu azaltmak,
- Sivil yapılara daha fazla önem vermek ve sivil toplum örgütlerinin güçlenmesini sağlamak,
- Yerel yönetimlerde karar alma sürecinde engellilerin, çocukların, kadınların ve gençlerin daha fazla etkin olmasını sağlamak,
- Kent yönetiminde şeffaflığı, hesap sorma ve hesap verme ilkesini geliştirmek, katılımcılığı arttırmak,
- Kent konseyinde ortaya çıkan görüş ve önerileri değerlendirmeye alınmak üzere belediyeye göndermektir.

Kent Konseyi Yönetmeliğinde belirtilen çalışma ilkeleri şu şekildedir:

- Yerel Gündem 21 kapsamında aktif katılımın artırılarak kentlerin daha yaşanabilir ve iyi bir geleceğe sahip olması için çalışmak,
- Kent ile alakalı BM tarafından yapılan ve Türkiye'nin imzaladığı ve onayladığı uluslararası sözleşmelerde belirtilen şartları uygulamak,
- Kentli olma ve hemşerilik anlayışının güçlendirilmesi, kentin her türlü konuda hakkının korunması, çevreyi koruma, sürdürülebilir gelişme, toplumsal dayanışma, şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım ilke ve esaslarını önemsemek,
- Kent konseyi tarafından ulusal ve uluslararası koşulları dikkate alarak bağımsız ve tarafsız bir şekilde görüş ve öneri sunmak,
- Uzlaşmayı ve katılımcılığı ön planda tutmak,
- Proaktif çalışarak yenilikleri önceden tespit edebilmek ve sonuç odaklı çalışmak (Resmi Gazete 06.06.2009).

Kent konseylerinin amaçları ise yönetmelikte; kentin yaşam kalitesini arttırmak

ve daha yaşanabilir bir kent oluşturmak, toplumun kentin doğasını, tarihini ve kültürünü korumasını sağlamak, toplumsal yardımlaşma ve dayanışma anlayışını geliştirmek, sürdürülebilir gelişme ve çevreyi koruma anlayışını güçlendirmek, kentle ilgili karar, planlama ve uygulama gibi tüm aşamalarda katılımı sağlamak olarak belirtilmiştir.

2.7. Kent Konseylerinin Yapısı ve İşleyişi

Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006 yılında 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesindeki "kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir" hükmü ile çıkarılmıştır.

Belediye teşkilatı olan yerlerde kent konseyleri genel seçimlerden sonra üç ay içinde oluşturulur. Kent Konseylerinde kimlerin olduğu kent konseyleri yönetmeliğinin 8. maddesinde belirtilmiştir. Kent konseyi üyeleri; mahallin en büyük mülki idare amiri, belediye başkanı, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, muhtarlar, siyasi partilerin temsilcileri, üniversite temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcileri, sendikaların, noterlerin, baroların, dernek ve vakıfların temsilcileri ve kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisinden oluşmaktadır (Coşkun, 2007, s. 108). Kent konseyi yönetmeliğinin 9. maddesinde ise kent konseyi organları;

- i. **Genel Kurul:** En yetkili organdır. Genel kurul üyeleri yönetmeliğinin 8. maddesinde belirtilmiştir.
- ii. **Yürütme Kurulu:** En az yedi kişiden oluşur. Bunlar arasında kadın ve gençlik başkanları da vardır.
- iii. **Meclisler ve Çalışma Grupları:** Çalışma esasları genel kurul tarafından belirlenir.
- iv. **Konsey Başkanı:** Konsey başkanı genel kurul tarafından seçilir. Seçim konseyin toplandığı ilk bileşimde yapılır.

Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı yönetmek için üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer. Divan kurulunun oluşturulmasından sonra kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.

Genel kurul, çalışma usul ve esaslarını çalışma yönergesine göre belirler. Genel kurulun gündemini belirleme ve görüşlerini ilgili kuruma gönderme işi yürütme kurulu tarafından yapılır. Meclislerde ve çalışma gruplarında ortaya çıkan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülür. Eğer kabul edilirse ilgili belediye meclisine gönderilir.

Yönetmeliğe göre kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclislerinde tartışılır ve değerlendirilir sonra kent konseyine gönderilir ve halka en uygun araçlarla duyurulur. Ayrıca kent konseyi genel kurulları yönetmeliğe aykırı olmamak şartıyla kendisi de uygulama yönergeleri çıkarabilirler. Ayrıca, belediye başkanının önerdiği üç isim arasından yürütme kurulunun seçtiği bir genel sekreterlik birimi vardır. Bu birim kent konseyi başkanı ve yürütme kuruluna karşı sorumludur. Kent konseylerinin daha etkin olması için kadın meclisleri, gençlik meclisleri, çalışma grupları ve mahalle ölçeğinde katılım gibi farklı mekanizmalar da bulunmaktadır.

Bu bağlamda kent konseylerinin faaliyet alanları aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür (Coşkun, 2007, s. 105-107):

- **Kentle ilgili faaliyetler:** Kentin doğasını, tarihini, kültürünü korumak ve yaşatmak, kentte yaşayanların yaşam kalitesini arttırmak ve onlara kent bilincini aşılama faaliyetleridir.
- **Kentlilerle ilgili faaliyetler:** Kent konseylerinin, kent meclisleri vasıtasıyla beraber aynı kentte yaşayan insanların birbirlerine destek olması, sosyal yardımlaşmanın yaygınlaştırılması ve sorunları çözmede dayanışma içerisinde olunması faaliyetleridir.
- **Çevreyle ilgili faaliyetler:** Çevreyi koruma bilincinin artırılması ve sürdürülebilir kalkınma için gerekli planlar oluşturulurken çevrenin korunmasıdır.
- **Kent Yönetimi ile ilgili faaliyetler:** Kent ve kentlilere hizmet sunan tüm kamu kurumlarının yönetime etki etmesidir.

Bir kentte hem halkın hem de temsilcilerin ortak katılımı ile yerel demokrasi sağlanabilir. Dolayısıyla yerel demokrasinin sağlanması için kent konseyi ve ilgili kurullara farklı özellikteki üyelerin katılımı sağlanmalıdır. Türkiye'deki kent konseylerinin yeterince etkin olmamasının sebeplerinden biri de konseye katılım

yapan ve fikir sunan kişi ya da kurumların fikirlerinin hemen uygulanmasını istemesi, sundukları projeler gerçekleşmezse ya da istedikleri sürede yapılmazsa konseyin etkisiz olduğunu söylemeleridir.

2.8. Türkiye Kent Konseyleri Birliği

13 Şubat 2010 tarihinde Bursa Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde 58 Kent Konseyi'nin katılımıyla gerçekleştirilen "Türkiye Kent Konseyleri Buluşması'nda" bir araya gelen Kent Konseyleri tarafından kabul edilen Sonuç Bildirgesi'nde "Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir iş birliğinin geliştirilmesini hedefleyen, hemşeri hukukunu esas alan bir anlayışla; kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan ve ülkemizin tüm kentlerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir iş birliği ağının hayata geçirilmesi" uygun görülerek; hazırlık çalışmalarını yürütmek üzere katılımcıların oybirliğiyle bir Çalışma Grubu görevlendirilmiştir. Türkiye Kent Konseyleri İletişim ve İş birliği Ağı'nın kuruluşuna ilişkin olarak Çalışma Grubu tarafından Gaziantep Kent Konseyi'nin Dönem Başkanlığında sürdürülen hazırlık çalışmalarının tamamlanmasını müteakip 15-17 Nisan 2011 tarihinde Kocaeli'nde yapılan "II. Kent Konseyleri Buluşması'nda" Türkiye Kent Konseyleri Birliği - Kent Konseyleri İletişim ve İş birliği Ağı'nın kuruluşu, illerin kent konseylerinin İlke ve Esaslar Metni üzerindeki ortak imzasıyla deklare edilmiştir (Kent Konseyleri Birliği, 2010).

Buna göre Kısaca "Türkiye Kent Konseyleri Birliği" olarak adlandırılan Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı;

- Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir iş birliğinin geliştirilmesini hedefleyen;
- Hemşeri hukukunu esas alan bir anlayışla kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan;
- Ülkemizin tüm bölgelerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir sivil toplum ağıdır.

Kent Konseyleri iş birliği ve İletişim Ağı'nın amacı, ağa dâhil olan kent konseyleri arasında interaktif ve sürdürülebilir bir iletişimin kurulması ve yürütülmesi ile kentler arasında deneyim paylaşımını esas alan sürekli bir iş birliği ve iletişimin sağlanmasıdır.

Kent Konseyleri İletişim ve iş birliği Ağına katılan kent konseyleri;

- Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir iş birliğinin geliştirilmesini hedefler;
- Kent konseyinin iyi yönetişimin temel prensipleri doğrultusunda şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir bir yapıda oluşması ve gelişmesine gayret ederler;
- Hemşeri hukukunu esas alan bir anlayışla kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışırlar;
- Bütün kentsel paydaşların yönetim ve karar alma mekanizmalarına aktif katılımını kolaylaştırırlar;
- Sürdürülebilir kalkınma ve kentsel gelişme vizyonuna uygulayarak hemşerilik bilincinin oluşturulmasını savunurlar.
- Türkiye Kent Konseyleri Birliği, aşağıdaki konularda Kent Konseylerine katkı sağlar. (Kent Konseyleri Birliği Tüzüğü, 2020):
- Kent Konseylerinin, iyi yönetişimin esas ilkeleri yönünde katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir sisteme olması ve ilerlemesi,
- Kent Konseylerinin, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kabul ettiği ve imzaladığı Birleşmiş Milletler Konferansları ile diğer uluslararası anlaşmalarda kent ve kent hayatına dönük esas prensipleri uygulamaya sokması,
- Kent Konseylerinin, kent anlayışının ve hemşerilik düşüncesinin ilerletilmesi, kentin hak ve hukukunun muhafaza edilmesi, devam edilebilir kalkınma, çevreye karşı hassas olma, toplumsal yardımlaşma ve dayanışma, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım ve yerinden idare prensiplerini öne çıkarmak için gerçekleştireceği faaliyetler,
- Kent Konseylerinin, uluslararası faaliyetleri ve devlet şartlarını göz önünde bulundurarak, taraflı olmayan bir bakış açısıyla düşünce ve tekliflerini oluşturmaları,

- Kent Konseylerinin, faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesi için yapılacak araştırmalar,
- Kent Konseylerinin, kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim alışmaları,
- Yaptığı araştırma ve çalışmalarla kentlerin sürdürülebilir gelişmesine, tanıtılmasına ve çevreye duyarlılık konusunda farkındalık yaratılmasına katkıda bulunan kişi ya da kuruluşlara Yönetim Kurulu Kararı ile “Para Ödülü” ve/veya “Şeref Ödülü” vermek,
- Gerekli izinler alınmak şartıyla yardım toplama faaliyetlerinde bulunmak ve yurt içinden ve yurt dışından bağış kabul etmek,
- Tüzük amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek,
- Üyelerinin yararlanmaları ve boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için lokal açmak, sosyal ve kültürel tesisler kurmak ve bunları tefriş etmek,
- Uluslararası faaliyette bulunmak, yurt dışındaki dernek veya kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla proje bazında ortak çalışmalar yapmak veya yardımlaşmak,
- Derneğin amacı ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda, diğer derneklerle veya vakıf, sendika ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacı gerçekleştirmek için plâformlar oluşturmak.

Görüldüğü üzere Türkiye Kent Konseyleri Birliği, ülkemizde faaliyet gösteren tüm Kent Konseylerini kapsayıcı bir şekilde amaç ve hedeflerini belirlemiştir. Bu hedefler doğrultusunda Türkiye Kent Konseyleri Birliği aktif olarak çalışmalarına devam etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN İŞLEYİŞİ: KÂĞITHANE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. İlçeye İlişkin Bilgiler

“Kâğıthane İstanbul’un Avrupa yakasında yer alır. Kuzeyinde Şişli, güneyinde Şişli ve Beyoğlu, batısında Beşiktaş, doğusunda da Eyüp ilçeleri ile komşudur. Haliç’ e de kıyısı vardır. İstanbul boğazından geçen Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprülerine bağlı oto yollar ilçenin kuzeyinden ve güneyinden geçer. Güneyinden geçen 01 (E5) oto yolu Şişli ile sınırı belirler, Kuzeyden geçen 02 (TEM) tem oto yolu ise doğu-batı yönlü ilerler. İlçeyi oluşturan 19 mahallenin isimleri şöyledir (<https://www.kagithane.istanbul/kagithanebelediyesi/detail/Hakkimizda/29/09/2021>); Merkez, Emniyetevleri, Çeliktepe, Sanayi, Seyrantepe, Şirintepe, Yeşilce, Ortabayır, Telsizler, Gültepe, Harmantepe, Yahya Kemal, Gürsel, Çağlayan, Hürriyet, Talatpaşa, Mehmet Akif Ersoy, Nurtepe ve Hamidiye’dir.

Haliç üstünde ilk yerleşmenin Alibeyköy ve Kâğıthane derelerinin Haliç’e döküldüğü yerlerde görülmektedir. Kâğıthane olarak tarih sahnesine ilk çıkış yılı 626 olarak bilinir. Kâğıthane, İstanbul’da Haliç’e akan bir nehir ile, bunun çevresinde eski kağıt imalathanelerinin olması nedeni ile bu adı almıştır. Bu imalathanelerin dışında; Baruthanelerin ve un değirmenlerinin bulunmuş olduğu, ilçenin düzlük olan bölümlerinde ise cirit oyunları ve ok atışı için sahaların bulunmuş olduğu bilinmektedir. Kâğıthane Belediyesi tarafınca Cirit oyunları, okçuluk ve güreş halen her sene Haziran aylarında orijinaline müsait olarak aynı bölgede devam ettirilmektedir.

Kanuni Sultan Süleyman’ın oğlanları şehzade Mustafa ve şehzade Mehmet ile şehzade Selim’in sünnet düğünlerinin bir kısmı Kâğıthane ilçesinde yapılmıştır. 18. yüzyıldan ilkin ki dönemde de laleleri ile meşhurdu. 17. Yüzyılın kabul edilen gezginlerinden; Evliya Çelebi, “Kâğıthane Lalesi” ismiyle ünlü laleden bahsederek, “Lale vakti buraya gelenlerin aklı perişan olur” diye yazmıştır. Kâğıthane 18. yüzyılda Lale devrinin mühim merkezlerinden birisi haline gelmiştir. Yine 8. Yüzyıldan sonrasında Kâğıthane deresi çevresine Yirmi sekiz Mehmet Çelebi’nin Paris’ten getirmiş olduğu Versay bahçe ve köşk planlarına göre, padişah ile vezirlere ilişkin

altmış kadar köşkler ve kasırlar yapılmış. Kâğıthane'nin en ünlü Kasır'ı, "Sadabad" olarak anılmaktadır. Kâğıthane deresi üstüne muhtelif çağlayanlar yapılmış, geceleri de kaplumbağalar üstüne şamdanlar konularak Lale bahçeleri içinde Çırağanlar (Bahçeyi meşale ve kandillerle aydınlatma) yapılmaya başlanmıştır. O yıllarda Kâğıthane'de; havuzlar, kasırlar, köşkler, lale tarlaları, fiskiyeler birbirini tamamlayan unsurlardı (Gürbüz, 2009, s.25-49).

Kâğıthane bahçe ve Kasır'larındaki eğlence şaşalı hayat halk arasında çeşitli dedikodulara, hoşnutsuzluklara, eleştirilere neden olmuştur. Birçok yazar ve şaire de ilham kaynağı olan bu görünüm ve yapıtlar Patrona Halil İsyanı ile tamamen yok edilmiştir. Kâğıthane'de eğlenceler genelde ilkbahardaki mevsiminde yapılırdı. Hıdrellezle birlikte halk kayıklarıyla ve arabalarıyla tatil günlerinde mesire alanını doldururdu. Kâğıthane, birçok merasim ve toplantıların yapıldığı, düğünlerin düzenlendiği bir yerdi. 1808 yılında 2. Mahmud döneminde Alemdar Mustafa Paşa'nın davet ettiği Ayanlar ile Kâğıthane'de toplanarak meşhur "Senedi-i İttifak"ı düzenlemişlerdir. Bu gün de halen bu alan "Hasbahçe" mesire alanı olarak ilçenin her tarafından ve İstanbul'un çeşitli bölgelerinden halkın gelip piknik yaptığı, spor yaptığı ve çocuklara ait park alanlarının bulunduğu mekân olarak aktif olarak kullanılmaktadır (Gürbüz, 2009, s. 25-49).

Eski Kâğıthane'den çıkan isyandan dolayı her şey harap edilmiş, pek fala eser kalmamıştır. Ayakta kalan Çağlayan ve İmrahor kasırları da 2. Dünya Savaşı sırasında yıktırılmış, hatta derenin içinde bulunan çağlayanı sağlayan oyma mermerler ve eski nişan taşları da sökülmüş, bugün bir harabe haline gelmiştir. Kanuni Sultan Selim'in oğlu Mehmet'in sütanesi Daye Hatun tarafından Kâğıthane'ye bir cami, hamam ve okul yaptırılmıştır. Cami en 2007 yılında restorasyondan geçmiştir ve halen aktif olarak hizmet vermektedir. Hamam ne yazık ki günümüze kadar gelememiştir. Okul ise yıllara Daye Hatun Sıbyan mektebi olarak hizmet vermiş. 20. Yüzyılın ilk yarısına kadar bu işlevini sürdürmüştür. İkinci yarında ise karakol, itfaiye, nikâh daire, belediye hizmet binası, fırın ve postane olarak hizmet vermiştir. Sonraları da dükkânlara dönüşmüş, büfe bakkal ve kasap olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise 2007 yılında yapılan restorasyon sonucunda şehir müzesi ve kütüphane olarak kullanılmaktadır. Şuan bu eserler konum olarak merkez mahallesinde bulunmaktadır (Gürbüz, 2009, s. 25-49).

Kâğıthane'deki Aziziye Camii (Sadabad Camii) ise 1722 yılında 3. Ahmet döneminde yaptırılmıştır. Camii dönemin batı mimari etkisiyle yapılmıştır. Mimari olarak Ortaköy'deki camiye benzer. Yıllar içinde çeşitli tahribatlara ve yağmalara uğrayan camii 1998 ve 2013 yıllarında yapılan restorasyon çalışmalarıyla halen aktif olarak kullanılmaktadır. Camii konum olarak şuan ki belediye hizmet binasının yanında yer almaktadır. Kâğıthane Şişli ilçesine bağlı bir mahalle iken, 1963 yılında belediye olmuştur. Şişli ilçesine bağlı belde belediye olarak 1987 yılına kadar hizmet vermiştir. 1987 yılında yayımlanan 3392 sayılı kanun ile müstakil bir ilçe olarak kurulmuştur. 1988 yılında kaymakamlık ve diğer resmi dairelerin kurulmasıyla hizmet vermeye başlamıştır. Belediye Başkanlığı ise 26 Mart 1989 yılında yapılan Mahalli İdareleri seçimleri ile oluşturulmuştur (Gürbüz, 2009, s. 53-60).

Kâğıthane ilçesinde 1940'lı yıllardan sonra ağırlıklı olarak askeri birlikler ve sanayi kuruluşları yer almıştır. 1955 yılında yapılan nüfus sayımında ilçenin nüfusu 5000 bile değildir. İlçe diğer illerden gelen yoğun göç dalgaları ile nüfusu ve gecekondulaşma artmıştır. Nüfusun artmasındaki diğer bir etken ise boğaz köprülerinin açılmasıdır. Otoyolların ilçeden geçmesi buradaki nüfusu arttırmıştır. Nüfus artışına bağlı olarak da 1987 yılında Şişli ilçesinden ayrılarak müstakil bir ilçe olmuştur. İlçenin nüfusu 1990 yılında 270.000 civarında iken 2012 yılı TÜİK verilerine göre ise 421.356 kişi olmuştur.

İlçe nüfusunun yoğunluğunu Anadolu'dan gelen vatandaşlar oluşturmaktadır. Kâğıthane nüfus kütüğüne bağlı sadece 100.000 civarında kişi vardır. İlçe nüfusunun büyük bir kısmını Karadeniz, Orta ve Doğu Anadolu'dan çalışmak için gelmiş kişiler oluşturmaktadır. İlçenin nüfus yoğunluğu 26 kişi/m²'dir (Gürbüz, 2009, s. 53-60).

3.2. Kâğıthane Kent Konseyleri

3.2.1. Kâğıthane Kent Konseyi Organizasyon Yapısı

Kâğıthane Kent Konseyi yapısını, Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde oluşturmuştur. Bu kapsamda konsey bünyesinde çeşitli birimler yer almıştır. Kağıthane Kent Konseyi, genel kurul, yürütme kurulu, çalışma grupları, kadın meclisi, ve gençlik meclisi olmak üzere çeşitli yapılarda düzenlenmiştir. Bu yapılara kısaca aşağıda değinilmiştir:

Kâğıthane Kent Konseyi Genel Kurulu: Bu kurul en üst düzey ve karar verici organ olarak belirlenmiştir. Bu kurul, Kâğıthane ‘de yer alan yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları, muhtarlar, vakıflar, noterler, sendikalar ve çalışma grupları temsilcilerinden oluşan bir üye yapısına sahiptir.

Kâğıthane Kent Konseyi Başkanı: Kâğıthane Kent Konseyi Başkanı ise ilçede yer alan gerçek ve tüzel kişilere karşı konseyi temsil eder. Yasa ve yönetmelikler kapsamında konsey adına yerine getirmesi gereken görevleri yerine getirirken, genel kurul ve yürütme kuruluna da başkanlık eder.

Kâğıthane Kent Konseyi Yürütme Kurulu: Kâğıthane Kent Konseyinin en önemli organlarından biri olan yürütme kurulu, konseyde görüşülecek olan Kâğıthane‘ye ilişkin konuları belirleyerek bu konulara ilişkin konseyin görüş ve önerilerini Büyükşehir Belediyesine sunar ve bu konulara ilişkin gelişimleri takip eder.

Kâğıthane Kent Konseyi Genel Sekreteri: Kent Konseyi Genel Sekreteri olarak görev yapan kişi, konsey bünyesinde yer alan yapılar ve gruplar arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Kâğıthane ‘ye ilişkin konseyde alınan kararları kamuoyuna duyurmak ve bunları ilgili yetkili organlara ulaştırılmasını sağlamaktadır.

3.2.1.1.Gençlik Meclisi

19.05.2005 tarihinde Kâğıthane Belediyesi Gençlik Meclisi, kendisini “gençlerin belediye yönetim niteliğine sahip olmaları için aktif rol oynamalarını amaçlayan, gönüllülük esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir kurum” olarak tanımlayan ve Kâğıthane ilçesinde çok ortaklı ve çok aktörlü bir yönetim anlayışı içinde yaşanabilir”(Kâğıthane Belediyesi, 2014). Meclisin özelliği, Türkiye’de İlçe İlçe gençlerinin ilk meclisi olması ve faaliyetlerine başlamasıdır. 19 Mayıs 2005’te İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi ile ortaklaşa yürütülen faaliyetler.

Gençlik Meclisinin Amaçları;

“Yerel Gündem 21’de yerini alan Gençlik Meclisi, gençlerin katılımını sağlamak amacıyla yaşadıkları şehrin sorunlarını ve ihtiyaçlarını araştırmak, nedenlerini araştırmak ve çözüm bulmak için fikirler üretiyor. Çözüm aşamasında olduğu kadar planlama aşamasında da Yerel Eylem Planları ile gençlerin kent yönetimine aktif katılımı sağlamaktadır.

- İlçe gençliğine önem verildiğini hissettirmek

- Gençliğin önerilerini ve ihtiyaçlarını karşılamak için projeler üretmek
- Gençlerin kentli olma bilincini geliştirmek.” (Kağıthane Belediyesi, 2020)

Projelerin Uygulanması;

Komisyonlar kendi bünyesinde çalışarak projeleri üretir, ortaya çıkan projeler belediye meclisine sunulur, belediye encümeni tarafından onaylanan projeler belediye başkanına sunulur ve onaylanan proje uygulamaya konulur.

Komisyonlar;

- Tanıtım Organizasyon Komisyonu
- Engelliler Komisyonu
- Gençlik ve spor Komisyonu
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Komisyonu
- Halkla İlişkiler Komisyonu
- Kültür ve Sağlık Komisyonu
- Sürdürülebilir Proje Komisyonu
- AB Komisyonu
- Üniversite ve Liseler Komisyonu

3.2.1.2.Kadın Meclisi

Kadın Meclisi emekleri, hanımlara yönelik tahsil emekleri ile başlamış olup, toplumsal alanda da kendilerini daha iyi anlatım edebilmeleri adına kültürel çalışmalara ağırlık verilmiştir.

30 asil + 30 Yedek üye ile oluşturulan Kadın Meclisi kendi bünyesinde;

- Eğitim Komisyonu
- Engelliler Komisyonu
- Yaşlılar Komisyonu
- evre ve Doğal Hayatı Koruma Komisyonu
- Sosyal Yardımlaşma Komisyonlarını kurarak görev alanları belirlenmiştir.

Kadın Meclisi'nin amacı;

- Kâğıthane'de ikamet eden kadınların sorunları çözmeye yönelik fikirler üretmek,
- Çevreleri ile ilgili farkındalık yaratmak ve ilgilerinin artmasını sağlamak,
- Kentli olma bilincini geliştirmek,
- Kadınların yönetime katılmalarını sağlamak

3.2.1.3.Çocuk Meclisi

İlçede yaşayan evlatların gözüyle vakalara bakabilmek, geleceği planlarken, gereksinimleri beraber tespit etmek ve hizmete katkılarını sağlamak için kurulmuş bir yapıdır. 23 Nisan 2005 yılından itibaren faaliyetlerine devam etmektedir. Çocuk meclisi sembol olmaktan öteye gidememiştir. 23 Nisan da mutata olarak toplandıkları görülmekte, pek bereketli emek harcamalar yapılmamaktadır. Meclisin her sene mutata olarak yapmış olduğu emek harcamalar (Kâğıthane Belediyesi, 2020);

- Çanakkale Şehitliğine gezi düzenlenmesi,
- 5 Haziran Dünya Çevre Gününde Çevre gezileri yapılması,
- İlköğretim çağındaki öğrencilerin yaşadığı şehre olan ilgilerinin artırılması için belirli periyotlarla toplantılar yapılması,
- İBB Çocuk Meclisi toplantılarına katılım sağlanması.

Kâğıthane'nin komşu ilçelerinde çocuk meclisi bulunmamakta, çalışmalarını daha çok kent konseyi üzerinden yürütmekteler. Sarıyer ilçesi Sosyal İşler Müdürlüğüne bağlı Sarıyer Gençlik Merkezi üzerinden çalışmalarına devam etmekte. Gönüllü bir yapılanma mevcut değil.

3.2.2. Kâğıthane Kent Konseyi'nin Faaliyetleri

2005 senesinde kurulan meclis; evvela örgütsel yapılanmaya ağırlık vermiştir. Başkanlık divanı, komisyonlar ve meclis genel kurulu toplantıları mutata hale getirilmeye çalışılmış ve öncesinden belirlenen mekân ve zamanda gerçekleştirilmiştir. İlk yıllarda meclisin kurumsallaşma adına emek harcamalar yapmış olduğu görülmektedir. Meclise ilişkin amblem emek harcaması yapılmamıştır. Belediye tarafınca Gençlik Meclisine belediye binasından yer ayrılmış ve Meclis

faaliyetlerini buradan yürütmeye başlamıştır.

2007-2008 yıllarında meclisin emek verme alanına ilçedeki lise grupları ve mahallelerde açılan mahalle grupları da eklenmiştir. Mahalle grupları bir başkan ve mahalle yönetimi ile beraber, lise grupları da belirlenen divan üyesi başkanlığında haftalık mutat toplantılar yapmakta ve projeler üretmektedir. Böylece liseli öğrencilerin sorunları ve mahalledeki gençlerin sorunları ilk ağızdan öğrenilmekte ve buna yönelik projelere ağırlık verildiği görülmektedir. Nitekim bu toplantılar cevabında mahalle grupları ile 19 Mayıs 2008 tarihinde Kâğıthane Kültür Merkezi Tiyatro salonunda gençlere yönelik, konser ve tiyatro vizyonu yapılma. 2007 UNESCO Dünya Mevlana yılı dolayısıyla da ilçedeki lise ve ilkokul okulları arasında “Mevlana” temalı resim, şiir ve kompozisyon yarışması yapılma. Bu tür programlar mahalle ve lise gruplarından gelen projeler doğrultusunda hazırlanmıştır (Kâğıthane Belediyesi, 2020).

Daha sonraki yıllarda mahalle grupları kapatılmış ve ancak meclis ve lise grupları ile çalışmalara devam edilmiştir. Gençlik meclisinin yaptığı öteki faaliyetler ise; ilçedeki öğrencilere yönelik tiyatro gösterileri, havuz programları, tabiat yürüyüşleri, belediye başkanı ile beraber ilçede bulunan liseleri ziyaret, halı saha futbol turnuvası, kültür gezileri, ilçe genelinde meydana getirilen okuma günleri faaliyetleri, şahsi öğrenim seminerleri ve talebe arkadaşlarla beraber meydana getirilen kent dışı programlarıdır. (Ankara, Çanakkale, Bursa, Bilecik) İlçede oluşturulan üniversiteler (Haliç Üniversitesi ve Nişantaşı Üniversitesi) ile beraber emek harcamalar yapılma ve öğrencilere yönelik şahsi inkişaf seminerleri düzenlenmiştir. Üniversitelerde stantlar açılarak hem meclis emek harcamaları ile alakalı bilgiler verilmiş aynı zamanda meclise gönüllü üye kayıtları yapılmıştır.

Yine meydana getirilen çalışmalarla Kâğıthane’de yeni oluşturulan belediyeye bağlı yüzme havuzundan ilçedeki gençlerin ücretsiz bir şekilde yararlanmaları sağlanmış ve halen yüzlerce genç bu hizmetten bedelsiz olarak faydalanmaktadır. Bu tür çalışmalar, Kâğıthane benzer biçimde bir oldukça gelir seviyesi düşük olan, madde kullanımının ilköğretim yaşlarına kadar indirilmiş olduğu ilçede, gençliği sokaklardan, madde bağımlılığından kurtarması ve gençlerin sosyalleşmesi açısından fazlaca önemlidir. Hem Belediye de böylelikle gönüllülük esasına dayanarak çalışan ergenler sayesinde hem yaptığı çalışmaların reklamını yapmakta, hem daha çok kitlelere ulaşmasını sağlamakta bununla beraber gençlerin fikirlerin yararlanmaktadır. Hem de

sosyolojik olarak da ilçe halkının iyileşmesine katkı sağlamaktadır.

Çevre ilçelerde ise; Şişli, Sarıyer ve Beşiktaş ilçelerinde Gençlik meclisleri bulunmamakta, Sarıyer ilçesinde ise Sarıyer Gençlik Merkezi (SAGEM) mevcuttur, sadece merkezdeki faaliyetler gönüllü katılımcılarla değil Belediye bünyesinde Sosyal İşler müdürlüğüne bağlı olarak yürütülmektedir. Eyüp ilçesinde 2007-2010 tarihleri içinde etkinlik göstermiş sadece daha sonraları etken bir halde faaliyetlerde bulunmamıştır. Beyoğlu ilçesinde de konum aynı, kurulduğu 2007 yılından sonrasında 3 devre faaliyette bulunmuş daha sonraki yıllarda etkinliğini yitirmiştir (Kâğıthane Belediyesi, 2020).

Meclis ilk yıllarında teşkilatlanmaya ve kurumsallaşmaya önem vermiştir. Her mahallenin mecliste temsil edilmesine önem verilmiş ve bu doğrultuda emekler yapılmıştır. Kadın şehir gönüllüleri oluşturularak, mahallelerde köy köy emekler yapıma ve her sokak için birer hanım şehir gönüllüsü belirlenmiş ve senenin muayyen zamanlarında periyodik olarak belediye başkanının da katılımıyla toplantılar yapılmıştır. Her komisyon İlçe Belediyesinin yaptığı çalışmalarda vazife almaktadır. Sosyal İşler Müdürlüğü'nün gerçekleştirilmekte olduğu yaşlı ve engelli aile ziyaretlerine Kadın Meclisi bu ailelerin tespiti ve ziyaretler noktasında yardımcı vermektedir (Kâğıthane Belediyesi, 2020).

Kent Konseyi emekleri kapsamında 2180 sokağı bulunan ilçede, ortalama 1200 sokakta Kadın Kent Gönüllüsü grupları oluşturulmuş. Bu çalışmaların programlanması ve takip eden Kadın Meclisi tarafınca yapılmaktadır. Kâğıthane Belediyesi Kadın Kent Gönüllüleri Projesinde de, ilçe halkının sorunlarını tartışmak ve çözüm önerileri taktim etmek maksadıyla bir araya gelmelerini, beraber hareket etmelerini, mahalli demokrasinin gelişimi, kentlilik bilincinin oluşturulması ve bütün bunların birleşimiyle etken ve sosyalleşmek isteyen kadınlarımızın topluluk adına gönüllü emek verme ortamı oluşturulması sağlanmıştır. Kadın Kent Gönüllülerine yönelik halk meclisleri düzenlenerek mahallenin ve sokakların sıkıntıları dinlenerek çözüm önerileri üretilmiş, yeniden bu programlarda Çevre Müdürlüğü hanımlara muhit bilinci ve geri dönüşüm mevzusunda öğrenim vermektedirler. Kadın Meclisinin yaptığı öteki faaliyetler ise; İlçedeki hanımefendilerin tiyatroya götürülmesi, seminerler, kültür gezileri. (Kâğıthane Belediyesi, 2020)

Çevre ilçelerde ise; Şişli, Sarıyer, Eyüp Beyoğlu ve Beşiktaş ilçelerinde halen daha Kadın meclisleri bulunmamakta, Sarıyer ilçesinde Sarıyer Kadın Çalışmaları Koordinasyon Merkezi (SAKEM) mevcut, sadece merkezdeki faaliyetler gönüllü katılımcılarla değil Belediye bünyesinde Sosyal İşler Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermekte. Eyüp ve Beyoğlu ise çalışmalarını Kent Konseyi üstünden yürütmektedir (Kâğıthane Belediyesi, 2020).

3.2.2.1.Yapılan Çalışmalar

2016 Yılı

- Her hafta düzenli olarak toplantılar gerçekleştirilmiştir. “Hoş geldin Bebek” ziyaretlerinde 515 ailenin evini ziyaret ederek, iyi dilekler iletilmiştir.
- 19 mahallede gerçekleştirilen Kadın Kent Gönüllüleri Programı katılımcılarına ulaşıp, programda birlikte olundu.
- Kolan Hastanesi iş birliğiyle 3 Ad. Tüp Bebek, Meme ve Rahim Ağzı Kanseri, Diyabet, İstemik Kalp Hastalıkları ve Hipertansiyon ve Unutkanlık konusunda seminerler gerçekleştirdi, seminerlerde katılımcılara yapılan çekilişlerle ücretsiz tüp bebek, muayeneler hediye edildi.
- Belediye Başkanı ilçede bulunan İSMEK ve Halk Eğitim Merkezleri’ndeki kursiyerleri ziyaretlerine katılım sağlandı.
- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle “Başarıda Öncü Kadınlar” seminerini gerçekleştirdi, programa Burcu Çetinkaya – Ralli Şampiyonu, Halide İncekara – Başbakan Danışmanı konuşmacı olarak katılım sağladı.
- Eğitimci Sare Emek’in katılımıyla Kadın Meclisi üyelerine iletişim semineri düzenlendi.
- Kadın Meclis üyeleri Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından Türkiye Grameen Mikrofinans Programı hakkında bilgilendirilme yapıldı.
- Dünya Tiyatrolar Günü vesilesiyle İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kâğıthane Sadabad Sahnesi’nde sergilenen “Oyunun Oyunu” adlı tiyatro gösterisini izlendi
- Kadın Meclisi üyeleri ile birlikte Emirgan Korusu’nda piknik düzenledi.
- Küçükçekmece Kadın Meclisi Başkanı Özlem EROL ve yönetimini misafir edildi. Misafirlere Kâğıthane’yi tanıtıp, Milli Arşivi gezdirildi.
- “Özel Çocukların Engelsiz Anneleri” konulu Anneler Günü programını özel

çocukların fedakâr anneleriyle kutlandı.

- Edirne gezisine katılım sağlandı.
- Kaybolma ihtimali olan zihinsel engelli ve alzheimer hastalarına yönelik özel olarak düzenlenen Sevgi İzi projesi hayata geçirildi.
- 1 Haziran Ulusal PKU günü olması sebebiyle, PKU hastalığı ile ilgili farkındalık oluşturmak adına Hasbahçe Mesire Alanında sadece PKU hastalarının yiyebileceği yemekleri hazırlanarak, PKU'lu çocuklar ve aileleriyle piknik yapıldı.
- Kadın Meclisi üyeleri ile birlikte Şile'ye gezi düzenlendi.
- Ramazan ayında Hasbahçe'de kurulan Kent Konseyi standında gelen misafirlere ağırlandı.
- Kâğıthane Belediyesi Kent Konseyi Engelli Meclisi tarafından düzenlenen gününbirlik Şile Engelli Kampı'na Kadın Meclisi olarak eşlik ederek, engelli çocuklar yardımcı olundu.
- Komşuluk projesi ile ilgili çalışmalara başlandı. 2016 yılında 158 eve komşuluk ziyareti gerçekleştirildi.
- İlçede 7 mahallede gerçekleşen aşure günü programında Kadın Meclisi olarak aşure dağıtımında görev alındı
- 17 Kasım Dünya Komşuluk Günü'nde Nurtepe Sosyal Tesislerinde "Bir Yudum Komşuluk" projesi kapsamında kaybedilen değer komşulukla ilgili bir program gerçekleştirdi. Programda birlik ve beraberliği temsilen "Kent Konseyi Kadın Meclisi'mizin" gönüllü ve emektar kadınlarının el emeği ikramlar misafirlere sunuldu. Programa katılan 300 kadınla birlikte "En Çok Kadınla Dolma Sarma" rekoru kırılarak, dolmalar pişirilerek aş evinde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması sağlandı (Kâğıthane Belediyesi, 2017).

2017 Yılı

- Her hafta düzenli olarak toplantılar gerçekleştirilmiştir.
- "Hoş geldin Bebek" ziyaretlerinde 760 ailenin evi ziyaret edilerek, iyi dilekler iletilmiştir.
- Komşuluk ziyaretleri kapsamında 842 eve ziyaret gerçekleştirdi.
- Kolan Hastanesi iş birliğiyle Tüp Bebek, Ortopedi, Nefroloji, Kardiyoloji ve Çocuk Hastalıkları konusunda seminerler gerçekleştirdi.

- 19 mahallede gerçekleştirilen Kadın Kent Gönüllüleri Programı katılımcılarına ulaşıp, programda birlikte olundu.
- Sevgi Evi Çalışmaları
 - Çocuklar tiyatro, Çikolata Müzesi, Axis AVM Buz Pisti, Hasbahçe Uçurtma Şenliği vb aktivitelerine götürdü.
 - Her ay çocukların doğum günleri kutlandı.
 - Sevgi Evleri'ndeki çocukların 3-9 Temmuz tarihinde Çanakkale'de bir otelde tatil yapmaları için gerekli olan 1.500 TL Kadın Meclisi üyeleri tarafından toparlanarak, tatil bedelleri karşılandı. Ayrıca çocukların mayo-terlik-havlu vb ihtiyaçları karşılandı.
 - Sevgi Evleri'nde sünnet olan çocuklara sünnet kıyafetlerini Sosyal İşler Müdürlüğü'nden temin edilip, evlerinde çocukları ziyaret ederek teslim edildi.
 - Sevgi Evleri'ndeki çocukların ihtiyacı olan 112 adet iç çamaşırı ihtiyaçlarını gönüllü bayanlar kendi aralarında para toplayarak satın alıp, çocuklara ulaştırdık.
- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü "Bi Dünya Kadın" konulunu programı gerçekleştirdik.
- Özel Eğitim Kurumlarında
 - Akılcı İlaç Kullanımı – Kâğıthane İlçe Sağlık Müdürlüğü
 - Özel Bakım Gerektiren Çocuklarda Ağız ve Diş Sağlığı Konusunda Ailelerin Bilmesi Gerekenler – Prof. Dr. Işın Ulukapı Okan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dekan Yardımcısı/Pedodondist
 - Epilepsi – Kâğıthane Devlet Hastanesi Başhekimisi Gülşen Meral Sezer eğitimleri düzenlendi.
- 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü sebebiyle Axis AVM'de özel rehabilitasyon merkezleriyle program gerçekleştirildi.
- Konya gezisine katılım sağlandı.
- Hamidiye Gençlik Merkezi'nde Pazartesi-Çarşamba-Cuma günleri sabah ve öğlen olmak üzere toplam 128 saat Suriyeli Bayanlara Türkçe Eğitimi kursu düzenlenerek, onların kendilerini ifade etmelerine destek olmaya çalışıldı. Kurs programına yaklaşık 80 bayan katılım sağlıyor.
- Engelli Meclisinin düzenlediği Şile Engelli Günübirlik Gezisi programlarını

takip edip, engelli vatandaşlara ve ailelerine gezi süresince eşlik edildi.

- Kadın Meclisi üyeleri ve çocuklarıyla birlikte Beyoğlu Belediyesi Kefken Tesisleri'nde birlikte olundu.
- Meclis Salonu'nda gerçekleşen Temizlik Ürünlerinin Güvenli Kullanımı konulu seminerinin düzenlenmesine katkıda bulunuldu.
- Kadın Meclisi olarak üyeleri ve çocuklarıyla birlikte Şile Kampı'nda motivasyon için bir araya gelerek, birlikte keyifli vakit geçirme fırsatı yakalanmış oldu.
- 3.Bölge Kent Konseyi Kadın Meclislerinin birlikte düzenlediği, Küçükçekmece Kadın Meclisi'nin ev sahipliği yaptığı 1.Kent Konseyi Kadın Meclisi Zirvesi'ne katılım sağlayarak, çalışmalar hakkında sunum yapıldı (Kâğıthane Belediyesi, 2018).

2018 Yılı

- Her hafta Salı günleri kadın meclisi üyeleri ile düzenli olarak toplantılar gerçekleştirildi.2018 yılı içinde 692 eve bebek ziyaretinde bulunarak, ailelere hayırlı olsun dilekleri iletildi.
- Belediye Başkanı ve başkan yardımcıları ile birlikte akşamları 31 siteyi ziyaret edip, sitelerde oturanlarla komşuluk ilişkileri konuşuldu.
- 2018 yılı içinde 92 eve komşuluk ziyareti, toplamda 1153 eve ziyaret gerçekleştirildi.
- 21.11.2018-14.12.2018 tarihleri arasında Kâğıthane'ye gelen Pembe Prenses Kanser Tarama Tırı için İlçe Sağlık Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlemiş olan Kadınlarda Kanser Tarama programında 19 mahalleden taşınmasını sağlanan günde yaklaşık 80 kadının randevularını oluşturarak kanser taramaları gerçekleştirilmeye başlandı. Yaklaşık 1300 kadının kanser taramaları gerçekleştirildi.
- Hasta Okulları kapsamında Medical Park Florya Hastanesi ve Derindere Hastanesi ile çeşitli branşlarda, konusunda uzman doktorlar tarafından sunulan 3 adet Tüp Bebek semineri olmak üzere 15 adet sağlık semineri düzenlendi.
- 21 Eylül 2019 Dünya Alzheimer Günü olması sebebiyle Türk Alzheimer Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Barış Topçular tarafından Hamidiye Gençlik Merkezi'nde bilgilendirme ve korunma yöntemleri konusunda

seminer gerçekleştirildi. Seminer sonrası Yaşlılar Yaşam Evi'nde katılımcılara aşure ikram edildi.

- Kâğıthane İlçe Sağlık Müdürlüğü ile Kâğıthane'de okullarındaki sınıf öğretmenlerine yönelik Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Yıldız Akvardar tarafından sunulan “Aile içi İletişim ve Bağımlılık” konularının işlendiği seminer düzenlendi.
- Uyku Danışmanı Sinem Gerger Akınal'ın anlatımıyla bebeklerin kesintisiz uyuması için annelerin yapmaları gerekenler konusunda Bebek ve Uyku konulu seminer düzenlendi.
- “Güvenilir Okul Alışverişi Semineri” ile okul alışverişlerinde çocukların sağlığı için dikkat edilmesi gereken konular Ticaret Bakanlığı tarafından anlatıldı.
- İmar Barışı ile ilgili Kadın Meclisi'ne İmar Müdürü Davut Paralı tarafından seminer verildi.
- Kadın Meclisi olarak haftalık olağan toplantı gerçekleştirildi. Toplantı sonrası Kadın Meclisi üyelerine Suriyeliler Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar konusunda seminer düzenlendi.
- Her yıl geleneksel olarak 19 mahallede düzenlenen Kadın Kent Gönüllüleri programlarına mahallelerde bulunan kadınların davet edilmesi sağlanarak, kadınların yönetimde söz sahibi olmalarına vesile olundu.
- Sevgi Evleri'ndeki çocuklar ile gönüllü olarak ilgilenilmeye devam edildi.
- Onlarla yapılan aktiviteler:
 - Çocukların doğum günleri kutlandı.
 - Çocukların uyuz olması sebebiyle evlerinin ilaçlanması ve yorgan, yastık, giysi, çamaşır vb. malzemelerin kuru temizlemede yıkanmasını sağlandı.
 - Çocuklarla birlikte Şile'ye günübirlik geziye düzenlenip, denize girmelerine vesile olup onlarla bir gün geçirildi.
- Yapılan Yardımlar:
 - Van İpekyolu Şehit Koray Akoğuz Ortaokulu öğrencilerinden 103 öğrencinin Bot-Mont-Kazak ihtiyacını Kadın Meclisi olarak 7.000 TL toplanıp, temin edilip, Van'daki okula ulaşması sağlandı.

- Afrin'deki Mehmetçiklere 2000 adet iç çamaşır, 1300 adet çorap temin ederek, 150 mektup ile birlikte Hatay Hassa'ya giderek onlara ulaşması sağlandı.
- Gençlik Meclisi'nin Vialand Civil Mağazası'ndan 100 yetimi giydirme etkinliği için destekte bulunuldu.
- Siirt Kurtalan ilçesi öğrenci çocuklar için toplanılan paralarla alınmış olan kırtasiye yardımlarının yerine ulaşması için Metro Turizm otobüs firmasına teslim edildi.
- **Önemli Gün ve Haftalar:**
 - 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle Ak Parti İlçe Teşkilatı ile birlikte "Kadın Hakkı Haklı Kadın" konulunu programı gerçekleştirildi. Programda Afrin'de bulunan Mehmetçiklere duygu ve düşünceleri yansıtan mektuplar yazıldı. Ayrıca program sonunda Kuran tilaveti ile onlara dualar gönderildi.
 - 25 Eylül Yangından Korunma ve İtfaiyecilik Haftası olması sebebiyle Nurtepe İtfaiye Amirliği'ni ziyaret ederek, haftalarını kutlayıp, itfaiye araçları ve yaptıkları çalışmalar konusunda bilgi edinildi.
- **Geziler:**
 - Okçular Tekkesi'ni Kadın Meclisi olarak ziyaret edildi. Buraya özgü Tekke Çorbası içilip, ok tarihi ve yapımı hakkında bilgi aldıktan sonra, ok atışı yapıldı.
 - Kadın Meclisi olarak Kâğıthane Kültür Gezisi'ne katılım sağlayarak Kâğıthane tarihini, yapılan yatırım ve çalışmalar yerinde görüldü.
 - Kadın Meclisi üyeleri ile Hasbahçe'de piknik etkinliği yapıldı. Temmuz ayında doğan Kadın Meclisi üyelerinin doğum günleri kutlandı.
 - Kadın Meclisi üyeleri ve çocuklarıyla birlikte Şile'de motivasyon kampı gerçekleştirildi.
- **Ziyaretler:**
 - Belediye Başkanı ile birlikte ilçede bulunan 10 adet Özel Rehabilitasyon Merkezinin ziyaretlerine katılım sağlandı.
 - Türbe gezisine gönderilen grupların ekip başlarından ziyaretler gerçekleştirildi.
 - Kâğıthane Kaymakamı Sayın Hasan Göç makamında ziyaret edildi.

- Kadınlar Matinesi etkinliğinde 3 ad. Sinema filmini kadınlarla birlikte izlendi. Film öncesi Haliç Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kamile Akgül Çocuklarla İletişim konusunda katılımcıları bilgilendirdi.
- Katılım Sağlanan Seminer ve Programlar
 - TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu'nun düzenlemiş olduğu Kent Konseyi Kadın Meclis Başkanları ile kahvaltı programına katılım sağlandı. Toplantıda yapılan çalışmalar anlatılarak, kadın girişimcilik olgusunun arttırılmasına yönelik alınabilecek tedbirler ve uygulamalar üzerine görüş alışverişi yapıldı.
 - Sancaktepe Belediyesi Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin ev sahipliği yaptığı TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu tarafından düzenlenen Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanları ile kahvaltılı toplantıya katılım sağlandı.
 - Prof.Dr. Arif Verimli tarafından, Kâğıthane Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde gerçekleştirilen, "Ergenlik Döneminde Gençlerin Sorunları ve Çözüm Yolları" konulu söyleşiye katılım sağlandı.
 - 4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma Günü vesilesiyle Kâğıthane Kent Konseyi Hayvanseverler Meclisimizin düzenlediği programa katılım sağlandı.
 - Marmara Üniversitesi Sultanahmet Yerleşkesi'nde düzenlenen İstanbul Milletvekili Doç. Dr. Sare Aydın Yılmaz, Brüksel Milletvekili Mahinur Özdemir, Öğr. Üyesi Şule Albayrak, Gazeteci Zeynep Bayramoğlu katılımcı olduğu Kadının Gücü konulu seminere katılım sağlandı.
- Diğer Programlar
 - Afrin'de süren "Zeytin Dalı Harekatı"nda şehit düşen Piyade Üstçavuş Fatih Mehmethan, İstanbul'da son yolculuğuna uğurlanırken cenaze törenine katılım sağlandı.
 - Afrin "Zeytin Dalı" operasyonunda şehit ve gazilere, operasyonda görev alan Mehmetçiklere okunulan 7 Hatim, 802 Fetih, 1.328 Yasin, 85 Mülk, 45 Amme, 25.500 İhlas surelerini ikindi namazı Daye Hatun Camii'nde bağışlandı.
 - Şile Günübirlik Engelli Programı kapsamında Özel Rehabilitasyon merkezlerindeki çocuklara Kadın Meclisi olarak eşlik edildi.

- Hamidiye Hobi Bahçesi'nde Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi ve Çocuk Meclisi olarak ayrılmış bölümlere Gençlik Meclisi ile birlikte domates, biber, patlıcan, çilek ve karpuz ekimleri gerçekleştirildi.
- Kent Konseyi Meclisleri olarak düzenlenen 15 Temmuz şehitlerini anmak için Edirnekapı 15 Temmuz Şehitliği ve 15 Temmuz Anıtı ziyaret edilerek, dualarla tüm şehitleri rahmetle, kahraman gazileri saygıyla anıp, şükranlar sunuldu.
- Kadın Meclisi üyelerinden Refika Yaman'ın vatani görevini gidecek olan torunu için okuttuğu Kur'an'a katılım sağlandı. Hayırlı tezkereler dilendi.
- TGRT'nin güvenli parklarla ilgili yapmış olduğu çekime Kadın Meclisi ve Çocuk Meclisi olarak katılım sağlandı.
- Gençlik Meclisinin düzenlemiş olduğu piknik organizasyonuna katılım sağlandı.
- Kâğıthane'de bulunan yetim aileleri ve çocuklarını gününbirlik Şile Kamp'ına denize girmeleri ve farklı bir gün geçirmeleri sağlandı.
- Kadın Meclisinden Selma Şenses Hanımın torunu için okuttuğu Kur'an okutmasına katılım sağlandı.
- Ak Parti Diyarbakır Kocaköy İlçe Teşkilatı'ndan gelen misafirlere İstanbul ve Kâğıthane'nin tarihi yerleri gezdirilerek, ilçe tanıtılmaya çalışıldı.
- Kent Konseyi Kadın Meclisi Yönetim Kurulu Üyesi Necmiye Ceylan'ın vatani görevine gidecek olan oğlu Caner için düzenlediği asker eğlencesine katılım sağlandı. Hayırlı tezkereler dilendi (Kâğıthane Belediyesi, 2019).

2019 Yılı

- Her hafta Salı günleri kadın meclisi üyeleri ile düzenli olarak toplantılar gerçekleştirildi.
- 2019 yılı Nisan ayına kadar 355 eve bebek ziyaretinde bulunularak, ailelere hayırlı olsun dilekleri iletildi.
- Instagram sayfasından Şehir Tiyatrolarına çekilişle ücretsiz tiyatro bileti hediye edildi.

- Nurtepe Cemevi’nde AÇEV tarafından düzenlenen “Hayat Boyu Buluşmalar” projesine katılan bayanlarla sohbet edilerek, sertifikaları takdim edildi.
- Kadınlar Matinesi’nde “Yalnız Hayaller Kaldı”, “Bizim İçin Şampiyon” ve “Müslüm” filmleri izlendi. Film öncesi Haliç Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kamile Akgül Çocuklarla İletişim konusunda seyircileri bilgilendirdi.
- Hasta Okulları kapsamında Derindere Hastanesi ile çeşitli branşlarda, konusunda uzman doktorlar tarafından sunulan 10 adet sağlık semineri düzenlendi.
- Instagram hesabından yapılan duyuruyla kanser hastası ihtiyaç sahibi bir kadına ihtiyacı olan elektrik süpürgesi temin edildi, belediye ve kaymakamlığa bildirerek gerekli yardımlarına aile ulaşması konusunda destek olunup, toplanılan yardımlar ulaştırıldı.
- Sevgi Evleri’nde bulunan çocuklara Şehir Müzesi gezisi, Sapphire Seyir Terası ziyareti ve Gültepe 3D Sinema etkinliği gerçekleştirilip, Ocak ayında doğan çocuklara Hamidiye Sosyal Tesisleri’nde doğum günü kutlaması gerçekleştirildi.
- Derindere Hastanesi ile yapılan protokole göre Instagram hesabı takipçilerine muayenelerde %25, tetkiklerde %15 indirim sağlandı.
- 19 mahallede gerçekleştirilen Kadın Kent Gönüllüleri Programı katılımcılarına ulaşıp, programda birlikte olundu.
- Belediye başkanı ile birlikte ilçede bulunan İSMEK yönetici ve kursiyerleri ziyaretine katılım sağlandı.
- Belediye Başkanı ve İlçe Sağlık Müdürü’nün katılımıyla İlçe Sağlık Müdürlüğü’nde çalışan kadın personelin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlandı.
- Merhum Prof. Dr. Semavi Eyice hocanın son eseri “Bir Zamanlar Kâğıthane” kitabının tanıtım programına katılım sağlandı.
- Yeni doğum yapmış ve yapacak olan 2 ailenin kız bebekleri için kıyafet ihtiyaçlarını sosyal medya hesaplarında yayınlayıp, 2 aileden alınan bebek malzemeleri ihtiyaç sahibi ailelere ulaştırıldı.
- Kâğıthane Annelerinin düzenlediği şenliğe katılım sağlandı.
- Kadınlar Matinesi Sultan Selim Kültür Merkezi’nde “Çiçero” filmi izlendi.

Film öncesi Haliç Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kamile Akgül Çocuklarla İletişim konusunda katılımcıları bilgilendirdi.

- Hamidiye Gençlik Merkezi'nde Bebek ve Uyku Danışmanı Sinem Gerger Akınal ile Bebek ve Uyku Semineri gerçekleştirildi.
- Ramazan ayı ve bayram sonrası bir hafta olmak üzere mukabele evleri ve talep eden vatandaşlara Avrupa ya da Anadolu yakasına türbe gezisi düzenlendi. Toplamda 165 araç yaklaşık olarak 5000'e yakın vatandaşın bu geziden yararlanması sağlandı.
- Sevgi Evleri'nde bulunan 25 çocuğa toplanılan paralarla bayram kıyafeti alındı.
- İlk Adım Kadın Kooperatif'i ve KEDV iş birliği ile düzenlenen Göçmen ve Mülteci Kadınlar Liderlik Eğitimi Kapanış ve Sertifika programına katılım sağlandı.
- Özel Rehabilitasyon Merkezlerinde bulunan yaklaşık 600 engelli vatandaş ve aileleri Şile'de gününbirlik geziye götürülerek, onlarla ilgilenildi.
- Maddi imkansızlıklar sebebiyle okul kıyafetlerini ve kitaplarını alamayan bir lise öğrencisi kızın, toplanılan paralarla ihtiyaçları karşılandı.
- Dünya Alzheimer Günü vesilesiyle 20 Eylül 2019 tarihinde Sağlık İşleri Müdürlüğü ile birlikte Kâğıthane Belediyesi Meclis Salonu'nda Prof. Dr. Barış Topçular'ın sunumuyla "Alzheimer'ın Sesine Kulak Ver" isimli seminer programı düzenlendi.
- Hoş geldin Bebek ziyaretlerinde 291 aile ziyaret edilip, Belediye Başkanı Sayın Mevlüt Öztekin'in selamları ve hayırlı olsun dilekleri iletildi, yardıma ihtiyacı olan ailelere sosyal yardımlar hakkında bilgilendirilme yapıp, Sosyal İşler Müdürlüğü'ne yönlendirildi (Kâğıthane Belediyesi, 2020).

3.3. Kâğıthane Kent Konseyinin Temel Sorunları

Kent Konseyleri üzerine yapılan çalışmalarda, sorunların genelde aynı odak noktaları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu nedenle, sorunları belirli konu başlıkları temel alınarak incelemek analiz açısından kolaylık sağlayacaktır. Bu kapsamda, Kent Konseylerinde idari sorunlar, hukuksal altyapı kaynaklı sorunlar, ekonomik/bütçe bağımlılık sorunu olmak üzere, üç temel başlık altında inceleme yapılacaktır.

3.3.1. Kâğıthane Kent Konseyinde İdari/Yönetmelik Sorunlar

Kâğıthane Kent Konseyi'nde, Yönetmelikte belirtilen bazı düzenlemelerle ilgili alınan izinler doğrultusunda ihtiyaçlara göre bir takım idari değişiklikler yapıldığı daha önce belirtilmişti. Kâğıthane Kent Konseyi yetkilileri yapılan bu düzenlemelerin kendilerine kolaylık sağladığını, dolayısı ile idari olarak çok fazla sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

3.3.2. Kâğıthane Kent Konseyinde Hukuksal Altyapı Kaynaklı Sorunlar

Kâğıthane kent konseyinde alınan kararların hukuki anlamda bağlayıcı nitelikte olmadığı, tüzel kişiliklerinin olmadığı, Kent Konseylerinin mahiyetinin yönetmelikte net olarak belirtilmediği ve Belediyeler ile ilişkilendirilmesi sonucu Kent Konseylerinin Belediye'nin bir birimi gibi algılandığı görülmektedir.

Kent Konseylerinde hukuksal altyapı eksikliğinin neden olduğu sorunlar ile ilgili birkaç görüşe daha yer verilebilir. Kent Konseylerinin tüzel kişiliği olmadığı için merak edilen konulardan biri de dava açma ehliyetlerinin olup olmadığı konusudur. Bu kapsamda, "tüzel kişilikleri olmadığı için kendi adlarına dava açma, açılan davaya taraf olma ehliyetlerinin olmadığı" belirtilmektedir. Ancak, uygulamada "Yürütme Kurulu üyeleri veya Başkan'ın alınacak bir karar ile kendi namına bu süreçlere müdahil olabildiğine" dair örneklerin bulunduğu vurgulanmaktadır (Karasu ve Diğerleri, 2018, 188).

Kent Konseyi kararlarının bağlayıcı olmaması durumu sıkça dile getirilmektedir. Bu kapsamda, "Belediye Kanunu'nda, Belediye Meclislerinin görevleri arasında Kent Konseyi kararlarının görüşülmesinin sayılmadığı" belirtilmektedir. Bu nedenle, Konsey'in kararları sadece danışma niteliğinde kalmaktadır. Bu görüşlerin karar olarak uygulanıp uygulanmayacağı hususunda takdir yetkisi Belediye Başkanı ve Meclise kalmış durumdadır. Bu nedenle, Yönetmelikte bırakılan boşluklardan dolayı eleştiriler getirilmektedir (Karasu ve Diğerleri, 2018, 162).

3.3.3. Kâğıthane Kent Konseyinde Ekonomik/Bütçe İle İlgili Sorunlar

Kâğıthane Kent Konseylerinin kendine ait bütçesinin olmaması nedeni ile her anlamda Belediye'ye bağımlı olduğu saptanmıştır. Bütün imkânlar Belediye kanalı ile karşılandığı için internet sitesi, broşür bastırma, toplantı yapacak mekânın temini gibi çok basit konularda dahi ortaya çıkan problemlerin çözülemediği, düzenlenecek

etkinliklerde eğitimciler maddi talepte bulunur ise bu isteklerin karşılanamadığı ve tüzel kişilikleri olmadığı için bağış kabul edemediği yapılan çalışmada görülmüştür.

Kent Konseyleri ile ilgili birkaç istisna dışında birçok Kent Konseyi yetkilisinin üzerinde durdukları konu, Kent Konseylerinin kendilerine ait bir bütçelerinin bulunmayışının neden olduğu zorluklardır.

Kâğıthane Kent Konseyi için yapılan bu tespitlerin benzerlerinin, yine Kâğıthane gibi kalabalık bir nüfusa sahip olan Kadıköy ve Sarıyer Kent Konseyi'nce de dile getirilmiş olduğu görülmektedir.

Bahsedildiği üzere, Kent Konseyleri ile ilgili üzerinde tartışılan alanlar sıralanırken, örneklendirilen konulardan özellikle Konseyin tüzel kişiliği ve kendine ait bir bütçesinin olmayışının ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak, bu eleştirilerin haksız ve yersiz olduğunu belirterek, var olan uygulamanın doğru olduğunu savunan görüşler de mevcuttur.

Görüldüğü üzere, konu ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Bir tarafta Kent Konseyleri için tüzel kişilik ve ayrı bir bütçe talep edenler yer alırken, diğer tarafta İlçede zaten Belediye, Kaymakamlık ve diğer yerel birimler var iken bu taleplerin gereksiz yere kurumlaşmaya sebep olacağını savunanlar yer almaktadır.

SONUÇ

Tarihsel süreç içerisinde yerel yönetimlerin görev ve yetkileri bir takım değişikliklere uğramıştır. Fakat yapılan düzenlemeler ile istenilen seviyede bir sonuç alınamamıştır. Günümüzde bazı yerel yönetimler merkezi yönetimlerin denetim ve baskısı altındadır. Demokrasinin zamanla etkisini ve olumlu yanlarını gösterdiği dönemde insanlar merkeziyetçi ve katı yönetimi geri plana atıp bu yönetim şekline karşı çıkarak, zamanla kendi kendilerini yönetebilecekleri bir yönetim modelini benimsemeye çalışmıştır.

Merkeziyetçiliğin ağır bastığı yönetim şekilleri yavaş yavaş yumuşatılmaya çalışılmış ve bu süreç içerisinde devletler tekçi yönetim şekline sınırlanıp yerel yönetimlere daha çok önem verir bir hale gelmiştir. Tüm yetkileri elinde bulunduran merkezi yönetimde halkın yapılan çalışmalara katılımı istenen seviyede olmadığı için bu olumsuzluğu bir nebze de olsa yok edebilmek amacıyla yapılması gereken yol yerel yönetimlere gerekli önemin sağlanması şeklinde olacaktır. Bu sayede merkezi yönetimlerin yerine getirme konusunda zorlandığı yerel hizmetler yerel yönetimler tarafından yerine getirildiğinde yerel yönetimlerin önemi daha da artmıştır. Önemi artan yerel yönetimlerin zamanla güçlendirilmesi ve özerkliklerinin artırılması konusundaki gelişmeler açık bir şekilde anayasalarda ve uluslararası belgelerde yer almıştır. Bu sayede yerel yönetimler adına yapılacak yerel politikaların önemi artmıştır.

Günümüzde yerel yönetimler, halka en yakın yönetim şekli olarak hem yönetim anlamında yerel halka hizmet sunma ve gerekli bilgiyi sağlamak hem de demokratik ortamın yaratılması konusunda gerekli görevleri yerine getirmektedir. Yerel yönetimler, demokrasinin istenilen seviyeye gelebilmesi adına önemli bir etkiye sahiptir. Böylece halka en yakın hizmet birimi olan yerel yönetimler, vatandaşın yönetime katılmasındaki ilk basamaktır.

Son zamanlarda önemi gün geçtikçe artan kent konseyleri, katılım esası çerçevesinde kentin sosyal, kültürel, ekonomik açıdan gelişimine katkı sağlayan bir platformdur. Kent konseyi temelde halkın yönetim konusunda ve kendini etkileyecek kararlara karşı söz sahibi olup katılım sağlamasına imkân sunan demokratik bir uygulama olarak gelişim göstermektedir.

Türkiye’de yerel demokrasinin gelişmesi ve yaygınlaşmasında yerel yönetimlere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Türkiye’de bu oluşum Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 uygulamalarının birer sonucu olarak ortaya çıkmış olup İçişleri Bakanlığı’nın Kent Konseyleri Yönetmeliğine göre oluşturulmuştur. Oluşturulan bu yapılanma yani kent konseyleri, yaşadığımız kentin tüm değerlerine sahip çıkmak, karar alım süreçlerinde daha çok kesimin katılım göstermesini sağlamak, kent adına yapılan çalışmaları denetleme imkânı elde etmek ve kentlilik bilincini geliştirmeye çalışmaktadır.

Katılım esaslı olan kent konseyleri, yerel örgütler, sivil toplum kuruluşları, siyasi temsilciler ve gönüllü halkın katılımı ile oluşmuş bir oluşum olsa da konseylerin vermiş olduğu kararlar sadece öneri şeklinde olup herhangi bir yaptırım gücüne sahip değildir. Ayrıca bütçe konusunda da maddi olarak bağımsız olmayan kent konseyleri belediyeye bağlı durumda faaliyetlerini yerine getirmektedir. Her ne kadar kent konseyleri önemli görevlere sahip olup katılım yönünden önemli olup sayılarında artış yaşansa bile istenilen seviyeye gelememiştir.

Çalışma kapsamında Kâğıthane Kent Konseyi yapılanması yer almıştır. 2000’li yıllarda yeni merkez binasını açan Kâğıthane Belediyesi, kent konseyi faaliyetlerini ve projelerini aktif bir şekilde sürdürmeye devam etmektedir. Kâğıthane Belediyesi birçok faaliyet ve projelerini yerine getirirken bölgede bulunan sivil toplum kuruluşları ile birlikte çalışmaktadır. Bünyesinde beş meclis ve on beş çalışma grubuna yer veren Kâğıthane Kent Konseyi yaptığı çalışmalar ve projeleriyle öncelikle kentlilik bilincini oluşturmayı ve her kesimin karar alma süreçlerine katılmasını sağlayıp onlar yararına faydalı olabilmeyi temel ilke edinmiştir. “Birlikte İleriye” sloganı ile faaliyetlerini yerine getiren Kâğıthane Kent Konseyi’nin çalışmalarının neredeyse tümünde katılımcı demokrasinin izlerini görmek mümkündür. Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki yerel katılım yöntemlerini incelemektir. Bu bağlamda çalışmada genelde, kent konseylerinin geçmişten günümüze kadarki gelişim evresi ve özelde de bir kent konseyi deneyimi olarak Kâğıthane Kent Konseyi uygulaması ele alınarak incelenmiştir.

Kâğıthane Kent Konseyinin çalışmalarını aktif olarak sosyal ve kültürel alanda devam ettirdiği ve birçok faaliyette bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Kâğıthane Kent Konseyi, yerel demokrasinin gelişmesi ve yaygınlaşması konusunda halkın yönetime katılmasını sağlamaktadır.

Kent Konseyleri üzerine yapılan çalışmalarda, sorunların genelde aynı odak noktaları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu nedenle, sorunları belirli konu başlıkları temel alınarak incelemek analiz açısından kolaylık sağlayacaktır. Bu kapsamda, Kent Konseylerinde idari sorunlar, hukuksal altyapı kaynaklı sorunlar, ekonomik/bütçe bağımlılık sorunu olmak üzere, üç temel başlık altında inceleme yapılmıştır. Yapılan çalışmada, Kâğıthane Kent Konseyinin idari yönetsel anlamda sorun yaşamadığı ancak hukuksal altyapı ve ekonomik bütçe ile ilgili bazı sorunları olduğu tespit edilmiştir.

Kâğıthane Kent Konseyi'nde, Yönetmelikte belirtilen bazı düzenlemelerle ilgili alınan izinler doğrultusunda ihtiyaçlara göre bir takım idari değişiklikler yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kâğıthane Kent Konseyi yetkilileri yapılan bu düzenlemelerin kendilerine kolaylık sağladığını, dolayısı ile idari olarak çok fazla sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

Kâğıthane kent konseyinde alınan kararların hukuki anlamda bağlayıcı nitelikte olmadığı, tüzel kişiliklerinin olmadığı, Kent Konseylerinin mahiyetinin yönetmelikte net olarak belirtilmediği için Kent Konseyi kararlarının bağlayıcı olmaması durumu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, Konsey'in kararlarının sadece danışma niteliğinde kaldığı ve yönetmelikte bırakılan boşluklardan dolayı eleştiriler getirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kâğıthane Kent Konseylerinin kendine ait bütçesinin olmaması nedeni ile her anlamda Belediye'ye bağımlı olduğu saptanmıştır. Bütün imkânlar Belediye kanalı ile karşılandığı için çok basit konularda dahi ortaya çıkan maddi problemlerin çözülemediği görülmektedir. Bahsedildiği üzere, Kent Konseyleri ile ilgili üzerinde tartışılan alanlar sıralanırken, örneklendirilen konulardan özellikle Konseyin tüzel kişiliği ve kendine ait bir bütçesinin olmayışının ön plana çıktığı görülmektedir.

Kent konseylerinin geçmişten günümüze kadarki gelişim sürecindeki etkinliğini Kâğıthane Belediyesi özelinde karşılaştırmalı bir biçimde incelemeyi amaçlayan bu çalışmada Kâğıthane Belediyesi Kent Konseyinin günümüze kadarki işlev ve faaliyetleri çerçevesinde kuruluş amacına önemli ölçüde hizmet ettiği ve mevcut bazı sorunları gidermeye yönelik gayretler içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akın, F. ve Pektaş, K. (2010). Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak “Katılım Hakkı” ve Türkiye. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, XII (II), 23-49.
- Aktaş, M. ve Gürbüz, C. (2015). Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu ve 5393 Sayılı Kanun: Muş ve Bitlis İllerinde Reformun Algılanmasına İlişkin Alan Araştırması. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 25-54.
- Alıcı, O. V. (2007). Türkiye’de Belediye Reformu ve Yaşanan Değişiklikler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 16 (4), 7-19.
- Arıkboğa, E. (2013). Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli. *Yerel Politikalar Dergisi*, 1 (3), 48-96.
- Arslan, N. T. (2008). Yerelleşme, Özerklik ve Demokratikleşme Açısından Mahalli İdareler Hakkında Bir Değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (2), 263-282.
- Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Bölgeler Komitesi,
<https://www.avrupa.info.tr/tr/bolgeler-komitesi-105>,
- Avrupa Kentsel Şartı,
https://tbb.gov.tr/online/kitaplar/avrupa_kentsel_sarti_2017/html5forpc.html
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı,
http://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.
- Bairoch, P. (1988). *Cities And Economic Development: From The Dawn Of History To The Present*. Chicago: University Of Chicago Press.
- Bakkal, H., Karabulut, K. ve Polat, D. (2010). Özel İdarelerin İl Ekonomilerindeki Yeri ve Önemi Üzerine Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21 (2), 67-93.
- Bal, H. (2006). *Kent Sosyolojisi*, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Barber, B. R. (2013). *Cool Cities: Urban Sovereignty And The Fix For Global Warming*. Yale University Press.
- Bayrakçı, E. (2009). *Yerel Yönetimler Maliyesi Ders Notları*. Konya: Dizgi Ofset.

- Bilgen, Ş. (2012). *İdare Hukuku*. İzmir: Aymir Yayınevi.
- Bozkurt, Y. (2014). Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (40), 229-240.
- Brugmann, J. (2007). Locating The ‘Local Agenda’: Preserving Public Interest In The Evolving Urban World. (Ed. Peter, And Gordon Mcgranahan) *Scaling Urban Environmental Challenges: From Local To Global And Back* Marcotullio, 331-354.
- Bulkeley, H. ve Michele, B. (2005). Rethinking Sustainable Cities: Multilevel Governance And The’urban’politics Of Climate Change. *Environmental Politics*, 14(1), 42-63.
- Bulut, Y. (2000). Büyük Şehirlerde Katılımlı Yönetimin Hayata Geçirilmesinde Rol Oynayan Etmenler, *Muğla Üniversitesi Sbe Dergisi*, 1 (1), 47-63.
- Corfee-Morlot, J., Kamal-Chaoui, L., Donovan, M.G., Cochran, I., Robert, A., Teasdale, J.P. (2009). Cities, Climate Change And Multilevel Governance. *OECD Environmental Papers No. 14*.
- Coşkun, B. (2007). Kent Yönetimine Katılım Ve Kent Konseyleri. (Ed. A. Yılmaz Ve Y. Bozkurt), *Küresel Esintiler Ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 99-115.
- Curtis, S. (2016). Cities And Global Governance: State Failure Or A New Global Order? *Millennium*, 44(3), 455-477.
- Çağlayan, R. (2011). *İdare Hukuku ve İdari Yargılama Hukuku* (3. Baskı). Ankara: Dinamik Akademi.
- Çakıcı, A. B. ve Okur, F. (2007). Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (11), 1-12.
- Çelik, F., Çelik, V. ve Usta, S. (2008). Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 87-104.
- Çerçi, V. (2006). *Avrupa Birliği’nde Lobcilik*. (Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Yerel Yönetimler. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 53-64.
- Çukurçayır, M. A. (2013). *Yerel Yönetimler Kuram, Kurum ve Yeni Yaklaşımlar* (2. Baskı). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Davis, M. (2004). Planet Of Slums: Urban Involution And The Informal Proletariat. *New Left Review* 26, 5-34.
- De Oliveira, J. A. P. (2009). The Implementation Of Climate Change Related Policies At The Subnational Level: An Analysis Of Three Countries. *Habitat International*, 33(3), 253-259.
- De Oliveira, J. A. P. (2011). Why An Air Pollution Achiever Lags On Climate Policy? The Case Of Local Policy Implementation In Mie, Japan. *Environment And Planning A*, 43(8), 1894-1909.
- Dierwechter, Y. (2018). *The Urbanization Of Green Internationalism*. London: Springer, Dijkstra, Lewis Ve Poelman, H. (2014). A Harmonised Definition Of Cities And Rural Areas: The New Degree Of Urbanisation, *European Commission Working Paper*.
- Dobbs, R., James, M., ve Jonathan, W. (2016). *No Ordinary Disruption*:
- Dülger, B. ve Güven, A. (2017). Osmanlı'dan Günümüze Yerel Hizmet Sunan Klasik Kurumların Dönüşümü. *Enderun Dergisi*, 1 (1), 44-53.
- ECON Analysis, ve Centre for Local Government, U., Sydney. (2005). *The Impacts of City Development Strategies*. Oslo
Broadway.<https://www.citiesalliance.org/sites/default/files/cds-impact-study-final-report-August-11-2015>
- Engelke, P. (2013). Foreign Policy For An Urban World: Global Governance And The Rise Of Cities. Atlantic Council, Brent Scowcroft Center On International Security, Washington DC. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/foreign-policy-for-an-urban-world-global-governance-and-the-rise-of-cities/>
- Erdem, M., Şenyüz, D. ve Tatlıoğlu, İ. (2008). *Kamu Maliyesi*. Bursa: Ekin Yayınevi, 6. Baskı.

- Eren, V. (2011). Belediye Yöneticilerinin Yerel Yönetim Reformları Hakkındaki Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 89-111.
- Erkan, R. (2004). *Kentleşme Ve Sosyal Değişme*, Ankara: Bilimadamı Yayınları.
- Erkul, H., Baykal, T. ve Kara, H. (2013). Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (22), 85-105.
- Eryılmaz, B. (2002). Belediyelerde Demokrasi Geleneği ve Değişim İhtiyacı. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11 (3), 6-21.
- Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi, Düşünceler\ Yapılar\ Fonksiyonlar\ Politikalar* (4. Baskı). Ankara: Okutman Yayıncılık.
- European Commission, ESDP, European Spatial Development Perspective, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf,
- Göktürk, A., ve Sultan, K. (2002). Yerel Gündem 21 Ve Katılım. *Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri* (Ed: B.A.Güler, F. Kartal Ve A. Sabuktay), Ankara: Todaie.
- Görün, M. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 159-183.
- Guarneros-Meza, Valeria, And Mike Geddes (2010). Local Governance And Participation Under Neoliberalism: Comparative Perspectives. *International Journal Of Urban And Regional Research*, 34(1), 115-129.
- Gündoğan, E. (2013). Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutlar. (Editör: M. Akif Çukurçayır ve H. Tuğba Eroğlu). Yönetişim. Konya: Çizgi Kitapevi, 15-55.
- Güneş, M., ve Tan, B. (2010). 1980 Sonrası Dönüşümün Yerele Etkisi: Yeni H. Reyhan Ve Ö. Leblebici). Ankara: Alter Yayıncılık, 13-39.
- İnan, A. (1998). Mahalli İdareler Reformu Kanun Taslağına Göre: Demokratik Kitle Örgütlerinin Yerel Yönetimlere Demokratik Katılımı. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7 (2), 128-132.
- İzci, F. ve Turan, M. (2013). Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı

- Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 117-152.
- Kahraman, S. (2010). *Yerel Yönetimlerde Demokrasi Olgusu Açısından Kent Konseylerinin Önemi ve Van Kent Konseyi Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karakılçık, Y. (2015). *Yerel Yönetimler* (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karasu, M. A., Çelik, L. ve Altıparmak, C. (2018). *100 Soruda Kent Konseyi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kaymal, C. (2017). Yerel Özerklik ve Yerel Demokrasi Açısından Büyükşehir Belediyesi Reformu. *5* (13), 1137-1159.
- Keleş, R. (1992). *Yerinden Yönetim ve Siyaset* (1. Basım). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keleş, R. (2012), *Yerinden Yönetim Ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınları.
- Kjaer, A. M. (2009). Governance And The Urban Bureaucracy. *Theories Of Urban Politics* (2), 137-152.
- Koçak, S. Y. ve Ekşi A. (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinde Türkiye’de Yerel Yönetimler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 295-307.
- Kurt, H. (2006). Türkiye’de Kent - Köy Ve Kentli - Köylü Algısı Üzerine Bir Araştırma, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sbe Dergisi*, 3(6), 1-30.
- Malkina-Pykh, I. G. (2002). Integrated Assessment Models And Response Function Models: Pros And Cons For Sustainable Development Indices Design. *Ecological Indicators*, 2(1-2), 93-108.
- Mangır, F. (2016). Yerel Yönetimler İçin “Akıllı Şehir” Stratejileri: Konya Türkiye Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 19(41), 1736.
- Mayer, M. (2007). Contesting The Neoliberalization Of Urban Governance. *Contesting Neoliberalism: Urban Frontiers* (Ed. Helga Leitner, Jamie Peck, Eric S. Sheppard), 90-115.
- Mutlu, F. (2015). Yerel Yönetimlerde Katılımcı Demokrasi Anlayışı: Kâğıthane

- (İstanbul) İlçesi Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (10), 473-486.
- Nacak, O. (2007). *Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi ve İdari Denetimi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- OECD, (2013). *Definition Of Functional Urban Areas (Fua) For The Oecd Metropolitan Database*, Oecd Working Paper.<https://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Definition-of-Functional-Urban-Areas-for-the-OECD-metropolitan-database.pdf>.
- Oktay, T. (2016). 6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi (İSMUS)*, I (1), 71-131.
- Osmont, A., Goldblum, C., Jean-François Langumier (2008). *Urban Governance: Questioning A Multiform Paradigm. Analyses And Proposals Of The Working Group On Urban Governance*. Paris: Ministere Des Affaires Etrangeres Et Europeennes.
- Ökmen, M., ve Kemal, G. (2009). Türk’ye’de Yerel Gündem 21 Ve Yerel Yönetişim Uygulamaları, *Yerel YönetişmlerİN Güncel Sorunları* (Ed. K. Görmez, M. Ökmen), İstanbul: Beta Yayını, 109- 128.
- Önder, Ö. ve Güler, E. (2016). Türkiye’de Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 881-902.
- Öner, Ş. (2005). Katılımcı Demokrası Açısından Beledıye Kanunu, *Yerel Yönetişmler Üzerİne Güncel Yazılar-1: Reform* (Ed.: H. Özgür, M. Köşecık), Ankara: Nobel.
- Özdemir, A. T. (2011). Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri. *Sayıştay Dergisi*, (83), 31-56.
- Peng, Xzhe, Xangmngchen, Andyuancheng (2011). *Urbanizatİonandİtsconsequences*. Paris: Eolsspublİshers, Rasoolimanesh, Mostafa, Nurwati Badarulzaman, And Mastura Jaafar (2012). City Development Strategies (Cds) And Sustainable Urbanization In Developing World. *Procedia-*

- Social And Behavioral Sciences*, (36), 623-631.
- Pustu, Y. (2005). Yerel Yönetimler ve Demokrasi. *Sayıştay Dergisi*, (57), 121-134.
- Roy, M. (2009). Planning For Sustainable Urbanisation In Fast Growing Cities: Mitigation And Adaptation Issues Addressed In Dhaka, Bangladesh. *Habitat International* 33(3), 276-286.
- Sağır, M. (2003). Küreselleşme Süreci Ve Siyasal Katılımda. Yeni Arayışlar: Yerel Gündem 21 Antalya. Kent Konseyi Kadın Meclisi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12(4), 28-41.
- Saha, D., ve Paterson, R. G. (2008). Local government efforts to promote the “Three Es” of sustainable development: survey in medium to large cities in the United States. *Journal of Planning Education and Research*, 28(1), 21-37.
- Sarıkoce, A. İ. (2002). *Yerel Yönetimlerde Katılım ve İstanbul Büyükşehir Belediyesinde “Beyaz Masa” Uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Shen, Li-Yin, J. Jorge Ochoa, Mona N. Shah, Xiaoling Zhang (2011). The Application Of Urban Sustainability Indicators-A Comparison Between Various Practices. *Habitat International*, 35(1), 17-29.
- Sobacı, M. Z. (2005). Yeniden Yapılanma Sürecinde İl Özel İdarelerinin Dünü, Bugünü ve Geleceği Üzerine Değerlendirmeler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 14 (4), 31-50.
- Şahin, A. (2010). Örgüt Kültürü-Yönetim İşleri Ve Yönetimsel Etkiler, *Malşye Dergisi*, (159), 21-35.
- Şinik, B. (2001). *Türkiye’de Yerel Demokrasi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tataroğlu, N. (2019). *Avrupa Birliği’ne Uyum Kapsamında Türkiye’de Yerel Yönetimler Ve Kent Konseyleri: Sarıyer Kent Konseyi Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Tekeli, İ. (1983). Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi, *Amme İdare Dergisi*, 16 (2), 3-22. *The Four Global Forces Breaking*

All The Trends. New York: Public Affairs,

- Toprak, K. Z. (2014). Türkiye’de Yerel Yönetimler- Yapılanma Merkez-Yerel Yönetimİlişkileri. 1-28.<http://kisi.deu.edu.tr/zerrin.toprak/TURKIYE'DE%20YEREL%20YONETIMLER%20YAPILANMA.pdf>. Erişim Tarihi: 05.12.2018.
- Toprak, Z. (2008). *Kent Yönetimi Ve Politikası*. İzmir: Birleşik Matbaa.
- Toprak, Z. (2012). *Yerel Yönetimler*. İzmir: Birleşik Matbaa.
- Tunçer, P. (2012). Küreselleşme-Yerelleşme ve Türkiye’de Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi. *Türk İdare Dergisi*, (475), 131- 146.
- Urhan, V. F. (2008). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*, (70), 85-102.
- Ünal, F. (Ağustos 2011). Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal BilimlerDergisi*, (30), 241-248.
- Whitehead, M. (2003). (Re) Analysing The Sustainable City: Nature, Urbanisation And The Regulation Of Socio-Environmental Relations In The Uk. *Urban Studies* 40(7), 1183-1206.
- Yaman, M. ve Küçükşen, M. (2018). Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 247-259.
- Yıldırım, A. (2014). Yerellik İlkesinin Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 130-140.
- Yiğit, M. (2008). *Türkiye ‘de Yerel Yönetimlerde Katılım, Demokrasi ve AB Sürecinin Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zengin, O. (2014). Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 91-116.

EKLER

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI “KENT KONSEYLERİ YÖNETMELİĞİ” KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ

İçişleri Bakanlığından:

Resmi Gazete Tarihi: 08.10.2006

Resmi Gazete Sayılı: 2631308.10.2006 TARİHLİ VE 26313 SAYILI Resmi Gazete’de yayımlanan Kent Konseyi yönetmeliğinin İkinci Bölümünün başlığı ve 5 inci maddesi ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğın amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik; kent konseylerinin oluşumunu, yönetim ilkelerini, organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik; 3/7 2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 76’ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmeliğın uygulanmasında;

- a) Belediye: Kent konseyi oluşumuna yardım ve destek sağlayan belediyeyi,
- b) Kent konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşerilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının

sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını,

c) Meclisler ve çalışma gurupları: Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları,

ç) Yerel gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı

Eylem Planınının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını,

d) Yönetişim: Saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını,

e) YG21: Yerel Gündem 21'i,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kent Konseyinin Oluşumu, Görevleri ve Çalışma İlkeleri

Kent konseyinin oluşumu

MADDE 5 - (1) Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, 8 inci maddede belirtilen üyelerden oluşur.

(2) Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer.

(3) Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.

Kent konseyinin görevleri

MADDE 6 - (1) Kent konseyinin görevleri;

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Çalışma ilkeleri

MADDE 7 - (1) Kent konseyi, aşağıdaki ilkeler temelinde çalışmalarını sürdürür.

- a) YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

- b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslar arası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,
- c) Kent vizyonunun ve hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- ç) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,
- d) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,
- e) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kent Konseyi Üyeliği ve Organları

Kent konseyi üyeliği

MADDE 8 - (1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

- a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
- c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,

f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,

g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Organları

MADDE 9 - (1) Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

- a) Genel Kurul
- b) Yürütme Kurulu
- c) Meclisler ve çalışma grupları
- ç) Kent konseyi başkanı

Genel kurul

MADDE 10 - (1) Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8 inci maddede sayılan üyelerden oluşur. Genel kurul, her yıl ocak ve eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır.

(2) Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder.

(3) Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.

Yürütme kurulu

MADDE 11 - (1) Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder.

(2) Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

Kent konseyi başkanı

MADDE 11/A - (1) Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır.

(2) Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur.

(3) Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır.

(4) Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekalet eder.

Meclisler ve çalışma grupları

MADDE 12 - (1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir.

(2) Meclislerin ve çalışma guruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir.

(3) Meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Toplantı ve görüşme usulü

MADDE 13 - (1) Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

(2) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8 inci maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir

Görüşlerin ilanı

MADDE 14 - (1) Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

Genel sekreterlik

MADDE 14/A - (1) Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir.

(2) Kent konseyi genel sekreteri, 6 ncı maddede belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar.

(3) Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur
Sekreteryaya hizmetleri

Madde 15 - (1) Kent konseyinin sekreteryaya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

(2) Sekreteryaya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur.

Yönerge çıkarma

MADDE 16 - (1) Kent konseyi genel kurulu bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir

Kent konseyinin mali yapısı

MADDE 16/A - (1) Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.

Geçici Madde - (1) YG21 Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılır.

(2) Kent konseyi ve benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır.

(3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur.

Yürürlük

MADDE 17 - (1) Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür
(<http://www.mevzuat.gov.tr>).

